

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorálních oborů a právních věd

Ing. Jan Kulhánek

Sociální síť jako nástroj evangelizace?

Diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. Dr. Ludvík Dřímál, Th.D.

Praha 2015

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 14.6.2015

Ing. Jan Kulhánek

Bibliografická citace

Sociální síť jako nástroj evangelizace? [rukopis]: diplomová práce / Ing. Jan Kulhánek; vedoucí práce: Doc. Dr. Ludvík Dřímál, Th. D. -- Praha, 2015. -- 90 s.

Anotace

Tato práce si klade otázku možnosti využití facebooku v oblasti evangelizace. Facebook představuje jeden z mnoha novodobých moderních nástrojů, s nimiž je dnes konfrontována stále větší část lidské populace. Také křesťan musí nutně zaujmout k těmto nástrojům svůj postoj. Po krátkém historickém exkurzu následuje nástin problematiky sociálních sítí. Ve stručném přehledu se zastavuje u stěžejních církevních dokumentů týkajících se této oblasti. Po té představuje příklady, jak jejich využití může ovlivnit život mnoha lidí. Jednu z inspirací přitom nachází ve světě byznysu, tak jak jej využívá dnešní společnost. Vedle tohoto obrací svou pozornost k bytostnému úkolu křesťanů, jímž je hlásání evangelia. Zároveň si všímá aktivit křesťanů „žijících“ v tomto kybernetickém prostoru. Nepřehlíží ani rizika sociálních sítí, která provázejí úsilí „vyjít“ k lidem do prostoru. V závěru je připojeno krátké osobní svědectví o místě, jež facebook může zaujmout v životě křesťana. Předkládá ke zvážení několik z možných pohledů a zároveň nechává prostor pro vlastní odpověď.

Klíčová slova

Sociální síť, evangelizace, facebook.

Abstract

The thesis explores possibilities of the use of facebook in the field of evangelization. Facebook represents one of many modern-day communication tools that touch ever larger part of human population nowadays. Also Christians must necessarily take an attitude to these tools. After a short historical excursus an outline of the realm of social networks follows. In a short overview the thesis presents key Church documents relevant to the topic. Afterwards it shows examples how the use of communication tools can change lives of many people. An inspiration is found in the area of business as it is used within the contemporary society. The thesis also aims its attention to the essential task of Christians, which is the proclaiming of the Gospel. Besides it takes note of activities of Christians who “live” in this cybernetic space. It doesn't neglect the risks in the field of social networks, risks which may affect those who strive to reach out to people in cyberspace. To the conclusion a short personal testimony is added concerning the role the facebook can play in a life of a Christian. Several possible views are presented here for consideration and at the same time a space is left for personal answers.

Keywords

Social network, evangelization, facebook.

Počet znaků (včetně mezer): 152729

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Doc. Dr. Ludvíku Dřímaloovi, Th. D. za trpělivé vedení, cenné rady a připomínky při zpracovávání. Zároveň připojuji díky všem, kdo jakýmkoliv způsobem přispěli svými (ne)kritickými připomínkami.

Obsah

Úvod.....	11
1. Sociální sítě v současné společnosti.....	13
1.1 Kulturní pozadí.....	14
1.2 Nástin dnešní společnosti	15
1.3 Pojem (problém identity).....	18
1.3.1 Přehled nejznámějších sociálních sítí.....	20
1.3.1.1 Světové sociální sítě.	21
1.3.1.2 České sociální sítě.	22
1.4 Zaměření na facebook.	24
1.4.1 Vznik facebooku, osoba zakladatele.	25
1.4.2 Počáteční úspěch facebooku.....	26
1.4.3 Rozšíření facebooku, nové služby.....	27
1.4.4 Zásadní krize	30
1.5 Rizika sociálních sítí a zásady jejich minimalizace	31
1.5.1 Některé základní pojmy.....	31
1.5.2 Obecná rizika kyberprostoru	32
1.5.3 Desatero bezpečnosti na sociálních sítích	33
2. Evangelizace vzhledem k sociální síti.....	37
2.1 Odpovědnost za pastorační.....	37
2.2 Evangelizace.....	38
2.3 Magisterium církve a informační technologie.....	40
2.3.1 Koncilní dekret <i>Inter mirifica</i>	41
2.3.2 Pokoncilní pastorační instrukce <i>Communio et progressio</i>	41
2.3.3 Pastorační instrukce <i>Aetatis novae</i>	42
2.3.4 Dokument <i>Etika ve sdělovacích prostředcích</i>	43
2.3.5 Dokument <i>Církev a Internet</i>	44
2.3.6 Dokument <i>Etika na Internetu</i>	45
2.3.7 Z poselství posledních papežů ke dni sdělovacích prostředků.....	47
2.3.8 Shrnutí	49
3. Facebook jako možný nástroj evangelizace?	51
3.1 Příklad využití facebooku.....	51
3.2 Šance a strategie	52
3.3 Kategorie návštěvníků sociální sítě.....	56
3.4 Využitelné oblasti působení na facebooku	58

3.5 Nástin využívání facebooku jako nástroje evangelizace	61
3.6 Porovnání několika facebookových farních profilů.....	65
3.7 Shrnutí.....	73
3.8 Svědectví ze života	75
Závěr.....	77
Seznam literatury	79
1. Dokumenty magisteria církve.....	79
1.1 Dokumenty publikované v tištěné podobě.....	79
1.2 Dokumenty převzaté z internetových stránek.....	80
2. Prameny	81
2.1 Prameny v tištěné podobě	81
2.2 Prameny převzaté z internetových zdrojů.....	82
3. Ostatní literatura a internetové zdroje.....	83
Přílohy:	89

Úvod

Dnes je doba, kdy moderní technické prostředky všeho druhu nabírají stále větší rychlost ve svém šíření a vlivu na člověka. To, co je dnes nové, poměrně rychle zastarává. I tak stále existují oblasti, kde tyto úchvatné vynálezy nemohou uspíšit přirozený proces vývoje lidského života. To platí taktéž pro oblast víry.

Při studiu na katolické teologické fakultě jsem si vybral seminární práci v rámci předmětu pastorální teologie na téma: „Pastorační rozhovor a "pastorační korespondence" (zejména na internetu).“ Zpracovávání tohoto tématu mne přivedlo ke zjištění, že poslední církevní dokument týkající se oblasti internetu byl vydán před více jak třinácti lety. Zároveň skutečnost, že se sociálních sítí kromě několika dopisů žádný dokument přímo netýká, se stala jedním z prvních impulzů pro vznik této práce.

Jako téma této diplomové práce jsem si tedy zvolil tuto oblast. Jako hlavní cíl práce jsem si stanovil nalézt odpověď na otázku, zda lze facebook využít jako nástroj k hlásání evangelia. S tím souvisí nutnost uvědomit si různá hlediska, která je třeba zvážit dříve, než v tomto směru cokoli začneme podnikat. Vždyť dnes jsme svědky nejen rostoucího mnohostranného využití moderních komunikačních technologií, ale i jejich zneužívání.

Další dílčí cíle, které jsem si vytýčil:

- Jaký postoj k moderním komunikačním prostředkům zastává církev.
- Na kolik integruje mladá generace, jež je nadějí církve, tyto prostředky do běžného života a zda jsou si vědomi podstatných úskalí jejich využívání.
- Jak se staví k moderním komunikačním prostředkům starší generace nevyrostající v době „informačního věku“.
- Jaký postoj zaujímají k moderním komunikačním prostředkům kněží.

Značný rozsah tohoto tématu vyžaduje nezbytné zaměření na pouze určitou výše celku. Celá práce je rozdělena do tří kapitol.

V první z nich se zabývám nejprve vymezením termínu sociální sítě a místem, které zaujímají v současné společnosti. Je zde zároveň obsažen krátký nástin postmoderní společnosti, do níž nesporně patří sociální sítě. Následuje stručný přehled největších světových a domácích sítí (omezeno na Českou republiku). Po té se podrobněji věnuji vzniku a prvotnímu vývoji facebooku na základě knihy vzniklé na základě autentických rozhovorů s Markem Zuckerbergem a jeho nejbližšími spolupracovníky. Na konci kapitoly jsou představena rizika spojená s používáním sociálních sítí. Cílem je uvedení do souvislostí spojených s problematikou sociálních sítí, zvláště facebooku.

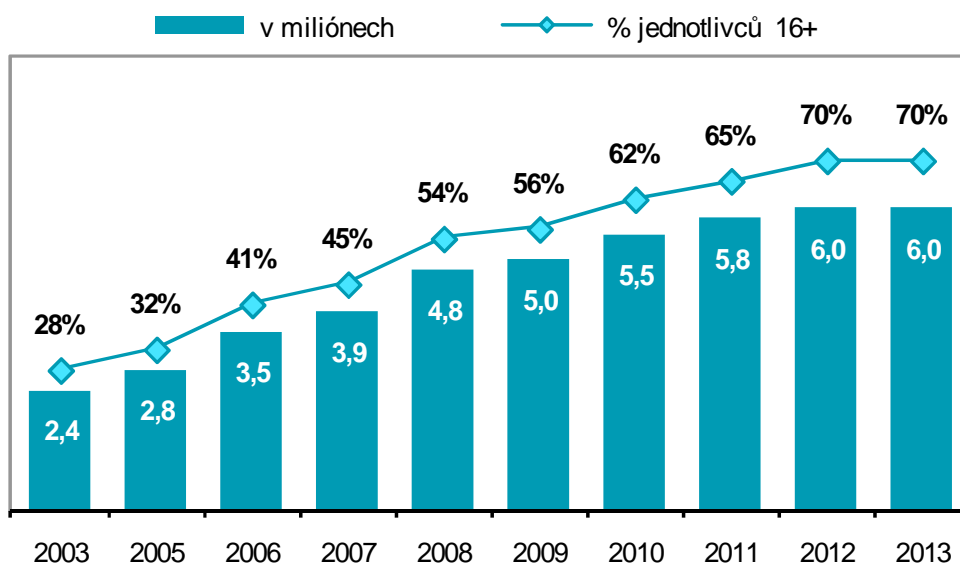
Ve druhé kapitole představuji evangelizaci jako základní úkol církve. Zvláštní pozornost je věnována oblasti stěžejních církevních dokumentů spojených s problematikou elektronických komunikačních prostředků. Postupně je přitom pozornost soustředěna k platformě sociálních sítí, jíž je oblast internetu. Dalším směrem na cestě k sociálním sítím jsou poselství posledních papežů ke dni sdělovacích prostředků. V krátkém shrnutí celé kapitoly je zpřístupněn pohled církve na oblast moderních komunikačních prostředků.

Ve třetí stěžejní kapitole postupně představuji možný pohled na využití facebooku v oblasti evangelizace. Nejprve uvádím skutečný příběh, který dokázal ovlivnit životy mnoha lidí. Na něm lze ukázat na část potenciálu ukrytého v sociálních sítích. Následně představuji stav několika vybraných farních profilů. Na nich se snažím přiblížit realitu využívání tohoto prostředku. Pomocí jednoduchých hodnotících kritérií se pokouším poukázat na mezery ve využívání sebeprezentace farností na facebooku. Na konci je připojeno shrnutí dílčích mezivýsledků syntézy vytvořené na základě druhé a třetí kapitoly.

1. Sociální sítě v současné společnosti.

O historii internetu jako platformy sociálních sítí toho již bylo napsáno mnoho, přesto se pokusím o určitý nástin pohledu, který může pomoci dalšímu porozumění. Stačí se jen podívat na rychlost, s níž se objevují technické vynálezy umožňující komunikaci: k dosažení 150 mil. uživatelů trvalo po vynalezu telefonu (1876) celých 89 let, televizi (1928) postačilo 38 roků a mobilnímu telefonu (1983) pouhých 14 roků.¹ Tento technický pokrok směřuje velmi rychle kupředu, stále zrychluje a před 23 roky by nikdo nepomyslel na tak masivní rozvoj informačních technologií, když se v roce 1992 připojila k internetu i tehdejší ČSFR.² V roce 1996 se připojil k internetu i Vatikán a po období hledání byl vybrán patronem svatý Isidor ze Sevilly.³

Vznik internetu se však datuje do období zbrojení, kdy bylo potřeba propojit vojenské základny tak, aby neexistoval žádný centrální bod, jehož zničením by došlo k ohrožení celého systému. Projekt DARPA (1962) tak dal dnešní decentralizovanou koncepci internetu, jehož specifikum je nutno mít v paměti, i když se dále budeme zabývat specificky sociálními sítěmi. Trvalo ještě několik let, než se vytvořila síť dnešních parametrů a služeb.

Graf počtu jednotlivců využívající internet v ČR⁴

¹ Dočekal Daniel: Sociální sítě mění internet k nepoznání
<<http://www.slideshare.net/MedvidekPU/sociln-st-mn-internet-k-nepozn>> [2015-1-8].

² Historie internetu <<http://www.apu.cz/ucebnicexp/internet/historie.php>> [2015-1-8].

³ Patron internetu a uživatelů počítačů <<http://www.isidorus.net/show/isidorus,24>> [2015-1-8].

⁴ Český statistický úřad: Informační společnost v číslech 2014
<<http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p/061004-14>> [2015-1-12].

1.1 Kulturní pozadí

K tomu, aby se také křesťan naučil využívat nových prostředků na cestě k druhému člověku, může posloužit současná věda v oborech pedagogiky, didaktiky, psychologie, sociologie, apod. Je potřeba mít stále na zřeteli, že pohled těchto vědeckých disciplín je vůči křesťanskému poselství reduktivní, přestože může pomoci naslouchat dnešní době.⁵

Člověku žijícím v tomto evropském kulturním prostředí snadno unikne pohled někoho jiného. Facebook je příkladem exportu americké kultury do evropské.⁶ Na první pohled by se mohlo zdát, že evropské myšlení, jehož jsme součástí, je normou a není ochotné se smířit s jiným pohledem. Avšak opak je pravdou.⁷ Tohoto si lze všimnout i na současném papeži Františkovi, který pochází z kulturního prostředí jižní Ameriky.

Pohledem do nedávné historie lze velmi snadno pozorovat pokles vlivu jednotlivých církví nejen u nás, ale i celé Evropě. Postupně se vytrácí z místa, které by bylo kulturním svorníkem a její místo zůstává prázdné.⁸ Náboženství se stává čím dál tím více osobní záležitostí, a lidé sekularizovanější – nepotřebují žádnou formu institucionalizace církve. Paradoxem je, že nejen okolo sebe, ale i v sobě samých mohou vidět stopy křesťanských kořenů.⁹ Ty si začínají uvědomovat teprve v těžkých chvílích svého života, jak ukazují např. revoluční události.

Sociologický pohled nachází jádro argumentace již v období reformace, která s následnými spory vsadila klín mezi lidi. Následně rodící se individualismus podryval společenský rozměr středověké církve, stejně jako zásadně racionální přístup k transcendentální věci ochuzující náboženskou rovnováhu. Postupem času je tak dnešní křesťanství vnímáno společností často jako pouhý nositel mravního kodexu a sociální péče.¹⁰

Naproti tomu národy Ameriky mají jiné náboženské dějiny, které umožnily jiné soužití náboženského a hospodářského života.¹¹ Jeden z kořenů je spatřován v řešení otázky vztahu mezi státem a církví, a způsobem vstupu náboženství do veřejné sféry. Tamní činnost se vývozem náboženské kultury do Evropy často neujala; např. tele-evangelizace. Evropské církve se pohybují v resortu služeb na rozdíl od církví v Americe, kde se podobají více tržním subjektům, které mezi sebou soupeří.¹²

⁵ V knize *Náboženství z jiného úhlu*, lze zde nalézt množství statistických dat přibližující náboženské otázky a také pokus o jejich vysvětlení. Bezprostředněji se nás dotýká kapitola náboženské aspekty internetu, viz TICHÝ, Radek a Martin VÁVRA. *Náboženství z jiného úhlu*, str. 41-42.

⁶ Přitom se budeme opírat o knihu inspirovanou Sarumskými teologickými přednáškami v Salisbury, které probíhaly ve švédské Uppsale., viz DAVIE, Grace. *Výjimečný případ Evropa: podoby víry v dnešním světě*.

⁷ DAVIE, Grace. *Výjimečný případ Evropa: podoby víry v dnešním světě*, Str. 9.

⁸ Tamtéž, Str. 16.

⁹ Tamtéž, Str. 20.

¹⁰ Tamtéž, Str. 27.

¹¹ Tamtéž, Str. 29.

¹² Tamtéž, Str. 46-47, 166-167.

Důležitým momentem v tomto procesu je nakonec vitalita, s níž žije jednotlivý člověk víru ve vztahu k Bohu, společenství, společnosti, sobě a ostatnímu stvoření. Ta která varianta života bude vždy nacházet své kladné a stinné stránky i přesto, že Evropa nevytvořila žádný náboženský trh. Nadměrné zdůrazňování kvantitativních měřítek se nesmí stát hodnocením úspěchu bez ohledu na kritéria, které dává evangelium.¹³

1.2 Nástin dnešní společnosti

Pro zasazení problematiky sociálních sítí do celkového kontextu je vhodné nastínit charakter dnešní společnosti. Opěrnými body budou díla několika autorů: Gilles Lipovetský, Michel Maffesoli, Zygmunt Bauman.¹⁴

Velmi často se používá k označení současné společnosti pojmem postmoderní. Pouhým rozdělením slova na post-moderní může být vyvolán falešný dojem, že je to něco, co následuje po tom, co je moderní. Postmodernismus je „*přístup ke světu a pojetí skutečnosti, poznání jako neredukovatelné plurality odmítající univerzální výklad. Tento pojem je dále významově rozšířen na směr ve vědě, filozofii aj. popírající univerzální výklad světa, vycházející z konvencemi nesvázaného poznání, z plurality vidění skutečnosti, mnohosti a souvztažnosti různých kultur, stylů, žánrů aj.*“¹⁵

Toto období lze zařadit již od druhé poloviny 20. století, ale spíše se uvádí konec 20. století s tím, že musíme zároveň vnímat ještě geografické omezení na středovýchodní Evropu. Aby bylo možné nalézt některé charakteristické rysy, je potřeba se zadívat do historie. Již pozorný pozorovatel jistě nepřehlédne kulturní vývoj a některé obecné zvláštnosti, specificky odlišují Evropu a jiné části světa. Například arabský svět, jehož vývoj se ubíral značně jinou cestou, určovalo působení islámu. Ten je již na první pohled zřetelně odlišný od evropského, který ovlivňovalo křesťanství.¹⁶

Gilles Lipovetský v díle *Éra prázdnoty* si všímá vlastního sebeuvědomování dnešního člověka v oblasti těla, jemuž věnuje mnoho péče. Stejným způsobem si všímá zájmu o krátkodobé cíle, vzrůstání okamžitého efektu s odstraňováním všeho omezujícího včetně transcendentního rozměru člověka a zůstává tak důraz na subjektivní vnímání. Logickým postupem se tak stává člověk uzavřenějším a individualizuje se rozšiřováním osobního prostoru. Avšak postupně se tato charakteristika v postmoderní společnosti dále posouvá v cílech, zaměření na osobnost, opouštění velkých názorových systémů a zvláštní péčí v oblasti ekologie.¹⁷

Osobní individualismus se projevuje důrazy na právo na svobodu, na touhu po moři informací bez ohledu na hloubku a obsah. Jednotlivec bývá spíše pasivním

¹³ DAVIE, Grace. *Výjimečný případ Evropa: podoby víry v dnešním světě*, Str. 157.

¹⁴ Využijeme diplomovou práci zpracovanou k tomuto tématu, viz KUČEROVÁ Radka. *Postmoderní kultura: Proměny postojů, hodnot a vzorců chování v postmoderní společnosti* (diplomová práce na teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích) 2010.

¹⁵ KUČEROVÁ Radka. *Postmoderní kultura*, Str. 17.

¹⁶ Tamtéž. Str. 25-28.

¹⁷ Tamtéž. Str. 29-32.

příjemcem, pozorovatelem, spotřebitelem; zvláště se nechává zavalovat vzruchy prostřednictvím informací, reklam; je bez pevného zakotvení. Proces izolovanosti se může blížit k hranicím hedonismu, stejně jako lhostejnosti způsobené množstvím podnětů; všechny tužby jsou okamžitě uspokojovány. Člověk se nechce smířit se stárnutím a smrtí, s tím je spojená nadměrná péče o zdraví a tělo; vedle toho se staví sex, kdy hodnota druhého člověka je snižována na pouhý prostředek.¹⁸

Michel Maffesoli si všímá v několika dílech hluboce zakořeněného relativismu, značné nestálosti člověka a existenčních protikladů v jeho životě. Příkladným paradoxem může být poukaz, jak vedle pocitu zajištěnosti se objevuje touha překonávat co možná nejrychleji dosavadní hranice, posouvající se někdy do roviny nemožného. Neméně přehlednutelný je způsob pro posouzení současné doby, neboť se v něm velmi dobře odráží osobnostní individualita posuzujícího.¹⁹

Objevuje se revolta mladých generací proti zaběhlému řádu, prožívající přítomnost tady a teď, toužící po tom, co jej přesahuje. Bloudění, jak je autor označuje, se tak projevuje jak ve vzájemném vzdalování, tak přibližování, jež se projevuje v celkové dynamice života. Vedle toho je možno prostřednictvím velkého informačního toku zažívat kulturu či náboženství v reálném čase v rámci kyberprostoru a nacházet zvláštní způsob vycházení ze sebe. Tento jev je označován jako nomádství.²⁰

Pohled M. Maffesoli se snaží vystihnout charakteristické znaky promítající se do různých oblastí života, je důraz na přítomné prožitky, skepse k jakýmkoli velkým systémům, zapojení do celosvětového dění, vztah k přírodě, potřeba rituálů a vztahování se k bezmezným možnostem. Taktéž se vytrácí askeze a oběť pro druhého, neboť je vnímána v rovině společnosti, která jej neocení; naproti tomu iluzorní existence ve virtuálním světě, v němž osobní „já“ zaniká, nahrazující skutečný život. Snadno zde vzniká prostor pro různé sekty, roztržité náboženské skupiny, osobní víru podle vlastního výběru či východní náboženství.²¹

Třetí z autorů Zygmunt Bauman jakoby navazuje na předchozího autora, ale všímá si globalizace, nejistoty z budoucnosti, takřka otroctví absolutní svobody. Dívá se na ty, jež jsou zaujati vlastní seberealizací, ale také varuje před falešnými jistotami, vizemi, ..., přinášející nebezpečí návratu k totalitnímu myšlení. Analyzuje osobnostní vzorce, které dělí na čtyři skupiny: zevloun, hráč, tulák, turista, a ukazuje jejich charakteristické vlastnosti.²²

Zevloun jako typický městský obyvatel založený na zkušenostech a povrchních prožitcích, vnímá druhého jako promítací plátno. Tak se projevuje jako stále nenasycený zákazník, toužící po požitech, někdy uspokojených třeba jen pasivním

¹⁸ Tamtéž. Str. 32-42.

¹⁹ Tamtéž. Str. 43-48.

²⁰ Tamtéž. Str. 49-50.

²¹ Tamtéž. Str. 51-68.

²² Tamtéž. Str. 68-72.

sledováním televize. Jeho pasivita se promítá do jeho úsudků, hodnot, vztahu k okolí a k životu. Vedle toho hráč vnímá život ve světle série jednotlivých her, v nichž si stanovuje vlastní pravidla a zákonitosti jako cesty k cíli; je zvláště ceněn pro svou vychytralost. Dalším vzorcem je tulák, jehož vlastní charakteristikou je stálé putování bez plánu, cíle, trasy a domova. Neuznává normy a konvence, žije pro pohyb samý ze dne na den, je nestálý, tažen touhou po dojmech; neustále spotřebovává a nestará se o zdroje. Posledním vzorcem je turista, který na rozdíl od tuláka má svůj domov a nosí jej sebou; je mu vlastním referenčním bodem. Je konzument s aspirací získávat pouze pro sebe.²³

Obecně lze jen stěží definovat univerzální identitu postmoderního člověka. Vlastní kultura v základu nebere nic vážně, včetně obsahu pomíjivosti, a tak je svobodný sic ve svém vězení. Na jedné straně je přesycen informacemi a tak se jen stěží umí nadchnout, na druhou stranu cítí potřebu nějakého boha. V mezilidských vztazích uspokojuje pouze své potřeby v intencích daného okamžiku bez budoucnosti i minulosti a jakýchkoli závazků, trvalejších vztahů. Stejně je též vnímána svoboda pouze jako bezlimitní fungování obchodu.²⁴

Srovnáním výše zmíněných autorů je snaha o jakýsi průnik, jenž by mohl charakterizovat člověka postmoderní společnosti. V heslech vyjádřeno: spotřebitel, divák, individualista, prázdnota, globalizace, neustálé hledání, přesycení pokrokem, intenzivní prožitky, důraz na přítomnost, kult těla a mladosti, strach ze smrti, rozervanost, nespokojenost, virtuální realita, ale také množství paradoxů: právo na osobní svobodu, proces humanizace, návrat vytěsněného, nové hodnoty, společné prožívání, touha po nekonečnu.²⁵

Tento výčet možná nabízí víceméně skeptický pohled na člověka, neboť může reflektovat vnímatelné, měřitelné a hodnotitelné. Obdobně také může být přijímáno i poslední sčítání věřících (2014). Statisticky tak lze říci, kolik lidí se danou nedělí účastnilo bohoslužeb, ale vlastním způsobem nevypovídá nic o jejich víře či životě.²⁶ Nakolik se liší od toho, co vidíme okolo sebe, je otázkou. Pozorovací optikou bude nakonec rozdílné vnímání každého jednotlivce. Nesmíme zapomenout na skutečnost, že jen Bůh vidí do srdce člověka a dobře je zná. (srov. 1Kron 28,9)

²³ Tamtéž. Str. 72-77.

²⁴ Tamtéž. Str. 77-93.

²⁵ Tamtéž. Str. 105-108.

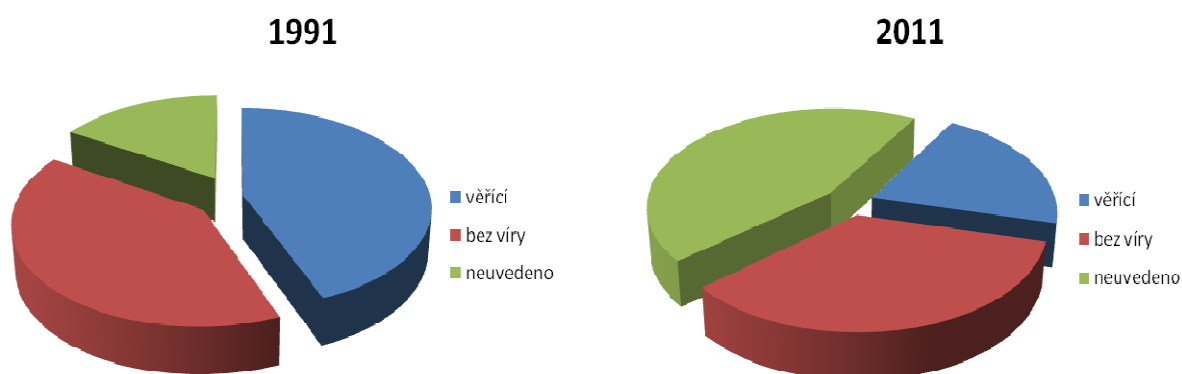
²⁶ PÍŠTORA Aleš. Statistika nám neřeknou vše. *Zpravodaj Pražské arcidiecéze*, 2015, č. 3. viz <<http://www.apha.cz/file/40711/zpravodajpa-3-final.pdf>> [2015-3-20].

Struktura obyvatel podle náboženské víry (náboženského vyznání) v letech 1991 - 2011²⁷

	1991		2001		2011	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Obyvatelstvo celkem ¹⁾	10 302 215	100,0	10 230 060	100,0	10 436 560	100,0
Věřící, z toho:	4 523 734	43,9	3 288 088	32,1	2 168 952	20,8
Církev československá husitská	178 036	1,7	99 103	1,0	39 229	0,4
Církev římskokatolická	4 021 385	39,0	2 740 780	26,8	1 082 463	10,4
Českobratrská církev evangelická	203 996	2,0	117 212	1,1	51 858	0,5
Nábož. spol. Svědkové Jehovovi	14 575	0,1	23 162	0,2	13 069	0,1
Pravosl. církev v českých zemích	19 354	0,2	22 968	0,2	20 533	0,2
Slezská evangelická církev a.v.	33 130	0,3	14 020	0,1	8 158	0,1
Osoby bez víry (bez vyznání)	4 112 864	39,9	6 039 991	59,0	3 604 095	34,5
Neuvedeno (nezjištěno)	1 665 617	16,2	901 981	8,8	4 662 455	44,7

¹⁾ v letech 1991 a 2001 trvale bydlící, v roce 2011 obvykle bydlící

Struktura obyvatelstva podle deklarace víry v letech 1991 a 2011²⁸

„Přemýšlení církve o svém postavení ve světě a novém pochopení svého poslání ve prospěch člověka vytváří prostor pro hledání odvážné odpovědi na problémy moderního světa a ukončení neúčinného a nedospělého stahování se do ochranné ulity... Církev chce proto usilovat o partnerský dialog a smíření se změněným světem při zachování pozornosti vůči „znamením času“, v nichž odhaluje skrytý plán Boží prozřetelnosti v současném vývoji lidského dění.“²⁹

1.3 Pojem (problém identity).

Nejprve je potřeba se podívat blíže na pojem „sociální síť“. Na první pohled lze tento pojem v nejširším chápání vztáhnout na jakoukoli skupinu lidí udržující

²⁷ Český statistický úřad: *Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu 2011* <[http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/82002D348D/\\$File/17022014a01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/82002D348D/$File/17022014a01.pdf)> [2015-3-4].

²⁸ Český statistický úřad: *Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu 2011* <[http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/82002D348D/\\$File/17022014a01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/82002D348D/$File/17022014a01.pdf)> [2015-3-4].

²⁹ *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě*, článek 14.

vzájemnou komunikaci ať již oboustranně či jednostranně bez omezení použitých prostředků. Takováto komunikace může být realizována např. poštou, telefonem, televizí, internetem, ... nebo také prostým sdílením kolem táborového ohně. Již z archeologie je zřejmé, že již člověk Homo-habilis žil ve společenství okolo 2,4 mil. l. př. n. l.³⁰ Avšak dnešní zúžené chápání termínu sociální síť – social network – je v moderním smyslu pojímáno jako spojení skrze internet.

Vlastní pojem „sociální síť“ je od sociologa Johna Arundela Barnese, který jej poprvé použil v roce 1954 v článku *Class and Committees in a Norwegian Island Parish*³¹. Studium vztahů v jedné malé vesnici čítající přibližně 150 obyvatel dospěl k závěru, že společenský život je možno chápat jako síť vzájemně propojených uzlů, jimiž jsou jednotlivci nebo přeneseně též organizace.³²

V elektronické podobě lze těžko přesně vypátrat první sociální síť, neboť se takto zprvu vůbec samy neoznačovaly. Za první elektronickou výměnu dat lze považovat první vzkaz dne 2. října 1971 v síti ARPANET, prapředku e-mailu. Další zlomovou metou na cestě sociálních sítí byl objev Jarkko Oikarinena, a sice komunikace po internetu v reálném čase IRC (Internet Relay Chat - 1988), dnes zkráceně označován pojmem „Chat – povídat si“.³³

Avšak ještě nějakou dobu trvalo, než tyto sítě dostaly dnešní podobu Web 2.0, blog, apod. Takovým potřebným milníkem byl ještě objev webových stránek Timem Berners-Lee (World Wide Web - 1991)³⁴, přestože se jedná o jednosměrný komunikační prostředek. Posledním krůčkem na cestě k dnešním sociálním sítím byl projekt SixDegrees spuštěný roku 1997, který umožňoval vytvářet svůj vlastní osobní profil včetně seznamu přátel v různých (šesti) stupních spříznění. To umožňovalo interaktivní vytváření vlastního profilu i interakci ze strany přátel.³⁵ Tradičně právě tento projekt bývá považován za první sociální síť, jak ji dnes chápeme, avšak sám zakladatel Andrew Weinreich označuje projekt za neúspěšný, neboť předběhl svou dobu.³⁶

³⁰ SIRONĚ Michal: Sociální sítě a jejich praktické využití (bakalářská práce na Elektrotechnické fakultě Českého učení technického v Praze) 2013 str. 8.

³¹ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: John Arundel Barnes <http://en.wikipedia.org/wiki/John_Arundel_Barnes> [2015-1-10].

³² International Legal Technology Association: Social Networking <<http://www.iltanet.org/MainMenuCategory/Publications/WhitePapersandSurveys/Social-Networking.html>> [2015-1-10].

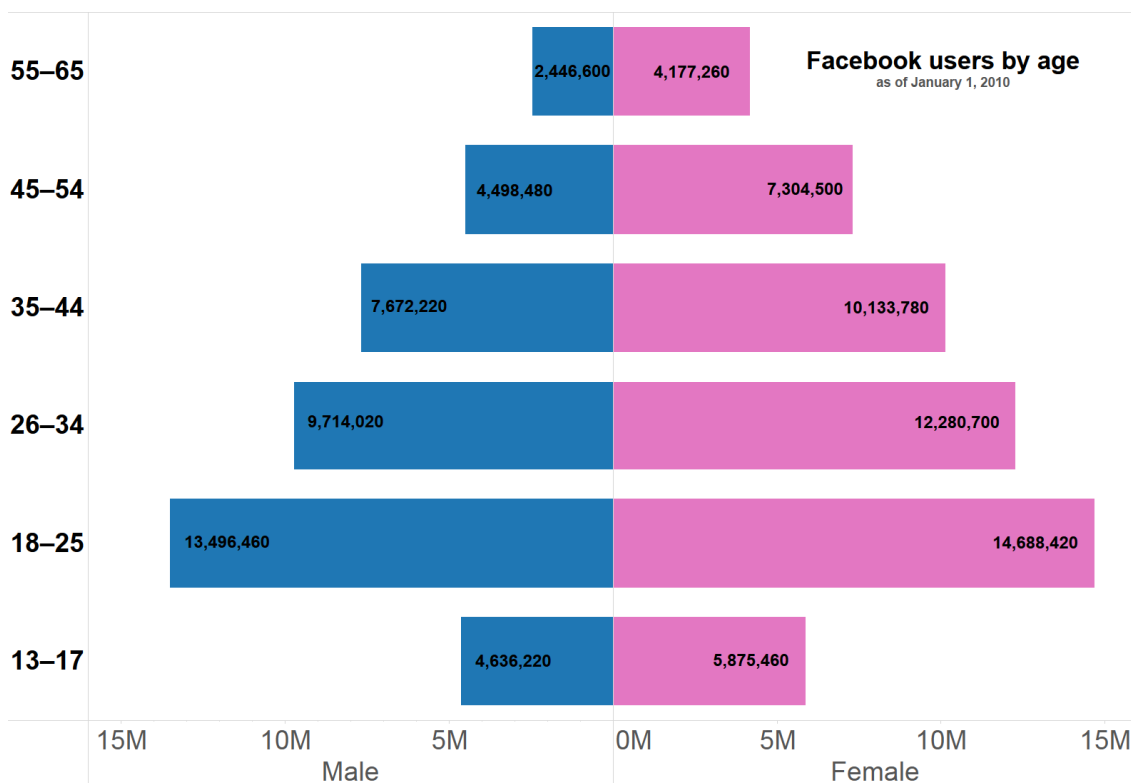
³³ Sociální síť: Historie sociálních sítí <<http://www.socialnisite.estranky.cz/clanky/historie-socialnich-siti.html>> [2015-1-10].

³⁴ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Tim Berners-Lee <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tim_Berners-Lee> [2015-1-10].

³⁵ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: SixDegrees.com <<http://en.wikipedia.org/wiki/SixDegrees.com>> [2015-1-10].

³⁶ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Andrew Weinreich <http://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_Weinreich> [2015-1-10].

V současnosti je stále nejznámější a nejrozšířenější sociální síť na světě facebook se stále rostoucím počtem aktivních uživatelů,³⁷ z toho jen v Česku k desátému výročí v roce 2014, jich bylo zaregistrováno zhruba 4,2 milionu.³⁸ Ač se to může na první pohled zdát zvláštní, největší procento uživatelů dle statistik se pohybuje ve věkovém pásmu mezi 20 a 35 roky.³⁹

Například následující pyramida ukazuje populační rozložení uživatelů facebooku (k 1. 1. 2010), vlevo muži, vpravo ženy.⁴⁰

1.3.1 Přehled nejznámějších sociálních sítí.

Vzhledem k rozsáhlosti této oblasti bude věnován prostor jen určitému vzorku největších zástupců ve virtuálním světě internetu. Toto odvětví prochází v dnešní době obrovským rozvojem, který jak se zdá, stále zrychluje.

³⁷ Odhaduje se více než 1,4 miliardy uživatelů, viz Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Facebook <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Facebook>> [2014-12-8].

³⁸ Česká televize: 10 let Facebooku: Jak změnil podnikání i životy uživatelů? <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/260838-10-let-facebooku-jak-zmenil-podnikani-i-zivoty-uzivatele/>> [2014-12-10].

³⁹ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: sociální síť <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_s%C3%AD%C5%A5#Nejzn.C3.A1m.C4.9Bj.C5.A1.C3.AD_soci.C3.A1n.C3.AD_s.C3.ADt.C4.9B> [2014-11-5].

⁴⁰ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Počet uživatelů na facebooku <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Population_pyramid_of_Facebook_users_by_age.png> [říjen 2014-10-15].

1.3.1.1 Světové sociální sítě.

- Facebook (spuštěný v únoru roku 2004), nejprve pro potřeby studentů Harvardské univerzity, ale postupně rozšířen pro všechny uživatele. Jeho posláním je usnadnění komunikace a zajištění kontaktu mezi uživateli. Ke vstupu je nutná registrace včetně e-mailu. Přihlášení ke svému profilu lze realizovat současně z více míst na internetu a využívat množství aplikací, her, chat, apod.⁴¹
- Google+ (spuštěná v červnu roku 2011) jako obdoba facebooku s některými rozdíly. Tato služba umožňuje být též v kontaktu s lidmi, kteří se znají, avšak povinná registrace je jednodušší: postačí pouze nutné přihlašovací údaje. Takto není nutné nahrávat svou profilovou fotografii či osobní informace. Ve své podstatě dle nastavení může uživatel komunikovat s jednotlivci či skupinami; záleží pouze na nastavení.⁴² Rozdílná oproti facebooku je nejen škála nabízených aplikací, her, ..., ale třídění kontaktů do tzv. kruhů (např. rodina, zaměstnání, ...). Jde tak o druhý vstup společnosti Google do ranku sociálních sítí po prvním neúspěšném pokusu Orkutu.⁴³
- MySpace (spuštěná v červenci roku 2003). Jak již samotný název napovídá, vytváří v podstatě prostor pro osobní prezentaci, k jejímuž vytvoření nabízí vlastní intuitivní editor.⁴⁴ Kromě toho též umožňuje sledování zpráv a novinek umístěných na serveru buď přímo, nebo prostřednictvím aplikace instalované přímo do operačního systému. Svou povahou je využívána spíše umělci nebo hudebníky. Odtud pochází i nemalý vliv na kulturu a hudbu. Avšak vzhledem k obrovskému nárůstu uživatelů facebooku po jeho spuštění poměrně rychle začal klesat počet nově registrovaných uživatelů. Přesto patřila do roku 2008 mezi jednu z největších sítí.⁴⁵
- LinkedIn (spuštěná v květnu roku 2003) je svou povahou orientovaná na business a pracovní vztahy. Slouží k navázání a udržování vztahů mezi potencionálními zaměstnanci a zaměstnavateli, proto ji hojně využívají agentury pohybující se v oblasti personalistiky.⁴⁶ Oproti facebooku jde tedy o formální ráz vztahů, neboť součástí profilu uživatele je též životopis. I zde

⁴¹ Sociální sítě: Facebook <<http://www.socialnisite.123abc.cz/facebook>> [2014-10-9].

⁴² Sociální sítě: Google+ <<http://www.socialnisite.123abc.cz/google-plus>> [2014-10-9].

⁴³ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Google+ <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Google%2B>> [2015-2-10].

⁴⁴ Sociální sítě: Myspace <<http://www.socialnisite.123abc.cz/myspace>> [2014-10-9].

⁴⁵ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Myspace <<http://en.wikipedia.org/wiki/Myspace>> [2015-2-10].

⁴⁶ Sociální sítě: LinkedIn <<http://www.socialnisite.123abc.cz/linkedin>> [2014-10-9].

je možno vytvářet zájmové skupiny. Největšími z nich jsou často ty, které vznikají na základě pracovněprávních vztahů. Jde v současnosti stále o největší profesní síť na světě⁴⁷, přestože se nepříliš liší od facebooku.

- Twitter (spuštěná v březnu roku 2006) je zvláštním způsobem orientovaný na mikroblogy, zvláště pak na zaslání krátkých textových zpráv známých pod pojmem tweet. Jde o zprávu o délce maximálně 140 znaků, opět směřovanou mezi určitou skupinu členů, nebo komukoliv, kdo se přihlásí k odběru příspěvků. Někdy proto bývá též označován jako SMS internet.⁴⁸ Právě toto specifikum jej činí oblíbeným komunikačním prostředkem známých osobností. Využívá jej např. i papež František.⁴⁹
- YouTube (spuštěná v únoru 2005) je pokládán za největší internetový server zvláštním způsobem orientovaný pro sdílení videosouborů. Jeden a půl roku po vzniku byla koupena a začleněna jako jedna ze skupiny společností spravovaných Googlem. Primárně tedy není určena pro navazování meziosobních vztahů, ale pro šíření videomateriálu. Po klasické registraci může uživatel kromě prohlížení (některá lze prohlížet i bez registrace) též nahrávat příspěvky, zakládat vlastní skupiny, video blogy, apod. Dnes je dostupná v 54 jazykových verzích včetně české. Největšími problémy, jimž musí neustále čelit, jsou otázky kolem autorských práv.⁵⁰

1.3.1.2 České sociální sítě.

- Lidé.cz (spuštěná v říjnu 2008) je ryze česká síť propojená s internetovým portálem Seznam sloužící převážně lidem z české republiky. Tímto udržuje poměrně vysokou návštěvnost nejen na poli krátkých textových zpráv, ale též zpráv hlasových. Ve své vlastní platformě podporuje diskuzní skupiny a chat vedle klasických uživatelských profilů. Zajímavostí je seznamka zahrnující inzeráty tříditelné podle pohlaví či jiných kategorií umožňující propojit svůj profil seznámením.⁵¹
- Spolužáci.cz je komunitní portál provozovaný serverem Seznam od roku 1999. Jde zde opět o ryze českou síť sdružující bývalé spolužáky ze škol

⁴⁷ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: LinkedIn <<http://en.wikipedia.org/wiki/LinkedIn>> [2015-1-19].

⁴⁸ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Twitter <<http://en.wikipedia.org/wiki/Twitter>> [2015-2-10].

⁴⁹ Blog papeže Františka – Twitter: Pope Francis <<https://twitter.com/pontifex>> [2014-9-21]. Tento profil byl sice založen již za pontifikátu Benedikta XVI. v prosinci 2012, ale teprve v březnu 2013 jej poprvé využil jeho nástupce František. Je známo, že papež František se rád vyjadřuje stručně, viz *Jednou větou*. Praha: Paulínky, 2014. ISBN 978-80-7450-117-3. 64s.

⁵⁰ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: YouTube <<http://en.wikipedia.org/wiki/YouTube>> [2015-1-19].

⁵¹ Sociální sítě: Lidé <<http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>> [2014-10-9].

v české republice od základních po vysoké. Umožňuje komunikaci, sdílení multimédií, studijních materiálů, chat, apod. v rámci víceméně uzavřené skupiny, která je nebo byla fyzicky školní třídou. Tento odlišný princip umožňuje řídicí role správce třídy, který buď potvrdí či odmítne žádost o členství.⁵² Tento server je propojen se serverem portálu Lidé.cz, obdoba amerického Classmates⁵³.

- Líbímseti.cz původně zábavný seznamovací portál spuštěný již roku 2002, postavený na porovnávání a hodnocení fotografií. V roce 2006 byl kompletně přepracován nejspíše podle vzoru v té době již klasické sociální sítě MySpace.⁵⁴ Principem jsou též klasické profily s možností diskuzních fór, chatu, blogů, apod., ale navíc nabízí pro ty, jež jsou vybavení webkamerou, možnost videochatu. Kromě elektronické platformy k seznámení nabízí klasické seznamovací párty pořádané ve větších městech, kde se nabízí možnost osobního setkání s virtuálními přáteli.⁵⁵
- Signály.cz je komunitní web křesťanské mládeže. První verze byla spuštěna již v roce 2001. Avšak teprve roku 2007 přichází zásadní inovace, která jej řadí ke komunitním systémům.⁵⁶ Základní nasměrování je především k rozvoji vztahů nejen na virtuální rovině, ale také v reálném světě. Tímto může přispívat k růstu a vyžívání víry mladého člověka. Nejde o sociální síť, jako třeba facebook, ale v tomto kontextu je vhodné jej připomenout.⁵⁷

Vlastní rozdíly mezi jednotlivými sociálními sítěmi se postupně od svého vzniku mění, neboť podle potřeby přibývají nové funkce a aplikace, popřípadě se ztrácejí neužitečné a nepřehledné. Proto se v nynější době mnohdy jen stěží hledají marginální rozdíly, nejde-li o podstatné znaky a zaměření jednotlivých sítí.

⁵² Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Spolužáci.cz

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Spolu%C5%BE%C3%A1ci.cz>> [2015-2-12].

⁵³ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Sociální síť

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_s%C3%AD%C5%A5#Nejzn.C3.A1m.C4.9Bj.C5.A1.C3.AD_soci.C3.A1ln.C3.AD_s.C3.ADt.C4.9B> [2014-11-5].

⁵⁴ Sociální síť – Líbímseti <<http://www.socialnisite.123abc.cz/libimseti>> [2014-10-9].

⁵⁵ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Líbímseti.cz

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/L%C3%ADb%C3%ADmseti.cz>> [2015-2-10].

⁵⁶ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Signály.cz <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sign%C3%A1ly.cz>> [2015-4-13].

⁵⁷ Poměrně rozšířený komunikační prostředek mezi křesťanskou mládeží, viz Blog Realizačního týmu signály.cz <<https://tym.signaly.cz/0708/proc-se-registrovat>> [2014-11-5].

1.4 Zaměření na facebook.

Jak již bylo uvedeno výše, jde stále o nejrozšířenější síť, přestože jí někteří analytici předpokládají blížící se ústup.⁵⁸ Aby bylo možné využívat jeho služeb, stačí minimum, jímž je počítač s připojením k internetu.

Vzhled stránky facebooku po prvním spouštění

Dalším zákonitým krokem na cestě do virtuálního prostoru facebooku je registrace (jméno, příjmení, e-mailová adresa, datum narození a samozřejmě přihlašovací hesla) neboli zadání nutných základních údajů. Následuje několik jednoduchých kroků, jimiž je uživatel v úvodu proveden nastavením vlastního profilu, a seznámen s několika prvními kroky jako je nahrání fotografií, vyhledání spolužáků, spolupracovníků v zaměstnání apod.

Důležitým krokem je nastavení soukromí, neboť co jednou člověk „vypustí“ do virtuálního světa, může být snadno veřejně přístupné. U každé položky lze nastavit, zda ji uvidíte pouze vy, nebo jen vaši přátelé, či přátelé přátel, nebo posléze všichni. Již tímto krokem je vhodné si rozmyslet, co člověk chce o sobě druhým prozradit.

⁵⁸ Česká televize: 10 let Facebooku: Jak změnil podnikání i životy uživatelů? <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/260838-10-let-facebooku-jak-zmenil-podnikani-i-zivoty-uzivatelu/>> [2014-12-10].

1.4.1 Vznik facebooku, osoba zakladatele.

Zakladatelem facebooku je Mark Elliot Zuckerberg narozený 14. května 1984 ve státě New York v USA. Dnes je považován za druhého nejmladšího samostatného miliardáře na světě. Pochází z lékařské rodiny (otec zubařem a matka psychiatricka) jako druhý ze čtyř dětí židovského původu, avšak v současné době se považuje za člověka bez vyznání.⁵⁹

Již na střední škole měl vynikající výsledky a s několika kamarády se zapojoval do různých projektů. Nejznámějším byla aplikace volby preferovaného stylu hudby podle historie poslouchaných skladeb, nazývaná Synapse. Od roku 2002 začal studovat na Harvardské univerzitě. A zde se nachází kolébka celého projektu facebooku.⁶⁰

První počátky sahají do druhého ročníku Harvardovy univerzity roku 2003. Tehdy jako posluchač IT oboru bydlel na Kirklandově koleji spolu s dalšími třemi spolubydlicími, jež měli velmi důležitý vliv na prvopočátky jeho činnosti. Již první týden ve škole vytvořil program Course Match, který sledoval, na který ze seminářů chodí jednotliví studenti. Tím chtěl pomoci studentům s výběrem semináře podle toho, kdo se na něj zapsal – možnost, jak být v kontaktu s určitými studenty.⁶¹

Dalším milníkem cesty byl Facemash, služba zjišťující přitažlivost studentek pomocí výběru vždy mezi dvěma fotografiemi. Tu vytvořil během několika hodin po té, co se s ním rozešla jeho dívka. Během několika hodin se tento hit rychle rozšířil mezi studenty, až vyvolal přetížení a pád počítačové sítě.⁶²

Stále přitahujícím magnetem mladých té doby byly webovské stránky se sociálními prvky, a tak nikoho nepřekvapilo, že 11. ledna došlo k zaregistrování domény Thefacebook.com. Mark si přitom vypůjčil prvky ze svých i několika dalších programů a služeb. Již před tím mezi studenty Harvardu klíčila touha po společném adresáři všech skutečných studentů (šlo o eliminaci pseudonymních profilů), který by mohli sami ovládat tak, jak to bylo vidět například u seznamovací služby Friendster, avšak nešlo tedy pouze o seznamování.⁶³

4. února 2004 odpoledne byla poprvé spuštěna služba Thefacebook. Již od první chvíle se k ní přihlašovalo velké množství studentů, jež se o nové službě informovali e-mailem i přesto, že se k ní mohl přihlásit pouze člen akademické obce Harvardu. To byla první ochrana, aby nově vznikající účty patřily pouze skutečným studentům.

⁵⁹ New York Magazine: Čím se Zuckeberg stal <<http://nymag.com/news/features/zuckerberg-family-2012-5/index1.html>> [2014-10-13].

⁶⁰ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Mark Zuckerberg <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mark_Zuckerberg> [2014-10-13].

⁶¹ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět*. Str. 20.

⁶² Tamtéž. Str. 22.

⁶³ Tamtéž. Str. 25.

Během čtyř dnů provozu bylo zaregistrováno více než 650 studentů⁶⁴, přestože vlastní služba sama o sobě nic nenabízela, nýbrž byla jen platformou připravenou pro obsah vložený jednotlivými uživateli.

Již během několika dní od spuštění si M. Zuckerberg uvědomoval potřebu pomoci při správě a obrátil se na své spolubydlící. Asi po týdnu se objevovaly žádosti z jiných škol, aby se mohli též zaregistrovat. Kromě technických záležitostí, které bylo nutné řešit k plynulému chodu (nechtěl riskovat výpadek či výrazné zpomalení sítě, jež by působilo na důvěryhodnost), potřeboval správnou taktiku k získávání dalších uživatelů. Jednou z nich bylo spojení se službami, které se v dané instituci již nacházely: místní noviny, kluby apod.

1.4.2 Počáteční úspěch facebooku.

Za tak velkým úspěchem a masovým rozšířením stojí hned několik faktorů, jako byla akademická univerzitní půda, kde se jednotliví lidé zapojují s mnohem větším nadšením jak přátelství, tak vzájemná studijní pomoc. Neméně důležitým momentem bylo načasování na začátku dalšího semestru, kdy si studenti vybírají a zapisují semináře. (Proto u přehledu sociálních sítí uvádím pro přehled vždy měsíc uvedení do provozu té které.) Naopak existovaly i služby, které předběhly svou dobu a tak se setkaly s nepochopením, např. Sixdegrees.⁶⁵

Nepřehlédnutelná je technická infrastruktura, kterou byla postupně rozšiřována, aby byla schopna pojmout potřebné množství dalších uživatelů. Nikdy neotevřeli přístup dalším školám, dokud neměli dostatečnou kapacitu serverů. To se stalo důvodem pro opuštění některých sociálních starších sítí, (jejich nestabilita, pády systému, dlouhé čekání na načtení stránky).

Neopomenutelnou složkou úspěchu celého projektu, jak již bylo zmíněno, byli Zuckerbergovi spolubydlící Dustin Moskovitz a Chris Hughes. Oplývali značnou dávkou nadšení. Nezapomeňme, že záměr se sítí Thefacebook měl vysoko položené cíle: nešlo o to, rychle vydělat peníze, zbavit se starostí a odejít jinam. Záměrem bylo „vytvořit něco, co bude mít stálou kulturní hodnotu a co si získá svět“.⁶⁶

Nakonec stojí za povšimnutí „obkličovací“⁶⁷ taktika, s níž se Mark snažil získat další školy, kde již existovala nějaká podobná platforma. Ta spočívala ve snaze zpřístupnit služby v okolních školách tak, aby se vytvořil okruh přátel automaticky strhující své spolužáky k většinové službě, rozšířené již okolo uzavřené místní sociální sítě.

⁶⁴ Tamtéž. Str. 28.

⁶⁵ Tamtéž. Str. 61.

⁶⁶ Tamtéž. Str. 43.

⁶⁷ Tamtéž. Str. 89.

Sociální sítě nebyly úplnou novinkou. Mnohé z komponent, které použil pro tvorbu Thefacebook již fungovaly i jinde v praxi, a proto byl Zuckerberg několikrát obviněn z krádeže nápadů. Zpočátku šlo o spor s bratry Winkelvossovými, jež od začátku pracovali na projektu Harvard Connection. Ani jeden z nich nebyl programátor, a proto si najímali další pomocníky – právě Zuckerberg na sebe upozornil kauzou okolo Facemasch jako schopný programátor. Začal na projektu pracovat, ale po čase ztratil zájem a nedal to bratrům Winkelvossovým najevo. To bylo první obvinění z krádeže duševního vlastnictví, které se vleklo u federálního soudu až do roku 2008.⁶⁸

Po deseti měsících fungování dosáhl Thefacebook miliónu registrovaných uživatelů.⁶⁹ Již dříve musela přijít na řadu otázka financování. M. Zuckerberg od začátku vnímal reklamu jako něco, co pouze obtěžuje; přesto musel k udržení stavu strpět, aby síť přinesla finanční zdroje na vlastní provoz. (Právě reklama cílená přesně na potencionálního zákazníka byla v tomto ohledu předností, jež byla snadno vlastní facebooku.) To však nestačilo na pokrytí všech nákladů a bylo potřeba jednat s investory. Tím se rozběhla druhá organizační vlna, finanční základna.

Po opadnutí první finanční a technické obtíže nastal čas pro zrod vlastní společnosti. Novým průkopníkům začínala také docházet hodnota jedinečné databáze údajů, které o sobě prozrazují další a další registrovaní uživatelé.

1.4.3 Rozšíření facebooku, nové služby.

Prozatím „prázdná“ stránka, která se po registraci začala plnit údaji o uživateli a vztahům k přátelům, začala již v září 2004 přinášet první inovace a funkce. Ty začaly dávat studentům další motiv, aby na stránce strávili více času než doposud. Jednou z nich byla „zed“, kam mohl kdokoli cokoli napsat a ostatní uživatelé si ji mohli prohlížet; stala se jakousi náhražkou klasického e-mailu. Spolu s ní se objevily skupiny, z nichž každá měla svoji vlastní stránku a nabídla nástěnku podobnou zdi.

Nejprve se to zdálo spíše nereálné, ale na začátku dalšího školního roku – podzim 2005 – již služba pokrývala v Americe téměř celou vysokoškolskou studentskou základnu.⁷⁰ Od samého počátku bylo jednou z priorit, aby nově registrovaní uživatelé byli skutečnými studenty a nikoliv virtuální osoby s pseudonymem. Právě ověřování studentské e-mailové adresy při registraci toto garantovalo. (Střední školy většinou nezřizovaly svým studentům e-mailové adresy.) Navíc další rozšíření mimo akademickou půdu vyvolávalo otázky, zda středoškoláky mezi sebe již existující komunita vysokoškoláků přijme.

⁶⁸ Tamtéž. Str. 71.

⁶⁹ Tamtéž. Str. 91.

⁷⁰ Tamtéž. Str. 131.

Postupem času se ze služby Thefacebook stala tzv. virální záležitost, typická velmi rychlým lavinovitým šířením. Tomu napomohl fakt postupného zavádění na další školy, neboť nejen technické hranice, ale pokud vzrostlo množství žadatelů o zpřístupnění, byla téměř jistota rychlého rozšíření.⁷¹ Postupně se otevíraly přístupy na další vysoké školy, nicméně rozhodnutí, aby se mohli přihlásit také mladší studenti ze středních škol, teprve čekalo na řešení. Nejprve byla povolena registrace středoškoláků do databáze odděleně, a to již od února roku 2006. Přes skeptické názory starších zaměstnanců byly tyto databáze sloučeny v srpnu 2006⁷², tj. došlo k rozšíření za hranice univerzitní půdy. Opět se dostavil pozitivní ohlas.

Další významnou novinkou, která ještě více otevřela dveře uživatelům, byla služba hostování fotografií. Sociální rozměr dostala myšlenkou designérů, kteří začali uvažovat v nových intencích: na fotografiích většinou nezajímá fotografie jako taková, ale ten, kdo na ní je. Zároveň takto označení lidé na fotografii dostali zprávu, která je upozornila. Tímto způsobem se mohl dále prohlubovat vztah s přáteli, neboť takto byli dále propojeni napříč strukturou celé sítě.

Úspěch facebooku začal přitahovat pozornost, neboť dosahoval obrovského množství připojení každý den. Přes expanzi do elitních škol v anglicky mluvících zemích – již mimo spojené státy – začaly se objevovat první imitace v Evropě, Číně a Asii, ale i ty si velmi rychle získávaly své uživatele (již v říjnu 2005)⁷³. Společnost facebook začala vést vyjednávání o jejich odkoupení, na poslední chvíli roku 2007 tuto myšlenku opustila.

Otevření facebooku roku 2007 dále do světa pro všechny bez omezení se jeví dnes jako logický krok, který je samozřejmý, ale nikoli nutný. Do podzimu toho roku pocházela polovina všech uživatelů mimo území spojených států, a to i přesto, že registrace kladla stále své nároky včetně jediného jazyka – angličtina.⁷⁴ Tato situace netrvala dlouho, neboť již na počátku roku 2008 byl zpřístupněn translátor, takže již na začátku roku 2010 existoval v 75 jazycích, což je 98 % světové populace.⁷⁵

Unikátní myšlenkou bylo využití nadšení uživatelů k vytvoření překladů do jednotlivých jazyků, aniž by si společnost musela najmout pro tento úkol další zaměstnance – každý mohl přispět překladem i jediného slova či výrazu. Zároveň byla dosažena shoda běžně používaného jazyka s tím, kterým se mluvilo na facebooku. Proto jeho přitažlivost spočívá v jednoduchosti, s níž lidé mohou své informace sdílet, a zároveň vidí jen své přátele, ať jsou kdekoli.

⁷¹ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku* Str. 123.

⁷² Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Facebook <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Facebook>> [2014-12-8].

⁷³ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku* Str. 149.

⁷⁴ Tamtéž. Str. 203.

⁷⁵ Tamtéž. Str. 241.

S rozšířením do světa se objevovaly další překážky, jež se postupně musely zvládnout a to nejen na technické rovině (nejen zřizování dalších serverových center, ale i překážky kulturní). Kupříkladu zajištění jednotných pravidel pro vývojáře, tak i pro uživatele. V polovině roku 2009 se v Indonésii objevila diskuze muslimských imámů o vztahu náboženství k virtuálním sítím: i tyto vztahy mohou být vnímány jako prostředek sexuální přitažlivosti, jež zapovídá islámské náboženství.⁷⁶

Přestože od samého začátku nebyla společnost postavena primárně na získávání peněz z reklamy, nyní z důvodů neustálého nárůstu registrovaných uživatelů byla jejich potřeba stále vyšší. Pod vedením systematicky pracující manažerky Sanbergové zrychloval proces zacílení reklamy podle zájmů uživatele. K tomu opět posloužily gigantické databáze dat a navíc několik dalších funkcí, které nenápadně sbíraly další údaje.⁷⁷

Současně se stále téměř po celou dobu existence facebooku linul druhý boj v rovině strategie a partnerství. S nárůstem moci přibývalo množství velmi ceněných nabídek na odkoupení celé společnosti. V samotném vedení nebyla jednotná shoda, jak postupovat, včetně vidiny rychlého bohatství. M. Zuckerberg někdy stále těžce obhajoval svou pozici: odpovědnost za množství zaměstnanců a možnost změnit svět jako vysokou hodnotu.⁷⁸

Dalším „snem“, jenž se pomalu začal realizovat, byla platforma pro aplikace (něco jako operační prostředí, které vytvořil Bill Gates), jimiž by bylo možné otevřít dveře další sociální dimenzi. Tento projekt byl nazván f8⁷⁹ a způsobil nejen další nárůst počtu uživatelů, ale i vývojářů, kteří vytvářeli nové aplikace. Přípravné práce již pozvolna probíhaly, ale ke spuštění projektu došlo teprve 30. dubna 2014 po finálním tříměsíčním programátorském maratonu.⁸⁰

Otevření nové dimenze s platformou f8 (přestože facebook je souborem činností jednotlivých uživatelů), mělo za následek kromě nového významu též divoký nárůst množství neužitečných aplikací, avšak se sociálním rozměrem.⁸¹ Následně důležitým krokem byla kultivace, zvláště opatření proti šíření nevyžádaných aplikací a spamů, včetně dat vydaných do rukou instalovaných aplikací, které teď bylo zase o krok snazší.⁸²

⁷⁶ Tamtéž. Str. 249.

⁷⁷ Tamtéž. Str. 226.

⁷⁸ Tamtéž. Str. 162.

⁷⁹ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Facebook F8 <http://en.wikipedia.org/wiki/Facebook_F8> [2015-2-17].

⁸⁰ Tech Crunch: Co všechno Facebook zahájil na f8 a proč <<http://techcrunch.com/2014/05/02/f8/>> [2015-2-17].

⁸¹ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku* Str. 197.

⁸² Na konec této kapitoly připojuji krátkou poznámku k filmu *The Social Network* natočeného roku 2010. Ten pojednává o vzniku facebooku a jeho prvních krocích na cestě, která změnila svět. Režisér David Fincher se snaží poodhalit některé okamžiky příběhu zasazeného do procesu výslechu první žaloby, které musel Mark Zuckerberg po prvním spuštění služby čelit. Jde sice o výseky ze života hlavních postav, přesto v něm lze vystopovat určité povahové rysy zakladatele Marka Elliota Zuckerberga a

1.4.4 Zásadní krize⁸³

Lidé začali poměrně rychle na facebooku hledat údaje o druhých, novinky ve svém okolí, nové aktivity svých přátel a známých. To však vyžadovalo nejedno kliknutí, než se mohl uživatel k tomuto dostat. Začal se rodit další nápad na vylepšení služby: „Nejnovější příspěvky“. Šlo pouze o to, aby podle nastavení, zájmů a přátel se přímo na stránce uživatele zobrazovaly nejnovější příspěvky bez dalšího hledání; k tomu se údaje z obrovských automaticky generovaných databází uživatelů daly poměrně snadno využít.

Nová služba, jež byla nepřímo v přání uživatelů přítomná, se paradoxně stala největší krizí, jíž od svého vzniku musela facebook společnost čelit. Během několika hodin se začaly objevovat celé nové protestní skupiny a počet jejich členů astronomicky rostl.⁸⁴ Jednou z hlavních výhrad bylo to, že se příspěvky uživatelů zobrazují příliš mnoha lidem – jako příliš velký zásah do soukromí. Zmíněným paradoxem tak ve své podstatě bylo to, že právě nová služba umožnila tak rychlé rozšíření protestů, aniž si toho sami uživatelé byli vědomi.

Během několika dní začala další klopotná práce, jež měla zlepšit nastavení soukromí každého uživatele. Ve vyjádření, na kterém teprve dvaadvacetiletý M. Zuckerberg pracoval, se objevil kající tón, jímž se omluvil za nasazení nové funkce, aniž by ji předem dostatečně vysvětlil: nejde o špehování, ale o automaticky generované odkazy. Zároveň připravil nástroje pro jejich ovládání. Teprve ony očekávané nástroje, jimiž bylo přihlášení k odběru informací, a prohlášení na internetu, rozpustily demonstrace.⁸⁵

Nový fakt, který se objevil, sebou přinesl jednu velmi důležitou zkušenost; jestliže se ostatní dozví o tom, co kdo právě dělá, začalo se to projevovat v chování uživatelů. Veliká moc facebooku nutila ke konzistenci a důslednosti myšlení a jednání. Navíc přispěl fakt, že každý měl až příliš mnoho přátel mnohdy bez ladu a skladu, neboť facebook byl navržen na užitečnou komunikaci s lidmi, kteří se znají.

Nová otázka, která byla po velké krizi nasnadě, zněla: „co všechno chci o sobě druhým prozradit? „*Máte jedinou identitu*“⁸⁶ řekl několikrát M. Zuckerberg při interview roku 2009, a ta je projevem integrity člověka. Rozpolcenost a neprůhlednost

nejbližších spolupracovníků, které otiskli svoji tvář do konceptu jedné ze sociálních sítí., viz Česko-slovenská filmová databáze: The social network <<http://www.csfd.cz/film/262711-the-social-network/>> [2015-1-13].

⁸³ První a zásadní pro další strategii a směřování facebooku, odehrávající se roku 2006, viz KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku* Str. 157 – 172.

⁸⁴ Tamtéž. Str. 165.

⁸⁵ Tamtéž. Str. 167.

⁸⁶ Tamtéž. Str. 173.

svět nemůže tolerovat. Za touto myšlenkou M. Zuckerberg stále stojí i přes všechny tlaky okolí, stejně jako za reálnou identitou uživatelů. Z facebookového profilu se nyní člověk může dozvědět o příteli více, než by on sám o sobě prozradil naživo.

Nedlouho po té, co odezněla krize nejnovějších příspěvků, se přiblížily další, které neočekávaným způsobem odkryly další informace. V té době již facebook měl mamutí rozměry, přičemž společenské zvyklosti se stále drží několik kroků za facebookem. Nutno připomenout také existenci podvodných profilů, ač se facebook snaží chránit osobní informace, což se děje upozorněním v podmínkách registrace.

1.5 Rizika sociálních sítí a zásady jejich minimalizace

Již v kapitole věnované stručnému představení facebooku se několikrát v náznacích objevují i úskalí a to nejen obecně sociálních sítí. Některých z nich si byli již od samého začátku vědomi i tvůrci celého dnes rozsáhlého systému, jak lze číst hned na prvních stránkách celého příběhu.⁸⁷

Zneužití obecně internet je stejně možné, jako jakýkoli jiný mediální prostředek. Specifickým způsobem je to snazší než u klasických médií (kde komunikace probíhá jednostranně, jako například u televize), neboť zde spočívá vlastní specifičnost v interaktivitě vlastní komunikace s uživatelem.

Ke zneužití přispívá navíc prudký a překotný rozvoj technologií, o nichž lze s nadsázkou říci, že to, co používáme dnes, bude zítra již pravděpodobně překonáno. Rozvoj myšlení, etiky a využití těchto prostředků, stejně i přizpůsobení člověka budou za rozvojem technologií zákonitě zaostávat.

Neopomenutelným rysem internetu, jenž je spjat s touto problematikou, je pocit svobody a anonymity. Ta snadno může uživatele mylně svést k přesvědčení, že za své chování nenese odpovědnost. Opak je však pravdou. I přes tento pocit nejsme na internetu nikdy sami.⁸⁸

1.5.1 Některé základní pojmy

Než se dostaneme ke konkrétním typům rizikových jevů, je potřeba vysvětlit alespoň některé základní pojmy.

Pojmem „virtuální svět“ rozumíme určitý druh komunity pohybující se v uměle vytvořeném světě (nejčastěji počítačem, s možností vzájemné interakce). Každý uživatel přijímá určitý „tvar“, jenž jej reprezentuje. Tento „tvar“ je viditelný ostatním, má podobu např. určité postavy či pseudonymu.⁸⁹

⁸⁷ KIRKPATRICK, David. Pod vlivem Facebooku. *Příběh z nitra společnosti, která spojuje svět.*

⁸⁸ ŠIMEČKOVÁ Jana: Děti, mládež a užívání facebooku (bakalářská práce na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích) 2013 str. 15.

⁸⁹ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Virtuální svět <http://cs.wikipedia.org/wiki/Virtuální_svět> [2015-1-26].

Pojmem „kyberprostor“ rozumíme virtuální počítačový svět na platformě elektronické počítačové sítě, zprostředkovávající otevřenou on-line komunikaci a výměnu dat v širokém okruhu uživatelů, prožívající vlastní anonymitu.⁹⁰

Adware je označení pro software znepríjemňující práci neustálou reklamní aktivitou s různou úrovní agresivity. Za určitých okolností umožňuje též měnit uživatelské nastavení účtu uživatele a počítače jako vedlejší produkt Spyware (bez vědomí uživatele odesílá data z počítače za účelem dalšího možného zneužití).⁹¹

1.5.2 Obecná rizika kyberprostoru

Vzhledem k množství a rozmanitosti rizikových faktorů,⁹² uvádíme pouze základní výčet:

- Kyberšikana – obecné označení nebezpečných komunikačních jevů zprostředkovaných elektronickými komunikačními prostředky vedoucí k ublížení nebo jinému poškození její oběti. Úzce souvisí se klasickou šikanou pouze s rozdílem místa, kde se odehrává. Zde je tímto místem psychická rovina odehrávající se ve virtuálním prostředí. V extrémním důsledku může kyberšikana vést až k sebevraždě oběti.⁹³
- Kybergrooming – chování uživatelů elektronických komunikačních prostředků nebo kyberprostoru vydávající se za jinou osobu s cílem vyvolat falešnou důvěru a přimět k osobní schůzce. Jde tedy o druh psychické manipulace, pod pohrůžkou persekuce prostřednictvím komunikačních prostředků. Děje se postupně v určitých fázích: příprava kontaktu; kontakt s obětí, navázání a prohlubování vztahu; příprava na osobní schůzku; osobní schůzka. Agresorem nemusí být jen jednotlivec, ale i celá spolupracující skupina.⁹⁴
- Stalking – je dlouhodobé, opakované, systematické a stupňované pronásledování různého druhu a intenzity; zvláštní formou je kyberstalking, protože se odehrává v kyberprostoru. V oběti je záměrně vyvoláván pocit strachu, přičemž neustálé obtěžování může být realizováno zpočátku banálními, později urážejícími či zstrašujícími zprávami, a to za účelem získání kontaktu nebo odpovědi ze strany oběti.

⁹⁰ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Kyberpeostor <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kyberprostor>> [2015-1-26].

⁹¹ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Adware <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Adware>> [2015-1-26].

⁹² Certifikovaný program primární prevence MŠMT – NÚV: Projekt e-bezpečí <<http://www.e-bezpeci.cz/>> [2015-1-26].

⁹³ E-Nebezpečí: Kyberšikana – studie <<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd?download=14%3Akybersikana-studie>> [2015-1-26].

⁹⁴ E-Nebezpečí: Kybergrooming – studie <<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd?download=11%3Aprehledovy-list-kybergrooming>> [2015-1-26].

Pronásledující se snaží získat nad obětí kontrolu i s pomocí výhružek fyzického útoku na ni nebo její blízkou osobu.⁹⁵

- Sexting – fenomén rozesílání zpráv se sexuálním obsahem pomocí elektronických komunikačních prostředků, čímž se podporuje šíření pornografie; zvláštním problémem je šíření mezi mladistvé. Velmi často se jedná o vydírání v rámci kybergroomingu, neboť jde většinou o „choulostivý“ materiál. Navíc jakmile dojde k zveřejnění na internetu, nejenže se dostává na hranu zákona, ale na síti se dá většinou jen těžko odstranit.⁹⁶ Velmi často účelově slouží k upoutání pozornosti, vyplnění času, sebe prezentace v konzumní společnosti, nebo také jako nástroj pomsty a vydírání.⁹⁷
- Sociotechnika – nástroj k oklamání a ovlivňování jednání druhých lidí pomocí falešné identity za účelem získání citlivých informací. V dnešní době není potřeba ke zdolávání zabezpečeného přístupu hrubé síly. Využije se citlivých informací, které útočník předem získal sofistikovaným způsobem přímo od oběti. Ve většině případů průniku do oblasti citlivých informací bývá nejslabším faktorem sám jejich majitel. Případně útočník hledá mezery k získávání dat o oběti pomocí škodlivého softwaru jako je Adware či Spyware, lákající k instalaci jakési aplikace. Obdobnou taktikou může být případ, kdy útočník zinscenuje situaci tak, aby se na něj sama oběť obrátila s prosbou o pomoc.⁹⁸

1.5.3 Desatero bezpečnosti na sociálních sítích

Souhrnně se dá říci, že kyberprostor, v němž se specifickým způsobem pohybují uživatelé sociálních sítí, má svá úskalí, a proto je nutné, stejně jako na kterémkoli jiném místě, držet se některých zásad. Při porovnání několika stránek lze dojít k několika bodům, které obvykle bývají shrnuty do desatera bezpečnosti sociálních sítí. Přesto že se v konkrétních formulacích liší, zásadní myšlenky jsou stále stejné.⁹⁹

⁹⁵ E-Nebezpečí: Stalking a kyberstalking – studie <<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd?download=9%3Astudie-o-stalkingu-a-kyberstalkingu>> [2015-1-26].

⁹⁶ Centrum PRVoK E-Bezpečí: Sexting <<http://www.sexting.cz/>> [2015-1-26].

⁹⁷ Centrum PRVoK E-Bezpečí: Proč vlastně děti realizují sexting? <<http://e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/923-pro-vlastne-deti-realizuji-sexting>> [2015-1-26].

⁹⁸ KUČERA Jan: Masarykova Univerzita, Fakulta Informatiky: Sociotechnika <<http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2003p/xsimek3sociotechnika.htm>> [2015-1-26].

⁹⁹ Výčet bodů převzat: Bezpečný internet: Rady pro bezpečné používání sociálních sítí <<http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/rady.aspx?kurz=true>> [2015-1-28] + doplněné ze stránek: Prevence kyberšikany: Desatero bezpečnosti na sociálních sítích <<http://www.kybersikana.eu/2011/06/desatero-bezpecnosti-na-socialnich.html>> [2015-1-28] + doplněné ze stránek: Norton: Bezpečnost na sociálních sítích <<http://cz.norton.com/social-networking-safety/article>> [2015-1-28].

1. Neuvádějte na veřejném profilu telefonní číslo nebo adresu. Pokud již některé z těchto údajů použijete, nastavte si vždy svůj profil tak, aby tyto údaje viděli maximálně přátelé, které máte v seznamu.
2. Neposílejte nikomu svoji intimní fotografii; nikdy nevíte, kde se může objevit. Nic z toho, co jednou do světa sociálních sítí vypustíte, se většinou již nedá odstranit; upoutáte pozornost či poskytnete případnému útočníkovi materiál k vydírání.
3. Udržujte v tajnosti hesla. Nesdělujte je ani osobě blízké, kamarádovi či kolegovi v práci. Využíváte-li společný počítač, dbejte na to, aby nedošlo omylem k uložení přihlašovacích údajů do formuláře webového prohlížeče; nezapomeňte se odhlásit.
4. Nikdy neodpovídejte na neslušné, hrubé nebo vulgární maily a vzkazy. Buďte ostražití, protože ten, s nímž právě komunikujete, nemusí být tím, za kterého se vydává.
5. Nedomlouvejte si schůzku přes internet, aniž byste o tom řekli někomu jinému. Zároveň rozlišujte reálný a virtuální život; zachovávejte si dostatečnou míru svého sebevědomí a zároveň soukromí.
6. Nevěřte každé informaci, kterou na internetu získáte a ihned neodhalujte o sobě další informace, jinak můžete o sobě prozradit více, než jste měli v úmyslu – jiná osoba může z vás vylákat důležité údaje.
7. Když s někým nechcete komunikovat, nekomunikujte. Přidávejte si mezi své kontakty vždy pouze lidi, které znáte; předhánění v množství kontaktů může otevřít cestu někomu, kdo vám může ublížit.
8. Nesdělujte informace svého osobního soukromého života (např. že a kdy jedete na dovolenou). Po návratu by vás mohlo čekat překvapení. Obdobně i v případě dalších údajů jako jsou datum narození, rodné číslo apod., aby nikdo nemohl zneužít těchto údajů
9. Při používání webové kamery buďte obezřetní, mějte nastavené soukromí tak, aby je viděl jen ten, s nímž právě komunikujete. Kdokoli na druhé straně může hovor nahrávat, obzvlášť je-li přístupný komukoli.

10. Než začnete používat jakoukoli internetovou službu, cokoli potvrdíte, přečtete si vždy podmínky užívání; i přesto, že všichni okolo vás tak nejednají.

Pro ty, kdo chtějí podrobnější popis nastavení svého účtu, včetně zabezpečení, je k dispozici několik knih.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Nesmíme zároveň zapomínat na vývoj, jímž toto odvětví prochází; a tudíž i tyto informace zastarávají a po delší době se mohou stát nepoužitelnými. Jako příklad uveďme knihu: DĚDIČEK, Dominik. *333 tipů a triků pro Facebook*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 240 s. ISBN 978-80-251-2963-0.

2. Evangelizace vzhledem k sociální síti

Často se v katolické teologii mluví o pastoraci. Nejlépe tuto oblast teologie vystihuje 57. článek posynodální apoštolské adhortace *Pastores dabo vobis*, papeže Jana Pavla II., ve kterém je charakterizována jako „*podíl na milosrdné lásce Ježíše Krista, dobrého Pastýře*“, ¹⁰¹ a dále jako „*vědecká reflexe o stálém růstu církve v dějinách silou Ducha svatého, o církvi jako „všeobecné svátosti spásy“, o živém znamení a nástroji spásy vykonané Kristem skrze slovo, svátosti a službu milosrdné lásky.*“¹⁰² Zvláštní důraz je kladen také na rovinu zvláštního rozlišování společensko-kulturní situace, v níž se církev právě nachází.

Má-li pastorační péče reagovat na konkrétní životní situaci, bude záviset na stavu společnosti a také víry jednotlivého křesťana. Nejde tedy jen o pouhé technické a pedagogické schopnosti. Každý člověk je stvořen k Božímu obrazu, k životu z Ducha svatého a k dosažení životního cíle v Bohu. Proto každé setkání s člověkem, ať se nachází v jakékoli situaci, je potřeba vnímat individuálně. V chápání dnešních lidí lze nalézt velké rozpětí názorů, avšak nelze podceňovat tělesnou stránku člověka ve prospěch duše, stejně jako zájem o tento viditelný svět. Právě ten budí velkou pozornost obzvlášť v posledních letech všemi svými nejmodernějšími technologiemi i v oblasti komunikace.¹⁰³

2.1 Odpovědnost za pastoraci

Nezastupitelná je role pastýřů církve: „*Proto je (biskup) někdy vpředu, aby ukazoval cestu a podporoval naději lidu, jindy je svojí jednoduchou a milosrdnou blízkostí prostě uprostřed všech a v určitých okolnostech bude muset jít za lidem, aby pomohl těm, kteří zůstali vzadu, a také proto, že stádce má svůj čich pro rozpoznání nových cest.*“¹⁰⁴ Základním požadavkem křesťanského života v církvi je přinášet hojné ovoce ve společenství s Kristem. Toto společenství představuje i zdroj a ovoce misie.

Mezi biskupy české církevní provincie lze nalézt rozdílný přístup k oblasti moderních technologií. Příkladem může být Plzeňský biskup František Radkovský, který říká: „*Technika musí člověku sloužit.*“¹⁰⁵ Vzpomíná, když před lety sloužil mši svatou doma pro rodiče, neměl sebou lekcionář a předčítal liturgické texty z notebooku.

¹⁰¹ *Pastores dabo vobis*, článek 57.

¹⁰² *Pastores dabo vobis*, taktéž článek 57.

¹⁰³ *Pastorace.cz: Malý kurz pastorace (01): Pastorační teologie a pastorace - úvod* <<http://www.pastorace.cz/Clanky/Maly-kurz-pastorace-01-Pastoralni-teologie-a-pastorace-uvod.html>> [2015-20-4].

¹⁰⁴ *Evangelii gaudium*, článek 31.

¹⁰⁵ *Dotyk.cz: Stahovat filmy z internetu je hřích.* <http://www.dotyk.cz/05-2013/16_rozhovor-stahovat-filmy-z-internetu-je-hrich> [2015-4-16].

Po evangeliu políbil elektronický nosič tak, jak se to dělá s lekcionářem. „*Někoho to šokuje, ale důležité není médium, důležitá je podstata.*“¹⁰⁶

Evangelizace se neomezuje pouze na svěcené služebníky, ale obrací se ke všem věřícím, i na laiky. „*Vlastním polem jejich evangelizační činnosti je rozsáhlý a složitý svět politiky, hospodářství a sociálních vztahů, jakož i svět kultury, věd a umění, mezinárodního života a hromadných sdělovacích prostředků. ... Čím více budou na těchto polích působit laikové proniknutí duchem evangelia, se smyslem pro odpovědnost v těchto oblastech působnosti a aktivně v nich i pracující, kteří budou připraveni pro tuto práci a budou si vědomi povinnosti rozvíjet všechny své křesťanské schopnosti, které v nich často dřímají nevyužity, tím více všechny tyto politické, sociální a jiné skutečnosti budou postaveny do služeb budování Božího království a tím i spásy v Ježíši Kristu.*“¹⁰⁷

Je tedy zřejmé, že velká část odpovědnosti za poslání církve Boží zvláště v oblasti informačních technologií je svěřena laikům. Jako členové Církve mají povolání a poslání kazatelů evangelia. Ti jsou spolu se svými pastýři společně odpovědní za evangelizaci světa, stejně i jim je adresována výzva Ježíše: „*Jděte do celého světa*“ (Mk 16, 15).

2.2 Evangelizace

Pohledem do slovníku lze zjistit, že slovo evangelizace je odvozeno z řeckého slovesa „*euangelizesthai*“, složeného substantiva „*eu-angelion*“ (eu=dobry, angelion=zvěst/zpráva), které znamená hlásat evangelium.¹⁰⁸ V širším smyslu jde o složitou dynamickou skutečnost zahrnující v sobě množství složek, neboť žádná z nich sama o sobě nedokáže tento termín plně vystihnout. Např.: „*obroda lidstva, vydávání svědectví, zjevné hlásání evangelia, jeho vnitřní přijetí v srdci, vstup do obce věřících, přijímání svátosti a apoštolská iniciativa. Může se zdát, že jsou tyto složky protikladné a dokonce, že se navzájem vylučují. Ve skutečnosti se však doplňují a navzájem obohacují. Je třeba je chápat v jejich celkové spojitosti.*“¹⁰⁹ Lze také říci, že jde o uskutečňování Kristových slov: „*Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého*“ (Mt 28,19).

Evangelizace zaujímá naprosto zásadní místo v poslání církve. Základním úkolem je tedy seznamovat lidi s Kristem a pomáhat jim objevovat Jeho působení v životě. Hlásání všem lidem není dobrovolná činnost některé části církve, ale poslání všech

¹⁰⁶ E15.cz: František Radkovský: *Breviář mám v mobilu* <<http://nazory.euro.e15.cz/rozhovory/frantisek-radkovsky-breviar-mam-v-mobilu-382531>> [2015-4-16].

¹⁰⁷ *Evangelii nuntiandi*, článek. 70.

¹⁰⁸ iEncyklopedie: Evangelizace <<http://www.iencyklopedie.cz/evangelizace/>> [2015-6-3].

¹⁰⁹ *Evangelii nuntiandi*, článek. 24.

křesťanů.¹¹⁰ Vrcholem evangelizace je zřetelné vyznání: Ježíš Kristus je můj Pán a spasitel. Spása člověka je zdarma poskytnutý velký dar Boha k osvobození od všeho, co jej trápí a utlačuje, především od hříchů a zlého ducha. Nesmí se zapomínat na skutečnost, že spása přesahuje tento viditelný svět a pozemský život. Přináší do srdce člověka radost, že poznáváme Boha a necháme se jím vést.¹¹¹

Proces evangelizace se skládá ze dvou podstatných částí, jimiž jsou prv(ot)ní hlásání a katecheze. Prv(ot)ní evangelizace stojí na základě autentického svědectví křesťanského života, často beze slov a stojící na důvěrných vztazích při hledání odpovědí po smyslu života. Na tuto část navazuje výslovné hlásání Ježíše Krista a jeho evangelia, které postupně připravuje člověka k plnému přilnutí srdcem k evangeliu. Zapojení do společenství církve je stvrzeno přijetím iniciačních svátostí.¹¹²

Prvotním úkolem není zaplnit druhého množstvím informací či přesvědčit k přijetí křtu. Evangelizace je činnost, vyžadující nejprve život v modlitbě s Bohem. Je jí pověřen každý, kdo přijal křtem Ježíše Krista za svého Pána. Vždy vyžaduje odvahu a odhodlání, a současně vědomí, že celé úsilí má smysl pouze v síle Ducha svatého. Zároveň naplňuje radostí srdce každého, kdo tento úkol přijme za vlastní.

Pro každého, kdo se zapojuje do procesu evangelizace, nabývá různých podob. Od jednoho člověka může např. vyžadovat jít svědčit mezi lidmi, od jiného zase naslouchání druhému člověku, nebo odvahu přiznat se ke Kristu i v nepřátelském prostředí. Přes množství různých rovin jde stále o hlásání Krista těm, kdo jej zatím neznají, nebo se mu vzdělili. Kvalita obrácení vede dále ke zrodu nového hlasatele evangelia.¹¹³

Evangelizace je tak celý proces tvořený různými etapami a důležitými momenty. Obsahuje v sobě misijní činnost nasměrovanou k nevěřícím nebo nábožensky lhostejným lidem. Dále iniciační katechezi pro ty, kdo se rozhodli pro evangelium, nebo chtějí prohloubit a oživit svátostný život. V neposlední řadě taktéž pastorační činnost pro vyzrávající věřící křesťany, kteří žijí v křesťanském společenství.¹¹⁴

„Církev tedy vedena láskou, proniká i proměňuje celý časný řád a přijímá i obnovuje všechny kultury; vydává svědectví mezi národy o novém způsobu bytí a života, který charakterizuje křesťany; otevřeně hlásá evangelium a „prvotní evangelizací“ zve k obrácení.“¹¹⁵

Současná situace si žádá správné nastavení priorit. Už několik let se mluví i píše o „nové evangelizaci,“ jako o hledání nového způsobu, kterým se přináší radostná zvěst

¹¹⁰ Srov. *Evangelii nuntiandi*, články. 1 - 4.

¹¹¹ *Evangelii nuntiandi*, článek. 9.

¹¹² Srov. *Evangelii nuntiandi*, články. 21 - 26.

¹¹³ Evangelizace.cz: Co je evangelizace. < <http://www.evangelizace.cz/?q=stranka/co-je-evangelizace> > [2015-6-3].

¹¹⁴ *Všeobecné direktorium pro katechizaci*, článek. 49.

¹¹⁵ Tamtéž. Článek. 48.

člověku postmoderní doby. Nové pojetí evangelizace má svůj počátek na Druhém vatikánském koncilu. Tento termín však přímo nepoužil. Pochází teprve od papeže Jana Pavla II., který jej roku 1979 vyhlásil jako projekt pro celou církev.¹¹⁶ Další rozvinutí této myšlenky se nachází v apoštolské exhortaci *Christifideles laici* z roku 1988 a v encyklice *Redemptoris missio* z roku 1990.¹¹⁷

Je známo, že vývoj ve společnosti se promítá nejen do kultury, ale také do vnímání prostoru, který v ní církev zaujímá se vším dobrým a pravdivým. Svoboda jednotlivého člověka je chápána spíše individualisticky s absencí jakýchkoliv obecně závazných hodnot a norem. Vedle toho se u mnoha lidí objevuje neustálý hlad po duchovnu spojený s otázkami po smyslu života. Tato touha po spirituálnu nevede povětšinou ke křesťanství, ale ke směsi představ, pohybujících se mezi mýty, okultismem či jinými spirituálními směry. Z tohoto důvodu nelze připravit krátkodobý konkrétní program řešící tuto naléhavou otázku dneška. Zároveň by nová evangelizace měla být spojena s postojem, který překonává defenzivní postoj a izolaci církve, a obnovuje misionářské nadšení.¹¹⁸

2.3 Magisterium církve a informační technologie

Samotný pojem informační technologie nalezneme v církevních dokumentech teprve nedávno, avšak v širším kontextu církev věnuje pozornost hromadným sdělovacím prostředkům již delší dobu. Již před více jak padesáti lety druhý vatikánský koncil věnoval samostatný dekret¹¹⁹ pojednávající o této oblasti. Přesto již v době svého vzniku vyvolával mnohé kontroverze,¹²⁰ a odstartoval novou epochu církve vstupem do této poměrně rychle rozvíjející se oblasti. Samozřejmě nešlo o úplné novum,¹²¹ neboť již před koncilem se tu a tam toto téma objevovalo, ale tímto krokem, přestože je všeobecným pojednáním, ukazuje důležitost místa, které hromadné sdělovací prostředky v životě zaujímají.

Postupně lze takto projít církevní dokumenty vztahující se obecně ke sdělovacím prostředkům a přitom si zároveň všimnout postoje, který k dané oblasti zaujímá, přestože přímo nepojednává o informačních technologiích. Neboť si církev tohoto prostředku

¹¹⁶ Historicky bylo poprvé toto slovo použito asi při 2. generálním shromáždění latinskoamerických biskupů v Medellínu v r. 1968, viz KAPLÁNEK Michal. Měníci se tvář evangelizace v posledních padesáti letech. *Teologické texty*, 2014, č. 1, viz také <<http://www.teologicketexty.cz/casopis/2014-1/Menici-se-tvar-evangelizace-v-poslednich-padesati-letech.html>> [2015-6-5].

¹¹⁷ Papež František nově používá v encyklice *Lumen fidei* termín „předávání víry“, viz 3. kapitola encykliky papeže Františka *Lumen fidei* (články 37 – 49). Tamtéž.

¹¹⁸ KASPER Walter. Nová evangelizace. *Cesty katecheze*, 2009, č. 3. viz <<http://www.cestykatecheze.cz/casopis/2009-3/Nova-evangelizace.html>> [2015-6-3].

¹¹⁹ *Inter mirifica*, Dekret o hromadných sdělovacích prostředcích.

¹²⁰ Dokumenty II. Vatikánského koncilu, Str. 511.

¹²¹ HOFÍREK Pavel: *Církevní dokumenty o médiích: přehled, obsah a seznam* <<http://www.proglas.cz/res/data/010/001382.pdf>> [2015-1-7].

jako takového všímá mnohem později, jak je vidět srovnáním časových milníků technologického vývoje s výskytem v oficiálních dokumentech. Jde tedy pouze o výčet stěžejních dokumentů v této oblasti.¹²²

2.3.1 Koncilní dekret *Inter mirifica*

Koncilní dekret *Inter mirifica* schválený 4. prosince 1963 koncilními otci se skládá ze dvou kapitol, předmluvy a závěru. V úvodu je několik postřehů k vývoji církevního postoje vůči této oblasti lidského života. Již vynález knihtisku odstartoval další epochu dějin, na níž postupně přibývalo vynálezů umožňujících rychlejší šíření zpráv a ovlivňování veřejného mínění. Církev si nedlouho poté začala uvědomovat dopad tohoto nástroje, jak ve službách dobra, tak jeho možného nasměrování proti ní a jejímu poslání.¹²³

Nejprve tak vystupuje do popředí důležitost prostoru, který zaujímají sdělovací prostředky v životě jednotlivce i celé církve: má být prodchnut duchem evangelia. Snahou obecně nahlížet problematiku sdělovacích prostředků v širších souvislostech se otevírá zvláštní prostor působení křesťanských laiků.¹²⁴ Ve druhé kapitole, věnované pastorační činnosti církve, se klade na duchovní pastýře úkol hlásání evangelia a řádné hlásání evangelia i v této oblasti.¹²⁵ Nutnou podmínkou pro tuto činnost jsou odborné znalosti, aby bylo možné těchto prostředků využívat pro apoštolskou činnost.¹²⁶

2.3.2 Pokoncilní pastorální instrukce *Communio et progressio*

Pastorální instrukce *Communio et progressio* zveřejněná již šest let po koncilu roku 1971, ještě mnohem lépe odráží teologická specifika hromadných sdělovacích prostředků. Církev v těchto darech spatřuje Boží prozřetelnost, která se objevuje na cestě pro šíření díla spásy, za něž nesou odpovědnost nejen biskupové, kněží a řeholníci, ale též laici.¹²⁷ Jednou z nití linoucí se dokumentem jsou funkce médií: právo na informace, právo na svobodu slova, veřejné mínění, výchovu a vzdělávání, zábavu a umění.

Již na samotném začátku zaznívá velmi důležitý prvek, který kvantifikuje sdělovací prostředky: „*aby odhalovaly problémy a očekávání lidské společnosti a tím napomáhaly rychleji najít řešení, přiváděly lidi stále k užšímu vzájemnému spojení. Toto je nejvyšší zásada pro křesťanské posuzování možností, jaké sdělovací prostředky nabízejí pro lidský pokrok.*“¹²⁸ Dalším prvkem je přínos pro mezilidské vztahy a

¹²² S úplným seznamem se lze seznámit na stránkách papežské rady pro sdělovací prostředky. Viz <http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/index.htm [2014-12-15].

¹²³ *Dokumenty o sdělovacích prostředcích*, str. 9.

¹²⁴ *Inter mirifica*, článek 3.

¹²⁵ *Inter mirifica*, článek 13.

¹²⁶ *Inter mirifica*, článek 15.

¹²⁷ *Communio et progressio*, článek 2. a 4.

¹²⁸ *Communio et progressio*, článek 6.

spolupráci, avšak záhy varuje před nedostatky a nevědomostmi, které mohou paradoxně působit odcizení a vzdálenost.¹²⁹

Ve vztahu k technologiím je připomenuto, že samotný Bůh již na počátku dějin navázal s lidmi dialog: Nasměrování na první stránky knihy Genesis, a poté přes Janův prolog dále ke Kristu, obrazu neviditelného Boha (Kol 1,15); v něm je původ a vzor lidského společenství.¹³⁰ Proto každá lidská komunikace musí být podřízena upřímnosti, spolehlivosti a pravdě jako svému zákonu, pouhá dobrá vůle nestačí.¹³¹

Důležitý je obsah, který tyto média do světa šíří, obzvláště v dnešní době, kdy sdělovací prostředky odráží stav společnosti a mohou tyto tendence zesilovat. Laciným pokušením doby (obdivuhodně platí dnes stejně jako před více jak čtyřiceti lety) je snaha šokovat a ohromovat druhé na úkor pravdivosti, pokušení, jež podává falešný obraz života. To si žádá přiměřené vzdělání v této oblasti, aby mohli všichni přispívat k prohlubování mezilidských vztahů.¹³²

I dnes je obzvláště aktuální potřeba výchovy ke kritickému myšlení a osobní zodpovědnosti v přístupu k informacím na straně těch, kdo je přijímají. Též důležitost sdělovacích prostředků ve všech oblastech působnosti: pomáhají světu pochopit církve, podporují dialog, umožňují církvi chápat lidi a mentalitu dnešní doby. Nevyužitím těchto technických prostředků zakopáváme darované hřivny.¹³³

2.3.3 Pastorální instrukce *Aetatis novae*

Pastorální instrukce *Aetatis novae* vydaná papežskou komisí pro sdělovací prostředky k výročí dvaceti let od vydání konstituce *Communio et progressio*, tj. roku 1992. Do popředí staví vztah církve ke sdělovacím prostředkům a aktualizuje jejich význam, neboť za uplynulou dobu tyto technické prostředky učinily obrovský pokrok. Význam v dnešní společnosti se přesouvá na jeden z hlavních zdrojů informací, vzdělání, vedení, rad; je prvním areopagem novověku.¹³⁴

Tyto technologie přinášejí nejen nové možnosti komunikace, ale také pastorační úkoly a problémy.¹³⁵ „*Chceme možnosti epochy počítačů využít tak, aby počítače sloužily lidskému a transcendentálnímu povolání člověka a tím uctívaly Otce, od kterého pocházejí všechny dobré věci.*“¹³⁶ Jistě není přehlédnutelné, že komunikační prostředky působí na vztahy mezi lidmi, z nichž někteří se identifikují s nereálným

¹²⁹ *Communio et progressio*, článek 7 a 9.

¹³⁰ *Communio et progressio*, článek 10.

¹³¹ *Communio et progressio*, článek 17.

¹³² *Communio et progressio*, článek 22.

¹³³ *Communio et progressio*, článek 125.

¹³⁴ *Aetatis novae*, článek 1.

¹³⁵ *Aetatis novae*, článek 2.

¹³⁶ *Aetatis novae*, článek 3.

prostředím, avšak to nemůže nahradit bezprostřední kontakt mezi lidmi; jak přáteli, tak členy rodiny.¹³⁷

Média takto chápaná mají sloužit jako doplněk k tradičním prostředkům evangelizace a katecheze, ale zároveň jsou prostředím, do něhož musí být samotné evangelijní poselství integrováno.¹³⁸ Přese všechno si toto „nové prostředí“ žádá zdravý úsudek, solidaritu s chudými, nárok na pravdivost a spravedlnost. Proto vzdělání v této oblasti je nutnou integrální součástí výchovy všech, kdo se pohybují v oblasti pastorače, stejně tak jako dobré znalosti církevního učení. Svou povahou tak patří k jednomu z úkolů celé církve, nikoli jen několika jednotlivců.¹³⁹

2.3.4 Dokument *Etika ve sdělovacích prostředcích*

Dokument *Etika ve sdělovacích prostředcích*, vydaný papežskou radou pro sdělovací prostředky roku 2000, již konkrétněji mluví také o internetu jakožto jedním z nových prostředků komunikace. Církev se snaží hlouběji zamýšlet nad způsobem, jakým se lidé tento prostředek rozhodli využít. Tento prostředek sám o sobě nic nepůsobí a je (mravně) nelišný.

Jejich hodnotu a náplň bude dále určovat to, co všechno lze v tomto rozmanitém prostředí nalézat, od drsných zpráv po modlitbu,... Samotné vyhýbání se těmto médiím nezabrání setkávání s lidmi, které ovlivnily tyto prostředky. Jejich úroveň ovlivňují taktéž ideologické a ekonomické tlaky.¹⁴⁰

Církev přicházející s dlouhou morální tradicí zakořeněnou v Božím zjevení a lidském uvažování nemůže opomíjet etický rozměr. Právě nedostatek zpětné vazby může vést k oslabení mezilidských vztahů namísto přínosu pro lidskou společnost, ať v oblasti ekonomické, politické, kulturní, vzdělávací, ale i náboženské. Podobně jsou v tomto prostředí rozvedeny také základní principy sociální etiky, jimiž jsou solidarita, subsidiarita, spravedlnost. Důstojnost každého člověka má nenahraditelnou hodnotu a nemůže být obětována kolektivním zájmům.¹⁴¹

Na začátku třetího tisíciletí, je „*tato síť bezprostředně dostupná řadě lidí v jejich domovech, ve škole, na pracovišti i jinde. Je běžné sledovat v reálném čase události, které se odehrávají na druhém konci světa, od sportu až po válečné konflikty. Lidé mají přímý přístup k mnoha údajům, které byly donedávna řadě odborníků a studentů nedostupné. K tomu, aby člověk mohl stoupat k vrcholům lidského génia a lidských ctností, nebo se propadat do propasti degradace, mu stačí monitor a klávesnice. Komunikační technologie dosahuje stále nových cílů, které mají nesmírný potenciál*

¹³⁷ *Aetatis novae*, článek 7.

¹³⁸ *Aetatis novae*, článek 11.

¹³⁹ *Aetatis novae*, článek 18.

¹⁴⁰ *Etika ve sdělovacích prostředcích*, článek 2.

¹⁴¹ *Etika ve sdělovacích prostředcích*: části II., III. a IV., rozvádějí v jednotlivých člancích přínosy i rizika.

*dobra i zla. S nárůstem interaktivity se vytrácí rozdíl mezi autorem sdělení a příjemcem. Je třeba trvale zkoumat účinky a zejména etické důsledky nových sdělovacích prostředků.*¹⁴²

Rozhodnutí, zda a jak tyto prostředky využijeme, je na každém člověku. Obrovským potenciálem je možnost vedoucí ke sbližování lidí ve společenství, ale také k rozdělení, izolaci. Proto zvláště křesťan má v této oblasti úkol, vyjádřit se proti všemu, co je falešné, a podporovat pravdu, právo a lidskou důstojnost.¹⁴³ Autor listu Efezanům píše: „Ať vám z úst nevychází žádná ošklivá řeč, ale mluvejte jen taková slova, která mohou přispět k duchovnímu prospěchu tam, kde je toho třeba. Tak vaše řeč přinese užitek těm, kdo vás budou poslouchat.“(Ef 4, 29)

2.3.5 Dokument *Církev a Internet*

Dokument *Církev a Internet* vydaný papežskou radou pro sdělovací prostředky teprve v únoru roku 2002, je prvním dokumentem zabývajícím se výhradně internetem jako sdělovacím prostředkem v oblasti komunikace. „*I když je třeba pečlivě rozlišovat pozemský pokrok od růstu Kristova království, má přesto tento pokrok pro Boží království veliký význam, pokud přispívá k lepšímu uspořádání lidské společnosti*“.¹⁴⁴

Internet zvláštním způsobem proměňuje oblasti obchodování, výchovy, politiky, žurnalistiky, mezinárodních vztahů, kultury, komunikace. Ten následně ovlivňuje způsob komunikace i život každého člověka.¹⁴⁵ Zvláštní pozornost si proto zasluhuje nejen rozvoj tohoto prostředku – areopagu novověku - ale i jeho správné využití pro dobro člověka. To si žádá nutnou integraci křesťanského poselství do této nové kultury. „*Katolíci by se neměli bát otevřít Kristu dokořán ‚brány‘ sdělovacích prostředků, aby jeho radostná zvěst zněla ze střeš světa!*“¹⁴⁶

Jedinečnou schopností internetu je překonávání vzdálenosti, jelikož dokáže spojit lidi dobré vůle i virtuální komunity věřících; proto se jej snaží církve co nejlépe pochopit. „*Třebaže virtuální realita kybernetického prostoru nemůže nahradit autentické společenství lidí, ani svátosti či liturgii nebo přímé a bezprostřední hlásání evangelia, může je doplnit, vést lidi k plnějšímu životu víry a obohatit náboženský život uživatelů internetu.*“¹⁴⁷

Další inovací v této oblasti je obousměrná interaktivita, která rozšiřuje dosah tohoto prostředku. To klade další nároky na obě strany rozvíjející různé formy dialogu, včetně hodnocení obsahu jednotlivých informací. Tento svět se „*někdy může zdát lhostejný či dokonce nepřátelský vůči víře a morálce. Částečně k tomu dochází proto, že*

¹⁴² *Etika ve sdělovacích prostředcích*, článek 27.

¹⁴³ *Etika ve sdělovacích prostředcích*, článek 29.

¹⁴⁴ *Gaudium et spes*, článek 39.

¹⁴⁵ *Církev a Internet*, článek 2.

¹⁴⁶ *Církev a Internet*, článek 6.

¹⁴⁷ *Církev a Internet*, článek 5.

*kultura médií je hluboce poznamenaná typicky postmoderním pohledem, totiž že jedinou absolutní pravdou je, že absolutní pravdy neexistují, anebo kdyby snad existovaly, byly by pro lidský rozum nedostupné, a tedy nepodstatné.*¹⁴⁸

Potřebné zaměření v oblasti internetu musí být taktéž na „antropologii a teologii komunikace“¹⁴⁹, aby je bylo možné pozitivně využít v pastoraci. Nelze utíkat ze strachu před touto novou technologií, přestože virtuální realita nikdy nemůže plně nahradit reálnou přítomnost druhého člověka, ani svátostí, ale může sloužit na cestě společenství. Bezprostřednost přístupu k informacím může pomoci dialogu církve se světem ve společném úsilí hledání řešení dnešních problémů lidstva.¹⁵⁰

Závěr patří vybídce k živému dialogu v rodinách a současné varování před nekontrolovatelným používáním: zvláště ve vztahu k mladým lidem na rovině disciplíny a moudrosti. Stejně bychom měli být schopni jít proti proudu jak v běžném životě, tak i v kybernetickém prostoru, žádá-li si to naše kultura, hodnoty pravdy a dobra.¹⁵¹

2.3.6 Dokument *Etika na Internetu*

Dokument *Etika na Internetu* vydaný společně s předchozím v únoru roku 2002 papežskou radou pro sdělovací prostředky si na počátku klade etickou otázku: „*jsou lidé díky těmto moderním prostředkům šťastnější a lepší?*“¹⁵² Poukaz na dvě strany jedné mince, jimiž jsou nástroje výchovy, obohacení, dialogu, ale též vykořisťování, ovládání, ... Církev se dnes snaží komplexně ukázat na tento nejmocnější nástroj rozrůstající se každým dnem.

Připomíná již dříve vyslovenou myšlenku, že dobro či zlo šířící se tímto prostředím závisí na rozhodnutí jednotlivého člověka i celého společenství. Globalizace v této oblasti se musí odehrávat ve světle společného dobra a solidarity, jež je pevným a trvalým odhodláním jako ctnost.¹⁵³ V některých částech světa pomáhá k překotným změnám ve společnosti i kultuře. Nicméně tyto prostředky stále nejsou rovnoměrně rozloženy a některé národy jsou vytlačeny na okraj celého procesu.

Úsilím, jímž se solidarita má dostat i mezi ostatní národy, závisí na způsobu jejich využití. „*Tato technologie může být nástrojem k řešení lidských problémů podporou všestranného rozvoje osob a vytvářením světa, kde by panovala spravedlnost, mír a láska.*“¹⁵⁴ Toto úsilí přináší také další otázky spojené s etikou, soukromím, bezpečností a důvěrností, autorskými právy, apod.

¹⁴⁸ *Církev a Internet*, článek 8.

¹⁴⁹ *Církev a Internet*, článek 9.

¹⁵⁰ *Církev a Internet*, článek 10.

¹⁵¹ *Církev a Internet*, článek 11.

¹⁵² *Etika na Internetu*, článek 1.

¹⁵³ *Etika na Internetu*, článek 3.

¹⁵⁴ *Etika na Internetu*, článek 5.

Díky charakteristickým vlastnostem internetu – okamžitost, bezprostřednost a interaktivita – lze do kybernetického prostoru nejen vysílat křesťanské poselství, ale zároveň v něm též naslouchat. Tato decentralizovaná technologická struktura může pomoci na cestě sblížení jednotlivců, na druhou stranu však i k jejich odcizení. Již nedlouho v době po svém vzniku „*Internet byl označen za nové království, úchvatnou zemi kybernetického prostoru, kde jakékoliv vyjádření je možné a kde jediným zákonem je naprostá individuální svoboda dělat to, co chceme.*“¹⁵⁵

Tento svobodný tok dat ve formě slov a obrazů proměňuje nejen politiku a ekonomiku, ale též chápání světa. „*Mezikulturní dialog, který internet a jiné sdělovací prostředky umožnily, může být „privilegovaným nástrojem k vybudování civilizace lásky.*“¹⁵⁶ Přesto sebou přináší další paradox: tzv. „digital-divide“, jímž odděluje bohaté a chudé v možnosti přístupu k těmto technologiím. Proto je nutné hledání cest, jež by tato dobra dále zpřístupnila nejen společenským elitám. Zvláštní poslání v této oblasti mají veřejné instituce.¹⁵⁷

Žádoucí vlastností je obohacování kultur jednotlivců i celých národů. Nesmí však docházet k potlačování existujících tradic. Např. předávání falešných hodnot má vliv i na oblast rodinného života. Stejně též lidské právo na hledání a poznávání pravdy nemůže být v rozporu se svobodou projevu na internetu. Každý pokus o manipulaci s cílem propagandy a dezinformace v totalitních režimech tomuto brání.¹⁵⁸ Obecně jakákoli ideologie je škodlivá, neboť smazává požadavek pravdivosti a záludně ji nahrazuje rádoby upřímností a souhlasem: zabírá prostor pro společné dobro a solidaritu.¹⁵⁹

Bezbrhé množství informací se může stát novým problémem. Nejen proto je důležitá komplexní výchova a vzdělávání, a to nejen v technické oblasti, nýbrž i schopnost posoudit obsah. Stejně též řešení v oblasti bezpečnosti osobních dat, krádeží, šíření různých virů si žádá stanovení pravidel, v nutných případech možná i cenzury.¹⁶⁰ Přesto, „*chceme zdůraznit, že katolická církev spolu s jinými náboženskými organizacemi by měla být aktivně přítomna na internetu a podílet se na veřejné debatě o jeho vývoji.*“¹⁶¹

¹⁵⁵ *Etika na Internetu*, článek 8.

¹⁵⁶ *Etika na Internetu*, článek 9.

¹⁵⁷ *Etika na Internetu*, článek 10.

¹⁵⁸ *Etika na Internetu*, článek 12.

¹⁵⁹ *Etika na Internetu*, článek 14.

¹⁶⁰ *Etika na Internetu*, článek 16, pozn.: Tato problematika je samostatným oborem decentralizovaných struktur, neboť ještě dnes přináší nesnadno neřešitelné otázky na rovině technologie.

¹⁶¹ *Etika na Internetu*, článek 18.

2.3.7 Z poselství posledních papežů ke dni sdělovacích prostředků

Informační technologie, zvláště sociální sítě ukazují blíže poselství posledních papežů ke sdělovacím prostředkům. Zatímco poslední dokument církve pochází z roku 2002, během dalších let prošly informační technologie novou cestu svého vývoje.¹⁶²

Zpětným pohledem do roku 2001 zjistíme, že se teprve tehdy objevuje první zmínka o internetu v poselství papeže Jana Pavla II. ke dni sdělovacích prostředků. Tématem je hlásání evangelia v době globální komunikace: to, co jsme vyslechli o Kristu v srdci, máme hlásat ze střeš. „*Stačí si připomenout satelitní přenosy náboženských obřadů, které tak často bývají zpřístupněny veřejnosti celého světa, pozitivní možnosti internetu, který může přinášet náboženské informace a vyučovat bez ohledu na bariéry a hranice.*“¹⁶³ Neboť jedině Ježíš Kristus může dát odpověď člověku na touhu srdce.

O rok později (tři měsíce před vydáním dokumentů: *církev a internet, etika na internetu*) – je zvoleno téma: „Internet: nové fórum pro hlásání evangelia“. Kybernetický prostor internetu je zde přirovnáván k fóru, stejně jako bylo v antickém Římě veřejným prostorem pro politiku, obchod, náboženství, tedy místem, v němž se odehrávala podstatná část společenského života. Pro křesťana je výzvou a prostorem, kde může zaznívat poselství evangelia a který umožňuje první setkání, zvláště mladým lidem. Z původně vojenského nástroje se stává prostředek přinášející Kristovu tvář; „*To je cíl evangelizace, a to učiní internet skutečným prostorem pro člověka, protože kde není prostor pro Krista, tam není prostor pro člověka. I přesto je nutné, aby toto setkání dále směřovalo z virtuálního světa do skutečného křesťanského společenství, neboť nemůže nahradit osobní hlubokou zkušenost s Bohem.*“¹⁶⁴

Roku 2005 vychází společně s poselstvím Jana Pavla II. ke dni sdělovacích prostředků i apoštolský list adresovaný osobám zodpovědným za sdělovací prostředky, v němž stručně shrnuje rychlý vývoj oboru komunikace od koncilního dekretu *Inter mirifica* z roku 1963. Od sedmého článku připomíná nutnost posunout hranice evangelizace, katecheze a formace do prostředí moderních prostředků. K tomu je potřeba opět revidovat způsob jejich efektivního využití; shrnuto do pojmů: formace, účast, dialog. Důležitou, avšak snadno opomenutelnou rovinou v tomto prostředí je důvěra v pomoc a inspiraci Ducha svatého, přestože žádný technický prostředek komunikace jej nedokáže obsáhnout. Obdobně i výměna názorů mezi lidskými srdci, jež

¹⁶² V tomto období můžeme tedy pouze sledovat postoje z poselství svatého otce ke dni sdělovacích prostředků. Pro studijní účely vycházím z překladů zveřejněných v dokumentech na stránkách rádia Proglas, viz Proglas: České překlady poselství papežů ke světovým dnům modliteb za sdělovací prostředky. <<http://www.proglas.cz/dny-sdelovacich-prostredku.html>> [2014-9-8].

¹⁶³ Církev: Poselství papeže Jana Pavla II. K XXXV světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.cirkev.cz/cirkev-ve-svete/dokumenty/hneda-rada/?cmd=download&id=10022>> [2014-9-15].

¹⁶⁴ Církev: Poselství papeže Jana Pavla II. K XXXVI světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.cirkev.cz/cirkev-ve-svete/dokumenty/hneda-rada/?cmd=download&id=10030>> [2014-9-15].

je velmi křehká. Záleží tedy na nás, čím naplníme tyto úžasné prostředky lidského pokroku.¹⁶⁵

Další zmínku zasluhuje poselství Benedikta XVI. k XLIII. světovému dni sdělovacích prostředků roku 2009, ve kterém obrací pozornost ke vztahům utvářejícím se na poli nových technologií. Toto místo nazývá novým kontinentem, neboť obzvlášť dnes mladí lidé vyrůstají v jejich velmi těsném kontaktu. Využívají je ke komunikaci s přáteli, k vyhledávání informací a sdílení myšlenek. Velký počet rodin může zůstat ve spojení i na velké vzdálenosti: tyto technologie usnadňují výuku a umožňují poznávání nových kultur. Tento skutečný dar si však čím dál více žádá vlastní „info-etiku“, jak zaznívá již v poselství z roku 2008,¹⁶⁶ neboť život není jen sledem událostí a prožitků. Ve zdokonalování těchto prostředků se projevuje touha lidí po nových vztazích, ale nesmí se stát posedlostí, která naopak člověka izoluje, přerušujíc skutečné vztahy. Jsme zodpovědní za kvalitu toho, co do tohoto prostoru „vypouštíme“. Můžeme prosazovat solidaritu, mír, spravedlnost a práva, úctu k životu a stvoření. To vše se stává výzvou evangelizačního nadšení.¹⁶⁷

Následující rok 2010 přináší v poselství Benedikta XVI. k XLIV. světovému dni sdělovacích prostředků téma „Kněz a pastorec v digitálním světě. Nová média ve službě Slova.“ Prvořadým úkolem kněze je zvěstovat Krista a jedním z prostředků vedle tradičních je právě digitální svět, dávající k dispozici svou kapacitu. Důležitým momentem je bdělost nad kvalitou vztahů a potřeb. Web prostor může tvořit jakési „nádvoří pohanů“, neboť v posledku plodnost kněžského života vychází ze setkání s Kristem v modlitbě, kázání, svědectví života a svátostech. Avšak osobní rozměr je stále nepostradatelný.¹⁶⁸

Teprve v poselství papeže Benedikta XVI. k XLV. světovému dni sdělovacích prostředků roku 2011 se objevuje termín „sociální síť“. To nicméně nemění nic na skutečnosti, že již dříve se nepřímou poukazuje na technologie vedoucí k novým formám mezilidských vztahů. Připomíná se úkol kulturní transformace, která by dávala smysl tomuto prostoru tak, aby mohl sloužit k dobru lidstva. Důležitou myšlenkou je důsledná evangelijní autenticita, čerpající z pravdy, nikoli z popularity. Ta není předmětem konzumu; vyžaduje svobodnou odpověď jakožto základ pro mezilidské vztahy. Zároveň evangelium vyžaduje citlivou formu, aby nedošlo k redukci hledajícího člověka na

¹⁶⁵ Proglas: Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXIX světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/174/019164.pdf>> [2014-9-10].

¹⁶⁶ Proglas: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLII světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/021/002572.pdf>> [2014-9-10].

¹⁶⁷ Proglas: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLIII světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/050/005717.pdf>> [2014-9-10].

¹⁶⁸ Tiskové středisko České biskupské konference: Poselství k 44. Světovému dni sdělovacích prostředků <<http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/poselstvi-ke-44-svetovemu-dni-sdelovacich-prostredku/>> [2014-9-16].

pouhou kategorií, ale bylo stále jasné, že jde o bytost schopnou přesáhnout sebe sama.¹⁶⁹

Poselství papeže Benedikta XVI. k XLVII. světovému dni sdělovacích prostředků z roku 2013 se více věnuje sociálním sítím. Též v předešlém roce 2012 vyzdvihuje hodnotu ticha a kontemplace i v kybernetickém prostoru, který je místem otázek a odpovědí.¹⁷⁰ Kromě autenticity je důležité budování přátelství a nových forem společenství, stejně jako prostoru pro vzdělávání i zábavu. Přinášení evangelia do tohoto prostoru je i přes všechna rizika naprosto nutné. I zde často dochází k prvnímu kontaktu s vírou. Digitální svět nemá být pouhou paralelou, vždyť pro mnoho lidí se stal běžnou součástí života. Jestliže se v tomto světě objevují otázky po víře, ukazuje to jednak na význam náboženství, tak i na touhu člověka být milován, hledat smysl života a pravdu. To může být první otevření dveří pro víru člověka.¹⁷¹

Poslední z poselství ke světovému dni sdělovacích prostředků pochází od papeže Františka z roku 2014 a vyzdvihuje důležitost sociálního rozměru komunikace. Nekontrolovatelná touha ve světě digitálních technologií naopak člověka izoluje, neboť rychlost nejen komunikace, ale i jejího rozvoje snadno překonává rychlost našich schopností. Digitální svět nám může pomoci buď k růstu, nebo naopak k degradaci. Nově se otevírá otázka blízkosti a vztahů, otevřenosti a lásky, a to nejen v digitální sféře. Misijní poslání, v němž je třeba objevovat krásu, se neobejde bez digitálního světa, který umožňuje jít na konec země. (srov. Sk 1,8).¹⁷²

2.3.8 Shrnutí

Ze souhrnu hlavních myšlenek v jednotlivých dokumentech je možné vnímat vesměs pozitivní přístup církve k těmto prostředkům. Dokumenty v dané době ukazovaly odpovídající možnosti využití nových technologií a upozorňovaly na problematické otázky s nimi spojené.

Církev si je zároveň vědoma rizik, které sebou tento prostor přináší, nicméně opakuje, že „kde není prostor pro Krista, tam není místo ani pro člověka.“¹⁷³ Rostoucí globalizace si žádá společné řešení v podobě solidarity, subsidiarity a spravedlnosti ve prospěch celé rodiny lidstva. Je místem, kde mohou vznikat nové vztahy a základy

¹⁶⁹ Tiskové středisko České biskupské konference: Poselství k 45. Světovému dni sdělovacích prostředků

<<http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/2011-poselstvi-k-45-svetovemu-dni-sdelovacich-prostredku/>> [2014-9-16].

¹⁷⁰ V době více jak desetiletého působení, viz Proglas: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLVI světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/185/020437.doc>> [2014-9-10].

¹⁷¹ Proglas: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLVII světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/211/023194.pdf>> [2014-9-10].

¹⁷² Proglas: Poselství svatého otce Františka k XLVIII světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/231/025349.pdf>> [2014-9-10].

¹⁷³ Viz str. 42.

skutečného přátelství, ale též místo izolace a odcizení. K tomu je zapotřebí: patřičné formace, účasti, vzájemného dialogu a autenticity.

Virtuální svět vytvořený počítačovou technologií se za dobu svého vývoje se stále více spojuje s reálným životem člověka. Lze jej dnes označit termínem „nový kontinent“. Církev dnes chápe přinášení evangelijní zvěsti do tohoto prostoru jako nutný krok, protože tento prostor tepe životem mnoha lidí. Samotná technologie je indiferentní, avšak jí vytvořené specifické kulturní prostředí bude takové, čím je člověk naplní.

3. Facebook jako možný nástroj evangelizace?

První otázka, kterou by si měl položit každý, kdo přistupuje poprvé k sociálním sítím, je tato: „Je nutné, abych měl svůj vlastní profil?“ „Na které síti?“ Rozhodnutí není vždy jednoduché a musí zahrnovat rozvahu množství faktorů, které nelze vždy jednoduše shrnout. Může se jednat např. o pozvání od uživatele sociální sítě. Dále o množství informací, které mohou zveřejnit v kybernetickém prostoru. Pokud již padlo rozhodnutí, vždy je nutné si pozorně přečíst podmínky užívání a věnovat pozornost nastavení. Nechat se unášet nedočkavostí a bezhlavě odklepávat „další“ je nebezpečnou cestou.

Příjemnou stránkou sociálních sítí je skutečnost, že umožňuje uživateli zůstat v kontaktu s množstvím přátel, spolupracovníků a snadno s nimi sdílet např. fotografie, videa či různé další informace, nebo si jen popovídat. Taktéž online vzájemná interakce, snadný dosah služeb, které nejsou fyzicky možné, snadné propojování s dalšími službami na internetu nebo celých účtů.

Další nespornou výhodou je skutečná identita lidí, s nimiž se udržuje kontakt; pokud ovšem uživatel dodržuje pravidla a nepřidává mezi přátele kontakty bez ladu a skladu. „Navázáním přátelství“ se uživatel připojuje ve virtuálním prostoru k těm, které může znát z reálného života. Je nutné mít na paměti správné pořadí, tj. teprve toho koho znám, si přidám mezi přátele, stejně i stránky (blogy) skupin, které jsou uživatelem sledovány.

3.1 Příklad využití facebooku¹⁷⁴

David Kirkpatrick uvádí jeden z příběhů, jak facebook dokázal ovlivnit životy miliónů lidí. V něm je možno zahlédnout to, co vede lidi na celém světě k jeho využívání a dosažení na první pohled i zdánlivě nedostupných cílů.

Příběh se začíná na nový rok 2008 v Kolumbii, kde právě v tu dobu dochází trpělivost Oscaru Moralesovi s bezprávním revoluční ozbrojené síly Kolumbie, vystupující pod iniciálami FARC¹⁷⁵. V té době tato skupina kromě jiného násilně zadržuje již šestým rokem několik rukojmí. Jak se později ukázalo, s rukojmími sympatizovala většina Kolumbijců.

Z obavy o rozvrat v zemi, i tak již vyčerpanou vleklým válečným stavem, trvajícím již desetiletí, bylo vše stále ve stavu pouhého vyjednávání. Oscar Morales v té době již aktivně používal facebook, kde byl v kontaktu s několika přáteli ještě ze střední a vysoké školy. Překvapením pro něj bylo, že okolo kdečeho se tvořily společné

¹⁷⁴ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku*, str. 5 – 18.

¹⁷⁵ BBC: Ozbrojené skupiny Kolumbie <<http://www.bbc.com/news/world-latin-america-11400950>> [2015-1-7].

skupiny, ale okolo FARC nic než pouhé ticho, nikdo se k bezpráví neodvažoval pozvednout hlas.

Byl to právě on, kdo se rozhodl založit skupinu proti organizaci FARC s heslem „Žádné únosy, žádné lži, žádné zabíjení, žádné FARC“¹⁷⁶. Důležité bylo též vymyslet správný název, který bude nejen výstižný, ale přitáhne pozornost, a proto ji nazval: „Milion hlasů proti FARC“¹⁷⁷. To se stalo čtvrtého ledna po půlnoci. Do rána se k ní připojilo na patnáct set lidí, mnohem více, než zprvu očekával.¹⁷⁸

Ke skupině se nejen připojovali další a další Kolumbijci, kteří zde vyjadřovali svůj názor, ale též živě diskutovali¹⁷⁹. O pouhé dva dny později v osmitisícové skupině sílilo přesvědčení k podniknutí „něčeho.“ Tím měla být demonstrace čtvrtého února, tedy měsíc po založení skupiny. Takto vznikla demonstrace národního pochodu proti FARC¹⁸⁰, k níž se přidávali další lidé i za hranicemi Kolumbie.

Pozoruhodnost celé akce spočívala v praktické ukázce dynamismu, který začal v prostoru sociální sítě. I přes desetiletí strachu, který mnohé držel o krok zpátky, právě kybernetický svět poskytl bezpečí k vyjádření svého názoru. Potenciál, skrytý v sociálních sítích, hýbe nejen jednotlivci, skupinami, ale i celými národy. Toho si poměrně brzy byli vědomi i tvůrci facebooku, neboť dovede snadno spojit lidi se stejnými zájmy, cíli a podobnými hodnotami.¹⁸¹

3.2 Šance a strategie

V kybernetickém prostoru lze vnímat množství aktivit, které nesou společný jmenovatel. Tím je nejen informovanost o aktuálním dění, ale také možnost prezentovat vlastní názor.¹⁸² Může tak zaznít otázka: „Jak na to?“ Základem poslouží několik prezentací z materiálů společnosti eBUSINESSLOTSE ze školení na téma využití sociální sítě pro marketing.¹⁸³ V některých oblastech nám může být business vzorem, poněvadž většina podobných materiálů vzniká právě proto, aby se daná firma mohla uplatnit na trhu a co nejlépe využít potenciál sociálních sítí. S obdobnou situací lze

¹⁷⁶ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku*: str. 7.

¹⁷⁷ Un Millon de Voces Contra Las FARC, viz KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku*: str. 7.

¹⁷⁸ To bylo již v době, kdy byla v provozu služba „nejnovějších příspěvků.“

¹⁷⁹ Facebook: Skupina Un Millon de Voces Contra Las FARC

<<https://www.facebook.com/onemillionvoices/>> [2015-2-3].

¹⁸⁰ Tyden.cz: Statisíce Kolumbijců demonstrovaly proti FARC

<http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/amerika/statisice-kolumbijcu-demonstrovaly-proti-farc_42568.html?showTab=nejnovejsi#.VOxR_i7ApXs> [2015-1-28].

¹⁸¹ KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku*, str. 9.

¹⁸² Např. petice za Asii Bibi, křesťanku odsouzenou v Pákistánu k trestu smrti za rouhání, viz Facebook: Svobodu pro Asii Bibi <<https://www.facebook.com/pages/Svobodu-pro-Asii-Bibi/1397836087189437?fref=ts>> [2015-3-8].

¹⁸³ Základem je prezentace z přednášek a školení společnosti eBUSINESSLOTSE na téma: Facebook, Twitter, Xing & Co. – Chancen und Risiken für Unternehmen <<http://www.ebusiness-lotse-magdeburg.de/downloads/category/6-vortraege?download=17:facebook-twitter-xing-und-co-chancen-und-risiken-fuer-unternehmen>> [2015-3-16].

srovnat také evangelizační úsilí církve, která chce oslovit pokud možno každého člověka, a sice tam, kde se fakticky nachází (v kybernetickém prostoru).

Pozorným pohledem na data je zřejmé, že počet uživatelů stále roste;¹⁸⁴ stejně roste i čas strávený v tomto prostoru a četnost návštěv. Toto společně představuje možný potenciál. K tomu je zapotřebí přidat nárůst uživatelů přihlašujících se často z mobilních zařízení, snadná integrace i do klasických webovských stránek, možnost strukturování informací, snadná a rychlá prezentace rozličných údajů, možnost řízení blogu. Díky základní vlastnosti systému je zaručené rychlé šíření nových zpráv a informací pro potenciální návštěvníky. Navíc vedle placených webhostingů se tak zde nabízí nástroj, který momentálně zaručuje bezplatnou prostor.

Zdá se tedy, že je možné obdobně stanovit postup jako v případě odpovědně plánující firmy. Ten se stává z několika následujících kroků:¹⁸⁵

1. Analýza a příprava cílů,
2. naplánování strategie, zjištění možností a příprava obsahu,
3. vlastní realizace a správa profilu na Facebooku,
4. zhodnocení výsledků a pokračování, včetně zpětné vazby k návratu k výchozímu bodu.

Prvním krokem (1), je pečlivá analýza cílové skupiny. V případě křesťanského poselství jsme posláni Ježíšem Kristem ke všem: „*Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku.*“ (Mt 28,19-20). Z tohoto důvodu musíme znát kulturní kontext každé jednotlivé oblasti, neboť jiným typem bude populace žijící v pohraničních oblastech (např. Sudety) a jiná ve vnitrozemí (obzvlášť živé farnosti) – bereme-li v úvahu situaci české církevní provincie.¹⁸⁶

Vytvořit úplně univerzální blog je neúčinné, neboť to, co je univerzální, je spíše nic neříkající. Naproti tomu konkrétní podrobné údaje dovedou zaujmout a přitáhnout, avšak jen specifickou skupinu, např. blog mládežnického společenství konkrétní farnosti. Uvážená volba daných údajů musí obsahovat optimální informace, a nepostačí pouze, že „děláme něco“ bez ohledu na konkrétní kulturu. Vyžaduje totiž nasazení získávaných zkušeností i citlivého naslouchání lidskému srdci.

Neméně důležitým bodem (2), je plánování. Je dnes přirozenou součástí každé realizace, např. Při stavbě nového domu. I zde má své místo zjišťování možností, které máme k dispozici. Proto je ponejprv třeba si položit několik otázek: Jakého konkrétního

¹⁸⁴ Uváděné odhady na začátku roku 2015 přesahují 1,39 miliardy evidovaných aktivních uživatelů, viz Hospodářské noviny: Nadvláda Facebooku trvá. Vede v počtu nových uživatelů i v ziscích <<http://archiv.ihned.cz/c1-63509910-nadvlada-facebooku-trva-vede-v-poctu-novych-uzivatelu-i-v-ziscich>> [2015-3-16].

¹⁸⁵ Srov. Chancen und Risiken für Unternehmen, slide 16.

¹⁸⁶ Srov. Chancen und Risiken für Unternehmen, slide 17.

cíle chci dosáhnout? K jakému typu lidí budu promlouvat? Jaká věková skupina bude adresátem? Je daná skupina přítomna on-line v kybernetickém prostoru? Jaké zájmy mají ti, ke kterým budu promlouvat? Dokud nezačneme hledat odpovědi na tyto otázky, neměli bychom vlastně ani začít s dalším krokem,¹⁸⁷

Dříve nebo později musí tento druhý krok projít faktickou reflexí, aby mohla být rozběhnuta hermeneutická spirála k optimalizaci hledaného řešení, jež ze zřejmých důvodů bude stále probíhat. Reflexe spočívá v opětovném přehodnocení získaných výsledků na všech rovinách, např.: Jsou zveřejněné informace dostatečné? Jak pomohou či pomohly při rozhodování konkrétního člověka? Obsahují také fundovaná témata, otázky a odpovědi či příklady ze života? Objevují se zde užitečné rady a tipy? Nepůsobí spíše fraškovitě? Jaká je nápaditost v oblasti řešení? Takovéto otázky by pravděpodobně měly zaznít jak na začátku procesu tvorby blogu, tak také průběžně v podobě zpětné vazby.¹⁸⁸

Třetím krokem (3), jímž se žel často začíná, je vlastní provedení a finální realizace. Je nutné si uvědomit hned na počátku členitost tohoto kroku do čtyř rovin:¹⁸⁹

- a. Čas k realizaci a čas, po který bude výsledný profil využíván,
- b. potřeba dalších lidí nejen pro realizaci, ale i běžný provoz,
- c. nutné plánování spojené s organizací,
- d. právní záležitosti.

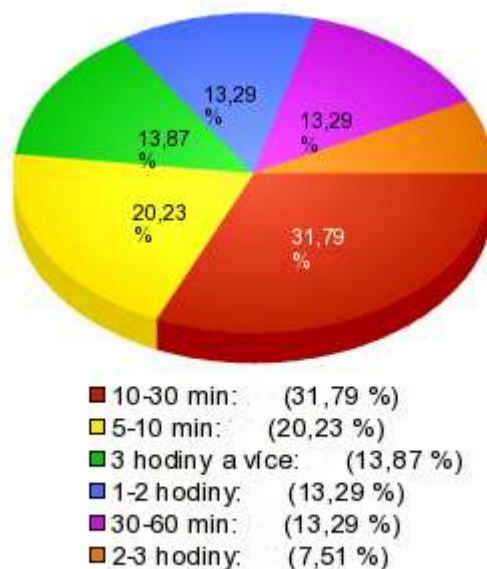
Všechny tyto položky, byť je máme intuitivně na zřeteli, stojí za důkladné zvážení ihned na počátku práce. Zvláště čas je veličinou, nad níž často člověk zvlášť pečlivě nepřemýšlí. On nicméně může hrát jednu z primárních otázek, již v bodě příprav. Např. rozhodnutí, která sociální síť pro realizaci bude vybrána, nehledě také k věku uživatelů, k nimž evangelizační úsilí směřuje.¹⁹⁰

¹⁸⁷ Srov. Chancen und Risiken für Unternehmen, slide 19.

¹⁸⁸ Srov. Chancen und Risiken für Unternehmen, slide 21.

¹⁸⁹ Srov. Chancen und Risiken für Unternehmen, slide 22.

¹⁹⁰ Viz pyramidový graf v první kapitole str. 9.

Čas strávený na sociální síti¹⁹¹

Personální rozměr (b) realizace a provozu nemůže zůstat bez povšimnutí. Snadno může dojít k přecenění vlastních sil. Nestačí, že realizaci provede odborník v oboru. Pokud není nikdo, kdo by se staral o běžný provoz, údržbu, přidávání nových příspěvků, vkládání např. fotogalerií, psaní zpráv a pečoval o reakce na dotazy, vyjde iniciativa naprázdno. Tzv. nezvládnutá komunikace má negativní dopad na jejího majitele.

Následující krok (c) se dotýká plánování a organizace běžného provozu. Klade další nároky na personální základnu. Musí být k dispozici další lidé, kteří plánují nové akce, připravují příspěvky a pozvánky jak po obsahové tak i po grafické stránce. Nutno mít na paměti, že do této oblasti spadá i zacházení s negativními výroky.

Bez povšimnutí nesmí zůstat ani poslední bod (d). Obsah (prezentace, videa, a dalšího) se snadno může dotýkat autorských práv apod. Zvláště pak účty sociálních sítí, které nejsou používány pouze pro soukromé potřeby, lze přirovnávat ke komerčnímu prostoru. Z tohoto důvodu je na místě citlivá volba obsahu, zobrazování některých údajů, zvláště pak osobních. Blíže se touto problematikou zabývá následující 4. kapitola.¹⁹²

S tím úzce souvisí poslední bod (4). Zvláště v prostoru sociální sítě je velmi důležitá jednoduchá interakce návštěvníka webu a její vyhodnocování. K tomuto účelu nepostačuje občasné přehlédnutí stavu, ale vyžaduje průběžné sledování stejně jako inovace obsahu a reakce na názory. V ideálním případě probíhá tento krok ve vzájemné

¹⁹¹ Vyplnto.cz: Čas strávený na sociálních sítích <<https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/cas-straveny-na-socialnich-s/#oo>> [2015-3-16].

¹⁹² Srov. Chancen und Risiken für Unternehmen, slide 25-26.

spolupráci se správcem blogu, jeho tvůrci a těmi, kdo se starají o aktualizace a odpovědi.

Uzavírá se hermeneutický kruh, jímž se lze dostat jakoby na začátek (kdy opět probíhá aktualizace první analýzy, kontrola správného nasměrování k cíli, zhodnocení použitých metod a využitelných zdrojů). Výsledek hodnocení je použit pro doporučení, která inkrementují optimalizaci bodu (2) plánování. Nesmí ovšem být ztraceny ze zřetele vlastní hodnotící kritéria. Záleží na tom, co je cílovým ukazatelem, který je vyhodnocován, tedy co je tím měřítkem a jakým, stejně tak i to, kdo je fakticky provádí.¹⁹³

V konečném důsledku se nesmí ztrácet ze zorného úhlu pohled na celek, aby záběr jednotlivostí rozvržený do jednotlivých kroků, často postupně přecházejících, nezastínil výsledný dojem a obraz. Je potřeba se nechat inspirovat firmou, pečující o své zákazníky (sleduje aktuální potřeby, snaží se o jejich spokojenost, projevující se věrností a snaží se předvídat potřeby budoucí). Farnost tak činí se zřetelem nejen na celé společenství, ale i na jednotlivého člověka. Zde je nutno odlišit citlivou nabídku pomoci člověku od výběru jakéhosi „duchovního zboží“, narovnaného do regálů v obchodním domě.¹⁹⁴

Nevylácí se zapomínat na rizika jak vnitřní tak vnější. Jedním z citlivých míst je zacházení s kritikou, ať již pozitivní či negativní. Může totiž nastat tzv. Streisand efekt, neboli v důsledku odebrání či skrytí některých informací dojde při neopatrném nakládání se zpětnou vazbou k jejich masivnímu rozšíření.¹⁹⁵ V konečném důsledku se vyplatí zachovávat zdvořilý tón, brát vážně každý příspěvek, zůstat co nejvíce objektivním a plně autentickým. Při tom všem nesmíme přijít o to nejcennější, jímž je jádro křesťanství. Teprve opodál stojí vše ostatní, jako jsou: zdroje, soukromí, hierarchie, odpovědnost, zapojení spolupracovníků, kulturní a společenský rozměr, možnosti realizace. Vnějšími riziky mohou být dále ztráta kontroly, průhlednosti, přílišná roztržitost obsahu, legalita obsahů apod.¹⁹⁶

3.3 Kategorie návštěvníků sociální sítě

Sociální sítě jsou jedním z nejrychleji se rozvíjejících oborů sdělovací techniky vstupující přímo do života lidí. Cokoliv, jakkoliv může být cenné, je-li technicky zastaralé, působí dojmem méněcenného a tím upadá i jeho obsah. Jako příklad uveďme

¹⁹³ Měříme návštěvnost? Dobu strávenou na blogu? Aktivní přispívání k obsahu?, viz Chancen und Risiken für Unternehmen, Slide 30-31.

¹⁹⁴ Srov. Chancen und Risiken für Unternehmen, slide 32-34.

¹⁹⁵ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Streisand efekt <http://en.wikipedia.org/wiki/Streisand_effect> [2015-3-17].

¹⁹⁶ Srov. Chancen und Risiken für Unternehmen, slide 36-38; zároveň též viz KULHÁNKOVÁ, Hana a Jakub ČAMEK. Fenomén facebook. V druhém oddílu určeném pro firmy se taktéž nachází obdobné rady zvláště pro začátečníky na cestě využívání facebooku.

vzhled, logické uspořádání a aktuálnost, tedy faktory, které ovlivňují nalezení, pochopení a přijetí obsahu. Proto je v evangelizaci a katechezi nelze podceňovat.

„Pavel, poté co kázal na rozličných místech, přišel do Atén a odebral se na Areopag; tam hlásal radostnou zvěst vhodným a pro toto prostředí srozumitelným způsobem (srov. Sk 17,22-31) ... Takovým prvním areopagem novověku je svět komunikace, který lidstvo stále více sjednocuje – a jak se říkává – dělá z něho "světovou vesnici" Použití masmedií nemá za cíl pouze zpřístupnit mnohým poselství evangelia ... ale poselství samo musí být integrováno do této "nové kultury", kterou vytvořila moderní komunikace.“¹⁹⁷

Vztah k využití sociálních sítí lze často obecně rozřadit do tří kategorií: Do první patří ti, pro které je důležitý pouze zisk, a tudíž neinvestují žádné zbytečné prostředky do vytváření vlastních stránek a profilů. Druhou skupinu tvoří ti, kdo sice investují do vlastních profilů, ale pouze omezené prostředky a jsou spíše pozorovateli dění. Do třetího ranku lze přiřadit ty, kdo si plně uvědomují sílu tohoto nástroje, investují do něj a naplno jej využívají, aktivně komunikují a odpovídajícím způsobem reagují.¹⁹⁸ Je tedy zřejmé, že křesťan by měl patřit do třetí skupiny, jež je aktivní v tomto novém prostoru. Církev má dnes k této oblasti zřejmě pozitivní vztah, neboť tento nástroj je jedním z účinných způsobů, jak promlouvat k dnešnímu světu.

Jednou ze skupin návštěvníků, které jsou přítomny také v kybernetickém světě, jsou hledající. Snadno se na ni může zapomenout, neboť se zdá, že pastorační činnost prostřednictvím facebooku je zaměřena spíše na informace pro praktikující farníky, nebo pro návštěvníky bohoslužeb či další spíše technické informace pro skupinu zájemců o přijetí některé ze svátostí. Misie jsou ale neoddělitelnou součástí života věřícího.

Zdá se, že je možné snadno podlehnout pokušení chtít setrvat na místě, kde je nám dobře, tj. uvnitř společenství (srov. Lk 9,33). Musíme ovšem jako učedníci, poté co se na hoře setkali s Pánem, z „hory“ sestoupit, abychom jej po osobní zkušenosti s Ním pomáhali objevovat ostatním lidem v jejich životě. Zároveň je stále bezvýhradně nutné naslouchat Bohu tak jako Samuel: „Zde jsem ... mluv, tvůj služebník poslouchá (1Sam 3,4.10). Proto prvním krokem na cestě evangelizace je autentický život s Kristem, který se odráží v harmonii života celého člověka.¹⁹⁹

Těž na počátku apoštolské exhortace, Evangelii gaudium papež František říká: *„Radost evangelia naplňuje srdce i celý život těch, kdo se setkávají s Ježíšem. ... vždycky rodí a obnovuje radost. ... Dobro vždycky tíhne k tomu, aby se sdílelo. Každá autentická zkušenost pravdy a krásy se sama šíří a každý člověk, který prožívá hluboké*

¹⁹⁷ *Redemptoris Missio* čl. 37.

¹⁹⁸ *Pozitivní a negativní vlivy internetu a sociálních sítí na mládež* str. 17.

¹⁹⁹ *Evangelizace s odvahou a citem*. Str. 12-18.

osvobození, se stává vnímavějším k potřebám druhých. Zatímco sdílíme dobro, ono zapouští kořeny a rozvíjí se.“²⁰⁰

Papež František dále připomíná, že díky „opakovanému setkávání – s Boží láskou, která se mění ve šťastné přátelství, jsme osvobozeni od svého izolovaného svědomí a od své sebevztáznosti. Plně lidskými se stáváme tehdy, když jsme více než lidští, když dovolíme Bohu, aby nás vyváděl z nás samotných, abychom dospěli ke svému opravdovějšímu bytí. Zde je pramen evangelizačního působení.“²⁰¹

3.4 Využitelné oblasti působení na facebooku²⁰²

Nejúčinnějšími oblastmi vztahů misijního působení jsou v zásadě tři: rodina, pracoviště / škola, bydliště. Prvním a zároveň specificky nejtěžším místem je rodina, kde se působení odehrává nejtěsněji na osobní úrovni. Další zmíněné dvě mohou být již předmětem, kde se kromě osobních fyzických kontaktů dostávají na scénu další komunikační prostředky.²⁰³

Křesťan evangelizuje skrze vztahy s druhými lidmi. Vedle toho lze postavit sociální síť v kybernetickém prostoru, jíž se člověk primárně snaží o navázání a rozvoj vztahů s druhými, byť nejsou fyzicky nablízku. Bez tohoto „živého“ prvku by zbyla pouhá databáze údajů o jednotlivých osobách. Tento prostor, stejně jako jakýkoliv jiný, poskytuje také příležitost k navazování přátelství, která ovšem vyžadují pro svůj růst také osobní setkávání tváří v tvář. To je vlastně nutná podmínka, vycházející z přirozeného růstu člověka ve víře.²⁰⁴

Kontakty s lidmi z pracoviště či školy nesou často riziko, že při snaze co nejlépe se začlenit do tohoto specifického prostoru se mu člověk i jako křesťan přizpůsobí. Přesto bychom neměli podceňovat přítomnost člověka v konkrétním společenství, ať na fyzické či virtuální půdě. Zdá se tedy, že udržování takovýchto vztahů nemusí být v duchu křesťanského života vůbec snadné, nicméně vytrvalost nakonec přináší hojně plody. Může se ovšem stát, že výsledek nebude odpovídat často krátkozrakým lidským představám, ale projeví se v něm prozřetelnost Božího vedení.²⁰⁵

Poslední dobou se zdá, že roste význam svědectví víry jako cesty k jejímu sdílení, a to i v prostoru, jímž je elektronický virtuální svět. Jako příklad uveďme život matky Terezy: také po sociální síti stále kolují obdivuhodná svědectví o jejím hlubokém a zároveň prostě oddaném životě.²⁰⁶ Působivost tohoto svědectví nespočívá pouze

²⁰⁰ Evangelii gaudium čl. 1 a 9.

²⁰¹ Evangelii gaudium čl. 8.

²⁰² Inspirací byla kniha Michelle Moran *Evangelizace s odvahou a citem*. Následující odstavce vycházejí z její systematizace, převedené do světa facebooku.

²⁰³ MORAN, Michelle. *Evangelizace s odvahou a citem*. Str. 18-24.

²⁰⁴ Církev: Poselství papeže Jana Pavla II. K XXXVI světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.cirkev.cz/cirkev-ve-svete/dokumenty/hneda-rada/?cmd=download&id=10030>> [2014-9-15].

²⁰⁵ Srov. MORAN, Michelle. *Evangelizace s odvahou a citem*. Str. 24-27.

²⁰⁶ Facebook: Matka Tereza <<https://www.facebook.com/pages/Matka-Tereza/215195066284?fref=ts>> [2015-3-19].

v objektivních informacích, ale že jakýmsi zvláštním způsobem odkazuje na Boha, který vstoupil do života konkrétního člověka; jasným způsobem zapadá do jeho celku.²⁰⁷

Nikdy nejsme schopni vidět do nitra druhého člověka a poznat moment ani místo, kterým začne jeho hledání Boha. Přesto je třeba si vše pečlivě připravit a promyslet cokoli, co „odešleme“ do takřka bezmezného elektronického světa. Stejně nesmí být opomenut rozměr podvědomé komunikace v prostoru sociální sítě, i když zrovna není použita webkamera. Podvědomě totiž sdělujeme o sobě mnoho informací tím, čím obklopujeme svůj profil, a obrazy, které sdílíme. Inspiraci lze hledat přímo v Písmu, např. Pavlovo svědectví před králem Agrippou (Sk 26,1-29).²⁰⁸

Důležitým předpokladem i prvkem jakéhokoli hlásání je znalost evangelia. Lze se žet domnívat, že většina katolíků má mnoho zkušeností a postřehů ze života na jakési jedné „hromadě“ bez dalšího uspořádání a promyšlení. K účinnosti více poslouží uspořádané vědomosti, přičemž je obzvlášť nutné směřovat je k jádru evangelijní zvěsti. Kolik lidí dneška nemá žádné, nesprávné nebo neúplné představy o Kristu. Při tom všem by se nemělo zapomínat na skutečnost, že lidé, zasažení evangeliem, musí dále směřovat z virtuálního světa do autentického reálného společenství.²⁰⁹

Zřejmou, ale často opomíjenou skutečností je snaha hledat sáhodlouhé odpovědi na otázky, které si klademe my, ale nikoli lidé okolo nás. Stejně to může být i s jazykem, který sice používáme, ale který je mimo společenství věřících lidem z okolního světa neznámý a těžko srozumitelný. Je tedy nezbytné neustále inkulturovat poselství radostné zvěsti do tohoto prostředí.²¹⁰

V prostoru sociální sítě je neodmyslitelně důležitým prvkem na cestě zvěstování křesťanského poselství proces sdílení. Již v prvním listě Petrově čteme: „*Bud'te vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by vás vyslychal o naději, kterou máte*“ (1Pt 3,15). Máme-li dát dobrou odpověď, musíme aktivně naslouchat – nestačí jen nechat informace okolo sebe volně plynout.²¹¹

Zdá se, že jedním z dalších rozměrů stojících často mimo zorný úhel křesťana, je učednictví. V době, kdy se jedním z měřítek současného světa stala rychlost – obzvlášť ve světě elektroniky – je potřeba se zamyslet nad tím, do čeho investujeme svůj čas. Podíváme-li se na Ježíše, zjistíme, kolik investoval času do přípravy a formace svých učedníků, po té co je pozval k následování; stejným způsobem jsme pozváni i dnes, abychom se učili přinášet Ježíše Krista i do tohoto světa. Tím se zde myslí nejen

²⁰⁷ Srov. MORAN, Michelle. *Evangelizace s odvahou a citem*. Str. 30-33.

²⁰⁸ Srov. Tamtéž. Str. 36-39.

²⁰⁹ Srov. Tamtéž. Str. 44-56.

²¹⁰ Srov. Tamtéž. Str. 57-58.

²¹¹ Srov. Tamtéž. Str. 60-65.

technický rozměr přípravy na to, jak co nejučinněji využít tohoto obrovského technického potenciálu, ale i duchovní rozměr naslouchání srdcem Božímu hlasu.²¹²

Pokud chceme přivádět lidi postupně z kyberprostoru do společenství církve, je zapotřebí je na toto připravit. Lze totiž zapomenout na skutečnost, že zatímco společenství prošlo kus cesty víry, nově přichozí jsou teprve ve fázi první evangelizace. Vstřícnost společenství, pochopení, vzor života tak mohou připravovat půdu, do které lze následně zasít kvalitní zrno evangelia; „*S Božím královstvím je to tak, jako když člověk zaseje semeno do země; ať spí či bdí, v noci i ve dne, semeno vzchází a roste, on ani neví jak.*“ (Mk 4, 26-27).²¹³

Jednou z dnes již zapomínaných motivací, která člověka nasměrovává i na poměrně náročnou cestu, je schopnost žasnout. Skoro by se mohlo zdát, že v prostoru sociální sítě již nemá své místo jako v životě, ale na evangelijní cestě je motorem pomáhajícím pohybu vpřed. Příkladem nám v tomto může být apoštol Pavel, jehož vyprávění v listě Galatským (srov. Gal 1,13-2,10) ukazuje jeho proměnu z pronásledovatele na horlítele pro Krista. Tuto zásadní změnu vyvolává úžas přecházející dále v motivaci hlásání evangelijní zvěsti o Ježíši.²¹⁴

Zdánlivě posledním, ve skutečnosti prvním bodem je modlitba, která má předcházet a provázet dílo evangelizace, ať se děje kdekoliv. Právě skrze ni může Pán nasměrovat lidskou touhu a kroky správným směrem. Modlitba se může zdát těžká, protože právě nenaplnuje naše city a touhy. Bez ní je nicméně každé úsilí jako stavba domu na písku, tzn., že se dříve nebo později zhroutí.²¹⁵

Za připomenutí stojí myšlenka zaznívající zvláště u papeže Benedikta XVI., který stále vyzývá věřící křesťany využívající klasického webu k druhému kroku, jímž je využívání sociálních sítí k hlásání evangelia. A to i přes to, že tento nástroj dokáže lidi také vzdalovat od sebe. Mnohdy v momentě, kdy již nejsou schopni komunikovat osobně s druhým, zároveň dokáže neuvěřitelně sblížovat a navazovat i opravdová a hluboká přátelství, diskutovat, vzájemně se obohacovat i svědčit o víře.²¹⁶

„Co ovšem získáme tím, že budeme srovnávat fenomény ze sekulárního světa s fenomény, které známe ze světa náboženského? Nic více, ale také nic méně než to, že budeme schopni získat nové originální náhledy na náš všední svět - nebo spíše na svět, který jsme si zvykli pokládat za všední. ... technologie je naším osudem. Nemůžeme se jí vyhnout, nemůžeme ji odvrhnout, nemůžeme se vrátit do minulosti bez techniky. Už jen proto, že v naší minulosti není nic, co by nepřipravovalo její příchod. Jde nám o reflexi, která by měla být pozdně-moderní době vlastní, reflexi, která nevyzývá k revoluci ani k

²¹² Srov. MORAN, Michelle. *Evangelizace s odvahou a citem*. Str. 69-72.

²¹³ Srov. MORAN, Michelle. *Evangelizace s odvahou a citem*. Str. 74-87.

²¹⁴ Srov. KAŠPARŮ, Jaroslav Max. *Po provaze ke Kristu*. Str. 31.

²¹⁵ Srov. MORAN, Michelle. *Evangelizace s odvahou a citem*. Str. 96-108.

²¹⁶ Tiskové středisko České biskupské konference: *Poselství k 45. Světovému dni sdělovacích prostředků* <<http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/2011-poselstvi-k-45-svetovemu-dni-sdelovacich-prostredku/>> [2014-9-16].

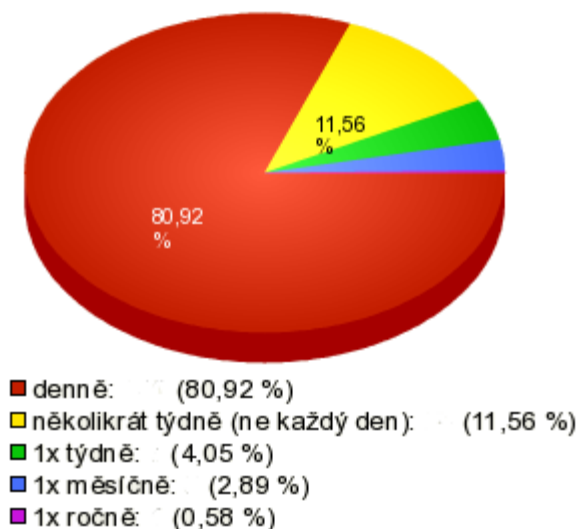
nadšenému následování trendů, ale spíše usiluje o to, udržet téma jako živý objekt debaty.“²¹⁷

Pod vanutím Ducha svatého budeme stále objevovat nové a nové cesty k lidskému srdci. Ty nám umožňují taktéž vynálezy v oboru komunikací. „Duch svatý navíc vlévá sílu k hlásání novosti evangelia s odvahou (parresia) a nahlas, v každé době a na každém místě, i proti proudu. Vzývejme jej dnes vroucí modlitbou, bez níž nám hrozí, že veškeré naše působení zůstane prázdné a našemu hlásání bude chybět duše.“²¹⁸

Na základě zkušeností s bezprostředním hlásáním evangelia člověka tváří v tvář druhému člověku lze poukázat na některé aspekty mající svou paralelu využitelnou i v kybernetickém prostoru: „Někdy se nám zdá, že jsme svou námahou nedosáhli žádného výsledku, avšak poslání není obchod či podnikatelský projekt ani humanitární organizace, není to podívaná, abychom si pak spočítali, kolik lidí se jí účastnilo díky naší reklamě. Je něčím mnohem hlubším, co uniká každému měření. Možná Pán využije našeho vynaloženého úsilí, aby vylil své požehnání na jiném místě světa, kam se nikdy nedostaneme. Duch svatý působí, jak chce a kde chce.“²¹⁹

3.5 Nástin využívání facebooku jako nástroje evangelizace

Počty uživatelů nám dávají tušit, zároveň rostoucí sílu i možnosti využití. To co bylo před sedmi lety nemyslitelné, je dnes běžnou praktickou záležitostí.

Četnost návštěv uživatelů sociálních sítí (z průzkumu v ČR)²²⁰

²¹⁷ TICHÝ, Radek a Martin VÁVRA. *Náboženství z jiného úhlu* str. 90-91.

²¹⁸ Evangelii gaudium čl. 259.

²¹⁹ Evangelii gaudium čl. 279.

²²⁰ Zároveň s těmito grafy je třeba připomenout pyramidový graf z první kapitoly., viz Vypĺnto.cz: Čas strávený na sociálních sítích <<https://www.vypĺnto.cz/realizovane-pruzkumy/cas-straveny-na-socialnich-s/#oo>> [2015-3-16].

První předloženou událostí v širším ranku informačních technologií je poměrně nedávná událost. Tou je video konference papeže Františka se studenty z pěti škol, z nichž každá se nachází v jiném z koutů světa. Akce byla pořádána nadací Scholas occurrentes, která vznikla z iniciativy papeže Františka v rámci setkávání různých kultur, a konala se 4. září 2014. Studenti ze Salvadoru, Jihoafrické republiky, Turecka, Izraele, Austrálie a Kamerunu mohli každý otevřeně položit jednu otázku, na niž papež ve stručnosti odpověděl. Poté pronesl delší improvizovanou promluvu v duchu tohoto setkání s obvyklou sociální citlivostí. Důležitým momentem bylo vyzdvižení sítě skutečných sociálních, rodinných a osobních vztahů zvláště k výchově a utváření prostředí společnosti.²²¹ V rámci stejného projektu se obdobné setkání uskutečnilo též 5. února 2015.²²² Úplné znění otázek i odpovědí je k dispozici na oficiálních Vatikánských stránkách.²²³

V této souvislosti je vhodné připomenout profil papeže Františka na sociálních sítích tedy jak twitteru²²⁴ tak i facebooku.²²⁵ Již jeho předchůdce má založený vlastní profil s aktuálními informacemi.²²⁶ Je pochopitelné, že jejich správou jsou pověřeni jeho spolupracovníci.

I přes pouhé omezení jen na facebook a církve v naší zemi lze získat nepřeberné množství odkazů. Navíc dnes již velké množství stránek obsahuje přímý odkaz, jímž se lze připojit ke sledování a sdílení obsahu také na facebooku. Tak tento prostor „tepe životem“ přítomných lidí vydávajících svědectví, ať již pozitivní či nikoliv (obchodníci, politici jej takto využívají již delší dobu).²²⁷

Prvním okruhem pomyslného seznamu jsou farnosti, kterých lze nalézt na sociálních sítích tímto způsobem čím dál tím více. Některé z nich teprve nedávno, jiné již využívají zkušeností se sítěmi více let. Také kvalita administrace je různá, neboť jak se ukazuje, za některým farním profilem stojí zatím jen nadšený jednotlivec. V rostoucím počtu případů jej spravuje odpovědný tým více osob. Takto se sice pomalu, ale jistě rozrůstá prostor, který křesťané na sociální síti „osidlují“.²²⁸

²²¹ Radiovaticana.cz: Papež František na videokonferenci: Nikdo nepochybuje o tom, že svět je dnes ve válce <<http://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=20748>> [2014-10-30].

²²² Radiovaticana.cz: Svatý otec: Je třeba změnit výchovu, má-li se zamezit civilizační krizi <<http://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=21443>> [2015-3-23].

²²³ Vatican.va: Videokonference skrz internet s papežem františkem <https://w2.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2014/september/documents/papa-francesco_20140904_videoconferenza-piattaforma-scholas.html> [2015-3-23].

²²⁴ Twitter: Papež František <<https://twitter.com/pontifex>> [2015-3-23].

²²⁵ Facebook: Papež František <<https://www.facebook.com/papez.frantisek>> [2015-3-23].

²²⁶ Facebook: Benedikt XVI. <<https://www.facebook.com/PopeBenedict16/timeline>> [2015-3-23].

²²⁷ Česká televize: Politici objevili Facebook. Chtějí získat mladé voliče <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/63318-politici-objevili-facebook-chteji-ziskat-mlade-voalice/>> [2015-3-23].

²²⁸ Vyhledáváním řetězce „farnost“ bylo nalezeno dne 24. 3. 2015 celkem 92 farností v naší zemi mající svůj profil na facebooku <<https://www.facebook.com/search/results/?init=quick&q=Farnost&tas=0.6420914446935058>> [2015-3-24].

Vedle farností jsou neopomenutelné také pastorační portály, které ovlivňují toto prostředí. V tomto ohledu má pravděpodobně největší vliv pastorační portál www.vira.cz. Nejprve byl přítomen jen na klasickém webu (spuštěném dne 1. června 1998 pastoračním střediskem Arcibiskupství pražského), ale od podzimu 2010 se nachází též na facebooku.²²⁹ Obdobně lze poukázat na další, jako např. Tiskové středisko České biskupské konference existující na facebooku již od června roku 2011.²³⁰

Za další kategorii můžeme považovat aktivity jednotlivých věřících osob,²³¹ pastorů jiných církví, kněží, řeholníků,²³² biskupů včetně kardinálů.²³³

Třetí kategorii představují stránky jednotlivých biskupství. Lze takto dohledat profil biskupství brněnského, plzeňského, litoměřického, českobudějovického; dále arcibiskupství pražské a olomoucké. Zajímavostí může být malá komunita, jež vznikla na podporu myšlenky vzniku biskupství na vysočině – v Jihlavě.²³⁴ Z ostatních diecézí zatím není vytvořený profil pro ostravsko-opavskou a hradeckou diecézi.

Samostatnou jednotkou jsou též jednotlivé instituce, a to i nekatolické. Jedním z mnoha příkladů může být Komunita svědectví,²³⁵ nebo několik komunit s názvem Evangelium,²³⁶ Armáda spásy,²³⁷ či Charita ČR.²³⁸ Může jít též o církevní mateřské školky, školy či gymnázia.²³⁹

²²⁹ Facebook: Vira.cz <<https://www.facebook.com/vira.cz/timeline>> [2015-3-24].

²³⁰ Facebook: Tiskové středisko České biskupské konference <<https://www.facebook.com/tscbk?fref=ts>> [2015-3-24].

²³¹ Např. Skupina křesťané, viz Facebook: Křesťané <<https://www.facebook.com/groups/342953812448659/>> [2015-3-24].

²³² Např. Vlastimil Kadlec OMI, viz Facebook: Vlastimil Kadlec OMI <<https://www.facebook.com/vlastimil.kadlecomi>> [2015-3-24].

²³³ Kardinál Miloslav Vlk, viz Facebook: Miloslav kardinál Vlk <<https://www.facebook.com/pages/Miloslav-kardinál-Vlk/229792907133>> [2015-3-24] a kardinál Dominik Duka, viz Facebook: Dominik Duka <<https://www.facebook.com/dominik.duka.3?fref=ts>> [2015-3-24].

²³⁴ Pro vyhledávání na facebooku byl zadán řetězec „biskupství“ a „arcibiskupství“ <<https://www.facebook.com/search/results/?init=quick&q=Biskupstv%C3%AD%20&tas=0.12489954964257777>> a <<https://www.facebook.com/search/results/?init=quick&q=arcibiskupstv%C3%AD&tas=0.6225883034057915>> [2015-3-24].

²³⁵ Facebook: Svedectvi.net <<https://www.facebook.com/svedectvi.net>> [2015-3-25].

²³⁶ Vyhledáváním řetězce „evangelium“ bylo nalezeno dne 24. 3. 2015 množství odkazů i z jiných církví a sekt <<https://www.facebook.com/search/results/?init=quick&q=evangelium&tas=0.036755604669451714>> [2015-3-24].

²³⁷ Facebook: Armáda spásy: <<https://www.facebook.com/ArmadaSpasy>> [2015-3-25].

²³⁸ Facebook: Charita ČR <<https://www.facebook.com/CharitaCR>> [2015-3-25].

²³⁹ Např. Církevní mateřská školka ve Zlíně, viz Facebook: Církevní mateřská školka ve Zlíně <<https://www.facebook.com/pages/C%C3%ADrkevn%C3%AD-mate%C5%99sk%C3%A1-%C5%A1kolka-ve-Zl%C3%ADn%C4%9B/214549451908627?fref=ts>> [2015-3-25]; Církevní základní škola Orbis Pictus Tábor, viz Facebook: Církevní základní škola Orbis Pictus Tábor <<https://www.facebook.com/pages/C%C3%ADrkevn%C3%AD-z%C3%A1kladn%C3%AD-%C5%A1kola-Orbis-Pictus-T%C3%A1bor/620348267978465>> [2015-3-25]; Biskupské gymnázium J.N. Neumanna v Českých Budějovicích, viz Facebook: Biskupské gymnázium J.N. Neumanna a Církevní základní škola <<https://www.facebook.com/pages/Biskupsk%C3%A9-gymn%C3%A1zium-JN-Neumanna-a-C%C3%ADrkevn%C3%AD-z%C3%A1kladn%C3%AD-%C5%A1kola/192089417566582>> [2015-3-25].

Nepřehlédnutelná oblast je v rovině zpravodajství. I zde aktivně působí, paralelně s domovským webovským portálem radiovaticana.cz, vatikánský rozhlas, jak jeho česká sekce²⁴⁰, tak samozřejmě i jeho mateřská stanice Apoštolského stolce. Obdobě můžeme nalézt katolický televizní kanál Tv Noe,²⁴¹ či rozhlasovou stanici Proglas²⁴² včetně regionálních studií.

Přítomnost skupin spojených apoštolátem modlitby není málo. Ty vznikají za účelem modlitebního spojení s konkrétními úmysly. Přítomnost na sociální síti poslouží skupině pro rychlejší rozšíření povědomí o dané potřebě a pro vytvoření živého řetězce. Lze též nalézt např. skupinu Modlitba.cz²⁴³ zabývající se tématem modlitby jako takové. Zvláštním typem modlitby je liturgie²⁴⁴, i ta má zde své místo. Tuto myšlenku připomíná emeritní papež Benedikt XVI. v poselství k XLVII. Světovému dni sdělovacích prostředků.²⁴⁵

Nutno připomenout, že počet lidí i institucí zapojených do tohoto „novodobého kontinentu“ se obměňuje a vzrůstá každým dnem. Taktéž přítomnost na jiných sociálních sítích otvírá další obrovské prostory, kde je možné nalézt stopu křesťanů.²⁴⁶ „Domnívám se tedy, že z tohoto hlediska je i Facebook určitým prostorem k evangelizaci – tedy ke sdílení naší víry a jejího významu – v kontextu našeho života. Náš profil na Facebooku je tak i naším osobním svědectvím okolí, ... proto by křesťané měli přemýšlet nad tím, jaké hodnoty prostřednictvím Facebooku svým přátelům představují a k čemu je inspirují.“²⁴⁷

²⁴⁰ Facebook: Vatikánský rozhlas <<https://www.facebook.com/radiovaticana.cz>> [2015-3-25].

²⁴¹ Facebook: Tv Noe <<https://www.facebook.com/tvnoe?fref=ts>> [2015-3-25].

²⁴² Facebook: Radio Proglas <<https://www.facebook.com/proglas>> [2015-3-25].

²⁴³ Facebook: Modlitba.cz <<https://www.facebook.com/cz.modlitba>> [2015-3-26].

²⁴⁴ Facebook: Liturgie.cz <<https://www.facebook.com/Liturgie.cz?fref>> [2015-3-26].

²⁴⁵ Proglas: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLVII světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/211/023194.pdf>> [2014-9-10].

²⁴⁶ Uvedené příklady byly vyhledány popřípadě ověřeny ve třináctém týdnu roku 2015.

²⁴⁷ Říká metodik informačních technologií Arcibiskupství pražského P. Josef Ptáček, viz Katolický týdeník: *Bez Facebooku se církev už neobejde*. <<http://www.katyd.cz/clanky/ostatni/bez-facebooku-se-cirkev-uz-neobejde.html>> [2015-4-20].

3.6 Porovnání několika facebookových farních profilů

Nejprve je nutné navštívit nejen několik farních profilů, ale také stanovit potřebná kritéria. Problematika stanovení potřebných kritérií je velmi obsáhlá, rozsahem odpovídající samostatné práci. Z tohoto důvodu jsou přebrána z již existující bakalářské práce na téma: „Farnosti na českém internetu.“²⁴⁸ Jedná se o hodnocení webových stránek farností, avšak facebookový farní profil na sociální síti se jim ve svém principu podobá.

Hodnocená kritéria:
Základní. Přítomnost všech základních informací o farnosti (adresa, telefon, email, správce farnosti, pořad bohoslužeb atd.).
Aktuálnost. Pravidelné změny a aktualizace.
Autorství. Zřejmý původ stránek a informací (autor, odpovědnost za obsah, hodnověrnost stránek a informací, působení reklamy)
Otevřenost. Otevřenost vůči společnosti nebo pouze pro potřeby církve a farnosti, srozumitelnost (církvní jazyk).
Dialog. Prostor pro dialog, možnost příspěvku, názoru, odpovědi.
Styl. Vzorový styl pro inspiraci ostatních (obsah výchovných a vzdělávacích prvků, úroveň kultivace).
Kontakt. Možnost kontaktu (mezi návštěvníky, správou farnosti, odpovědi na dotazy).
Zpracování. Úroveň grafického zpracování (přehlednost, srozumitelnost, funkčnost, orientace, celkový dojem).
Obsah. Pestrost, poutavost, zajímavé informace, zábava.
Něco navíc. Zvláštnost, výjimečnost, nápaditost.

Tabulka 1 - Hodnocení farních stránek z počátku roku 2000²⁴⁹

František Jirsa se odkazuje na seminární práci „HOFÍREK Pavel, *Farnosti na českém internetu*“, která již bohužel není k dispozici na internetu.²⁵⁰ Zároveň je však nutné si uvědomit, že facebookový profil se liší od běžných webových stránek farností.

²⁴⁸ JIRSA František. *Internet jako prostředek farní pastorace* (bakalářská práce na Teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze) 2003, Str. 13

²⁴⁹ JIRSA František. *Internet jako prostředek farní pastorace*, Str. 14

²⁵⁰ JIRSA František: *Internet jako prostředek farní pastorace*, Str. 13

Díky tomu nemůžeme zahrnout z výše uvedených kritérií následující položky: dialog, kontakt a grafické zpracování. Ty jsou vždy na facebooku uniformní, stejně tak i v každé jiné sociální síti.

Při vytváření nového profilu vždy pracujete v tzv. redakčním systému facebooku, díky němuž můžete graficky ovlivnit jen vlastní prvky jako je např. úvodní fotografie. Položkou, která si zaslouží zvláštní pozornost, je dialog. Její specifikum je v samém jádru sociální sítě, neboť na příspěvky je možno reagovat, připojovat se k nim, sledovat a být jejich aktivním spoluvůrcem. To si vyžaduje nutnost správce, který „bdí“ nad jejich obsahem, reaguje na případné dotazy či udává pozici na poli kritiky. To je samozřejmě vždy spojené s aktualizací údajů obsažených v daném profilu.

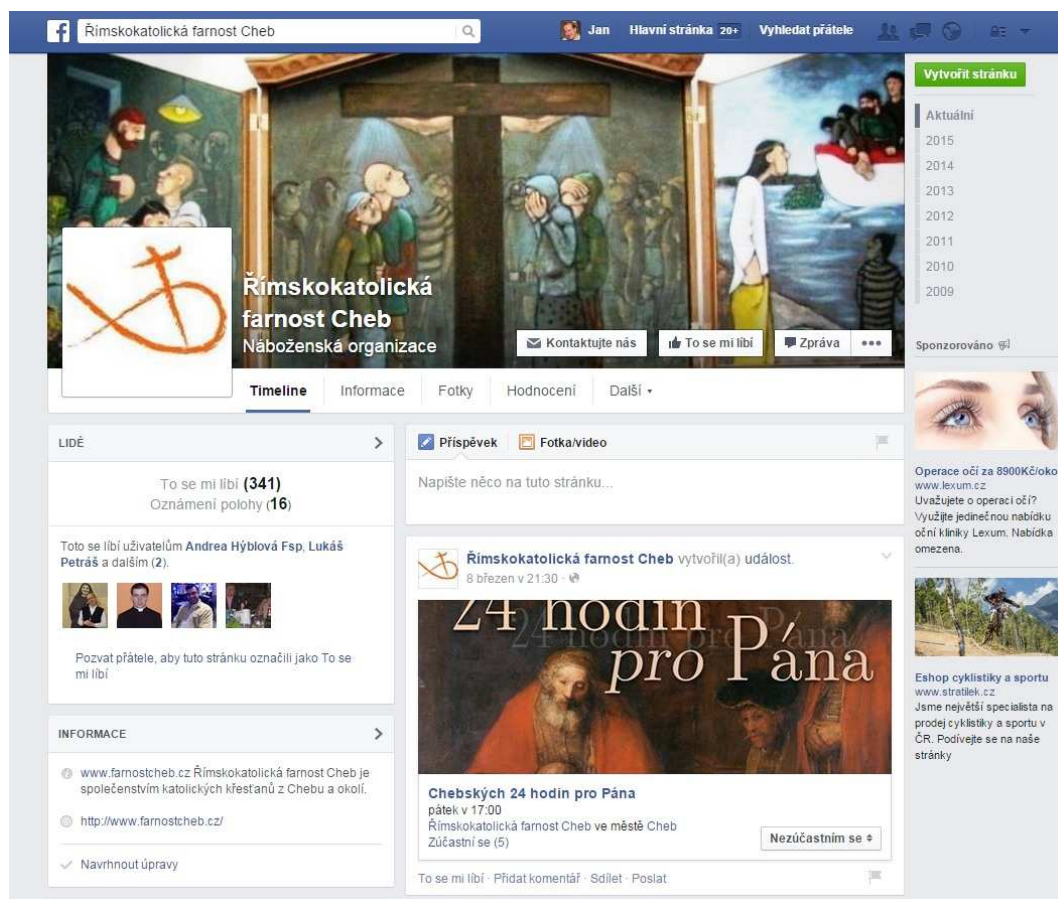
Při vyhledávání dne 10. března 2015 bylo nalezeno 85 relevantních odkazů farních profilů. Pro porovnání byly vybrány tyto níže uvedené:²⁵¹

- a. Římskokatolická farnost Cheb
- b. Římskokatolická farnost Klatovy
- c. Římskokatolická farnost Kralupy nad Vltavou
- d. Římskokatolická farnost Podbořany
- e. Římskokatolická farnost Sušice

Výběr pěti farností je omezen, aby bylo možné porovnat všechny nalezené odkazy. Přesto tento vzorek vypovídá o aktuálním stavu. V reálných podmínkách nesmí být zapomenuto na skutečnost aktualizace těchto profilů v závislosti na interakci uživatelů.

²⁵¹ Pro vyhledávání byl dne 10. března 2015 použit textový řetězec „Římskokatolická farnost,“ (například při vyhledávání 12. listopadu bylo nalezeno 39 relevantních odkazů)
<https://www.facebook.com/search/results/?q=%C5%98%C3%ADmskokatolick%C3%A1%20farnost&init=mag_glass&tas=0.45570988254621625&search_first_focus=1426004830492> [2015-3-10].

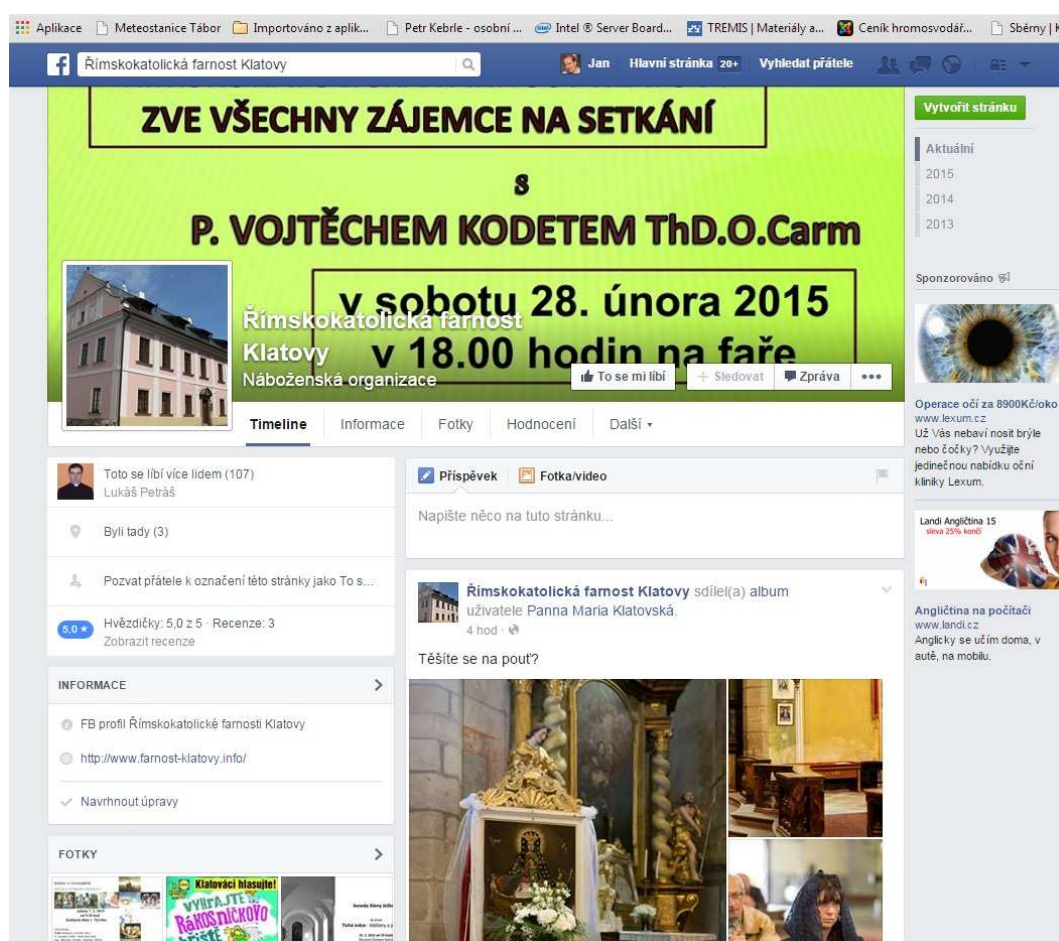
A – Římskokatolická farnost Cheb: Na titulní straně je uveden pouze kontakt, možnost zaslání dotazu a odkaz na klasické farní stránky, které jsou mnohem kompletnější co do informací, přehlednosti, poutavosti i aktuality. Profilu chybí možnost administrace příspěvků, neboť každý může na zeď napsat, co chce bez jakéhokoli omezení. Chybí zde množství základních informací, jako jsou bohoslužby, kontaktní údaje, zařazení (pouze „náboženská organizace“). Kladně hodnotitelné jsou aktuální údaje, pozvánky, tříděné fotografie nejen z farních akcí.

Print screen facebookového profilu římskokatolické farnosti Cheb²⁵²

²⁵² Facebook: Římskokatolická farnost Cheb
 <https://www.facebook.com/RimskokatolickaFarnostCheb?ref=br_rs> [2015-3-10].

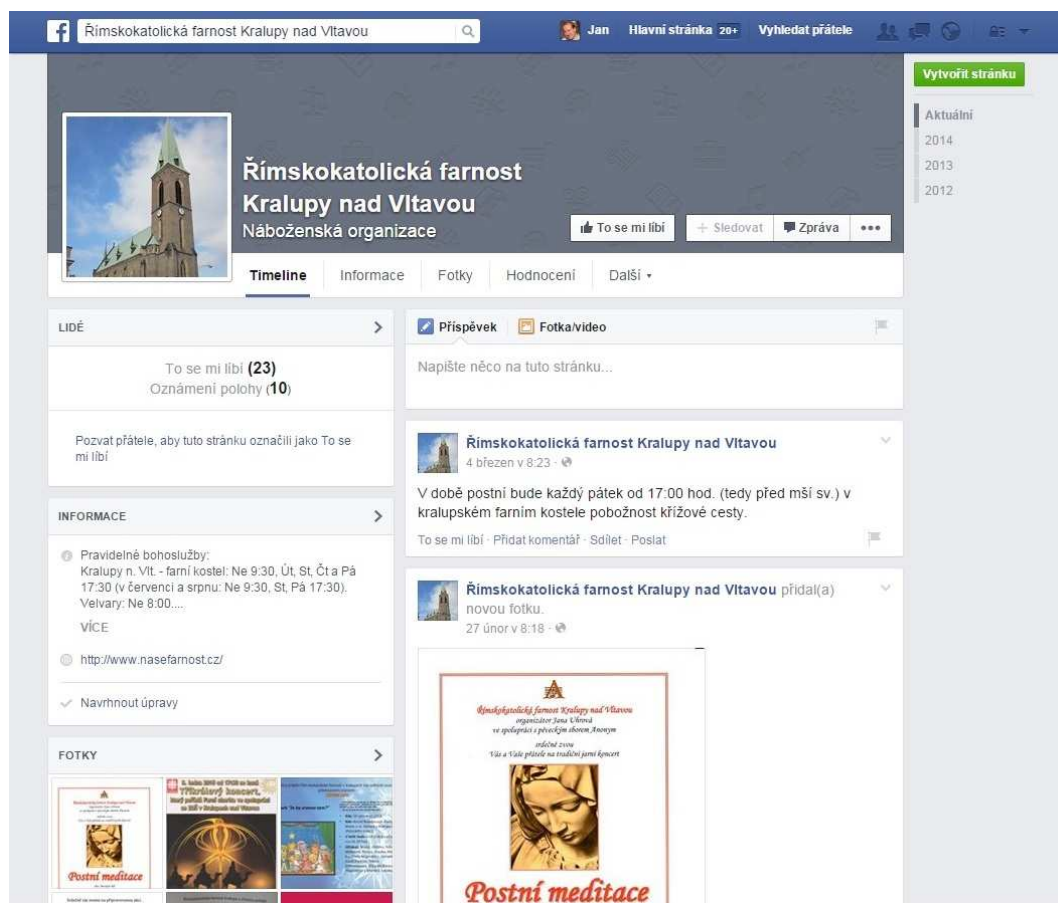
B – Římskokatolická farnost Klatovy: Na titulní straně se nachází pouze možnost zaslat dotaz, odkaz na klasické farní stránky obsahující více informací, ale nepříliš upoutají pozornost i při své aktualitě. Profilu taktéž chybí možnost administrace příspěvků, stejně tak i nevhodnost použité úvodní fotografie působící spíše reklamním dojmem na duchovní obnovu. Stejně i zde chybí množství základních informací, jako jsou bohoslužby, kontaktní údaje, zařazení (např. příslušnost k diecézi, vikariátu, ...), fotografie z akcí nejsou roztříděny (jen podle roků). Jediné, co lze hodnotit jsou aktualizace, i když působí útržkovitě.

Print screen facebookového profilu římskokatolické farnosti Klatovy²⁵³

²⁵³ Facebook: Římskokatolická farnost Klatovy
 <https://www.facebook.com/farnostklatovy?ref=br_rs> [2015-3-10].

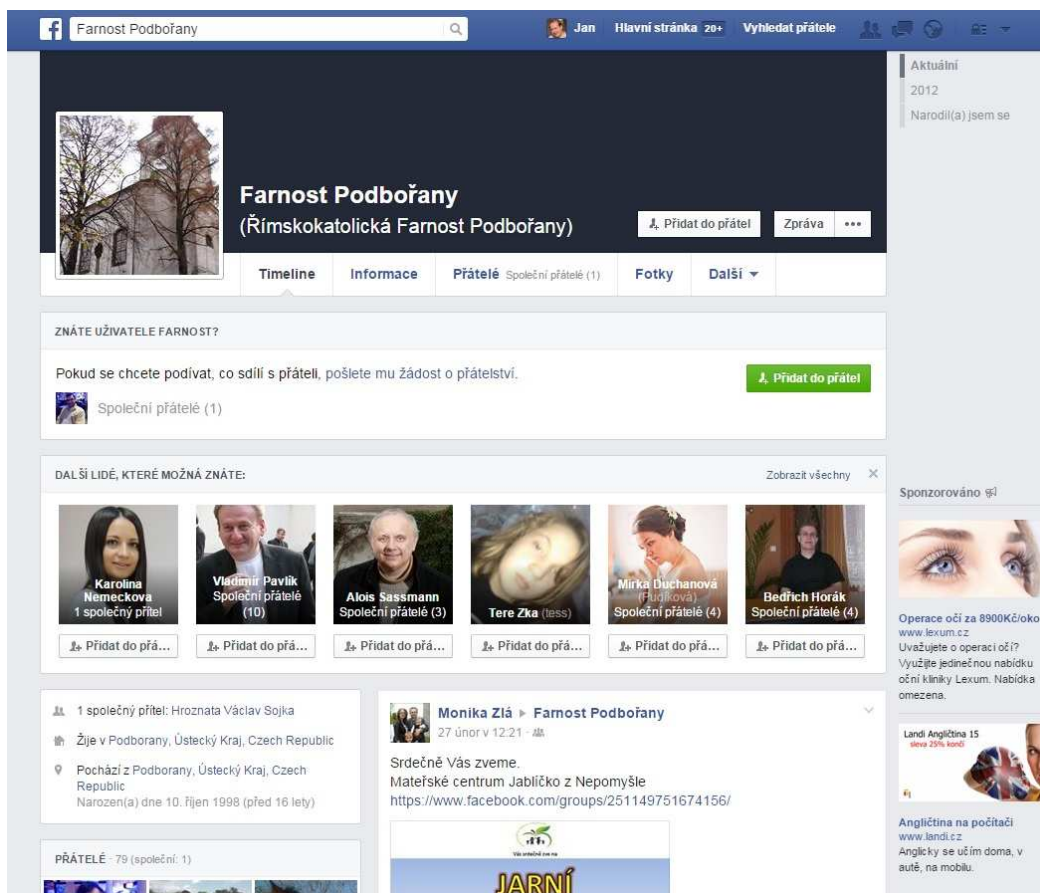
C – Římskokatolická farnost Kralupy nad Vltavou: Na titulní straně se nachází možnost zaslat dotaz, základní rozpis bohoslužeb a odkaz na klasické farní stránky obsahující alespoň základní informace, ale nepříliš upoutají strohým grafickým vzhledem i při své aktualitě. Profilu též chybí možnost administrace příspěvků, stejně tak i absence použité úvodní fotografie, taktéž i množství základních informací, jako jsou kontaktní údaje, zařazení, ..., také množství netříděných fotografií. Kladně hodnotitelné jsou aktuální údaje, pozvánky a údaje o bohoslužbách.

Print screen facebookového profilu římskokatolické farnosti Kralupy nad Vltavou²⁵⁴

²⁵⁴ Facebook: Římskokatolická farnost Kralupy nad Vltavou
<https://www.facebook.com/pages/%C5%98%C3%ADmskokatolick%C3%A1-farnost-Kralupy-nad-Vltavou/176543702454949?ref=br_rs> [2015-3-10].

D – Římskokatolická farnost Podbořany: Titulní strana umožňuje pouze možnost zaslat dotaz a přidat do přátel. Zdá se, že jde o osobní stránku fyzické osoby vytvořenou pro farnost. Absentují zde jakékoli základní údaje, neboť zde není ani odkaz na existující farní web, kde by bylo možné dohledat potřebné informace, další zařazení atp. Jediné co lze hodnotit jsou aktualizace, působící jak se zdá, spíše spontánním dojmem.

Print screen facebookového profilu římskokatolické farnosti Podbořany²⁵⁵

²⁵⁵ Facebook: Římskokatolická farnost Podbořany
 <https://www.facebook.com/farnost.podboorany?ref=br_rs> [2015-3-10].

E – Římskokatolická farnost Sušice: Na titulní straně sice nenajdeme téměř žádné informace kromě odkazu na farní stránky působící jednoduše a nepřehledně, přestože obsahují aktuální informace. Profil naopak využívá možnosti administrace příspěvků, což umožňuje jejich organizovanou správu na zdi. Pozitivně lze ohodnotit také poutavou úvodní fotografii včetně řazených fotoalb z proběhlých akcí i aktuálnost vyhlížející seriózním dojmem.

Print screen facebookového profilu římskokatolické farnosti Sušice²⁵⁶

Souhrnným pohledem se dá říci, že na každé ze stránek je něco originálního, avšak jak se zdá, k profesionálně vytvořeným a spravovaným profilům musí ujít ještě dlouhý úsek cesty. Z hodnocených profilů se tak jeví nejslabší profil římskokatolické farnosti Podbořany. Jak se zdá, výše uvedené příspěvky vykazují spíše dojem, že za vytvořením či správou stojí nadšený jednatel, který se stará o jejich aktualizaci. Zjednodušený popis byl tedy zvolen spíše proto, že na výše vybraných profilech určité penzum i základních informací chybí.

Jak je uvedeno v kapitole 3.2 „šance a strategie“, pro co nejefektivnější využití nestačí pouze nadšení jednatel, ale je nezbytné prostudovat některé z příruček či

²⁵⁶ Facebook: Římskokatolická farnost Sušice
<https://www.facebook.com/groups/219227778124247/?ref=br_rs> [2015-3-10].

návštěvu kurzů určených k efektivnímu využití potenciálu takového nástroje. Prezentace, vzhled, informace, ... není sice na cestě víry vším, ale má je zde analogie s „podivně“ vyhlížejícím člověkem; proto se lze snad oprávněně domnívat, že může „okolojdoucího“ spíše odradit, než že by taková stránka pozornost oslovila.

Dříve než se začne v tomto směru cokoli podnikat, je nutné zvážit, zdali jsou možnosti na zřízení a udržování vlastního profilu. V praxi se logicky ukazuje, že na takovýto úkol je zapotřebí vždy několik lidí, kteří se mohou vzájemně nejen doplňovat, ale též se dělit o administrační úkoly. To znamená, že je nutné mít kromě faráře, spravující farnost mnohdy krátkou dobu, minimálně ještě další dva lidi žijící ve farnosti, kteří se starají o jeho provoz. Následujícím krokem je příprava náležitého obsahu a stanovení strategie provozu.²⁵⁷

Vlastní realizací a dobrou správou Facebookového profilu může žité křesťanství promlouvat k širokému publiku lidí: od farníků, náhodných návštěvníků až po hledající, jež se snaží nalézt smysl života. Mělo by být přihlíženo k tomu, aby byl vždy dostatek aktuálních informací i pro toho, kdo se neúčastní pravidelně života farnosti. A též naopak, aby nedocházelo k zahlcení nepotřebnými informacemi.

Neméně je přítom důležitá přehlednost, uspořádání a celkový dojem působící na jejich návštěvníka. Stejně důležité jsou kvalitní a aktuální farní webové stránky, které by měly být pro vydařený facebookový profil základem. Jsou-li totiž kvalitní a objektivní informace podány na nevhodném místě a nevhodným způsobem, mohou zapadnout do bezbřehé šedi.

V tomto ohledu je třeba se stále učit. Dnes nestačí pouze informace zveřejnit a čekat, že je někdo nalezne. Instituce najímají celé pracovní týmy zabývající se digitální komunikační strategií. Tak dokáží i relativně malé instituce ovlivnit veřejné mínění. Neméně náročná je taktéž správa facebookového profilu, neboť nezvládnutá komunikace se snadno obrátí proti samotnému tvůrci či instituci.²⁵⁸

²⁵⁷ Katolický týdeník: Jak vytvořit dobrý farní web? <<http://www.katyd.cz/tema/jak-vytvorit-dobry-farni-web.html>> [2015-3-18].

²⁵⁸ Katolický týdeník: Webová okna dokořán! <<http://www.katyd.cz/tema/webova-okna-dokoran.html>> [2015-4-21].

3.7 Shrnutí

Odpověď na otázku, která nepřímo zaznívá již od začátku: „Sociální síť jako evangelizační nástroj?“ se může zdát jednoduchá, nicméně nelze ji jednoduše definitivně odpovědět. Pokusme se položit vedle sebe několik „kamínků“ celé mozaiky.

Nejprve byla nastíněna problematika spojená s definováním sociální sítě. Poté bylo možné z církevních dokumentů vnímat vesměs pozitivní přístup církve k tomuto daru, přestože se zpočátku vyjadřují k oblasti sdělovacích prostředků a teprve později také k internetu. Téma sociálních sítí lze nalézt teprve v poselství posledních papežů ke dni sdělovacích prostředků. Z nich zaznívá důrazná výzva k jejich odpovědnému využívání.

V dalším kroku byl uveden jeden z příkladů využití facebooku, který promlouvá do konkrétní životní situace člověka i společnosti, v níž žije. Zároveň je však nutné nezapomínat na rizika, která sebou přináší užívání těchto technických prostředků. Nezřídka se tak vedle toho objevují zprávy o blokování obsahů facebookových stránek z politických důvodů.²⁵⁹ To vede k zamyšlení nad mocí uplatňovanou ve správě celého systému samotnou společností Facebook. Tato síť se tedy na jednu stranu může stát velmi snadno nástrojem přispívajícím k růstu církve, na druhou stranu může být postavena proti ní.

Jak se v různých průzkumech ukazuje (zvláště v oblastech zabývajících se bezpečnostními riziky²⁶⁰), lidé na sociální síti jsou otevřenější a sdělují o sobě více informací. To může přinášet jistá rizika zneužití, ale též výhody při komunikaci s druhým člověkem. Pokud tyto informace jsou správně použity, otevírají člověku dveře k hlubšímu pochopení druhého člověka. V dialogu „face to face“ si nesdělují jeho účastníci navzájem všechno to, co sdělují na síti. To se týká též informací, které by mohly jednomu či druhému případně pomoci. Zdá se, že to může souviset taktéž se situací dnešní postmoderní společnosti plné paradoxů, kde např. v jedné osobě je přítomen pasivně přihlížející konzument a zároveň stále hledající člověk.²⁶¹

Nemalá část lidí dnešní společnosti tráví značnou část svého času v kybernetickém prostoru.²⁶² Proto dnes nestačí zůstat pouze u pastorece založené jen na vysluhování svátostí v uzavřeném společenství uvnitř chrámu. Je nutné vyjít k ostatním lidem na místa, kde se nacházejí. „Obývají-li kontinent“ sociálních sítí,

²⁵⁹ Viz např. Hospodářské Noviny: facebooková stránka na podporu ruského opozičního politika Alexeje Navalného je pro ruské IP adresy nedostupná. O blokování události, ke které se přihlásilo 12 tisíc lidí, požádal údajně ruský generální prokurátor. <<http://zahranicni.ihned.cz/rusko/c1-63288160-rusky-facebook-zablokoval-stranku-na-podporu-opozicniho-politika-navalneho>> [2015-5-20].

²⁶⁰ Projekt e-bezpečí, viz školící materiály pro prevenci na školách <<http://www.e-bezpecni.cz/index.php/ke-stazeni/>> [2015-5-16].

²⁶¹ Viz závěry kapitoly 1.2 nástin dnešní společnosti str. 17.

²⁶² Viz graf času stráveného na sociálních sítích v kapitole 3.2 šance a strategie str. 55.

musíme zaměřit i do tohoto prostoru. I zde můžeme pociťovat výzvu evangelizace stejně jako tváří v tvář druhému člověku.

Z projevu papeže Františka k hnutím: „*Neuzavírat se, prosím! To je nebezpečné... uzavírat se ve farnosti, s přáteli, ve hnutí s těmi, kteří smýšlí jako my... Co se však stane, když se církev uzavře? Roznemůže se. Onemocní. Je to jako místnost, kde se dlouho nevětralo a je cítit vlhkostí apod. Tak to nejde. Taková církev není zdravá. Církev musí vycházet se sebe. Kam? Na existenciální periferie, kamkoli, ale vyjít. Ježíš nám říká: »Jděte do celého světa. Jděte, hlásejte, dosvědčujte.« Když někdo vyjde ven ze sebe, může se stát to, co se přihodí leckomu, kdo vyjde z domu na ulici. Stane se mu nehoda. Já vám však dnes říkám, že je mi tisíckrát milejší církev, která utrpěla nehodu, než církev nemohoucí, která chřadne uzavíráním se do sebe samé.*“²⁶³

Z výše uvedené myšlenky papeže Františka tak lze nahlédnout obraz Ježíše Krista pastýře, který hledá jednu ztracenou ovci, z druhé strany. Zvláště tam, kde již ze svěřeného společenství již mnoho nezbývá, např. v pohraničních oblastech, může pastorační pracovník vzít obrazně tu jednu zbylou na ramena a vyjít hledat těch devětadevadesát zatoulaných. A to i na sociální síti, kde tepe život přítomných lidí, což ostatně připomíná různým náhledem v poselství ke sdělovacím prostředkům také papež Benedikt XVI.²⁶⁴

Nesmí však zůstat opomenuto neustálé hledání odpovědi na otázku: „Kdo a kým je pro mne osobně Ježíš Kristus?“ Je opravdu tím, kdo stojí na prvním místě každého úsilí? Má své místo v mém životě ztišení v pohledu na Jeho tvář? S tím bezprostředně souvisí naslouchání jeho hlasu, jak se děje při modlitbě. Důležitější než jakákoli kalkulace je osobní svědectví člověka, a to v jakékoli rovině jeho života. Dnešní svět potřebuje svědky evangelia. A sice takové, kteří se stále nechávají vést Jím a přinášejí evangelijní zvěst do světa s odvahou a vynalézavostí. Teprve za tohoto předpokladu má smysl přemýšlet u stolu, plánovat strategie a volit prostředky.

Do každé z čtyř funkcí církve, jimiž slouží Božímu království, přímo i nepřímo více či méně vstupují také moderní technické prostředky, nevyjímaje sociální síti. Analogicky se tak dotýkají antropologických kategorií: jednání, vztahu, myšlení a slavení. Dostaneme-li se do hlavních oblastí a forem: misie, katechumenát, pastore, účinná přítomnost ve světě, je průnik se sociálními sítěmi ještě zřejmější.²⁶⁵

²⁶³ Radiovaticana: *Raději církev, která utrpěla nehodu, než církev uzavřenou do sebe* <<http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=18305>> [2015-5-20].

²⁶⁴ Viz různé akcenty poselství papeže Benedikta XVI. ke dni sdělovacích prostředků z let 2010, 2011, 2013, podrobněji viz kapitola 2.1.7.

²⁶⁵ Rozdělení, funkce a prostřednictví církve, stejně jako hlavní oblasti a formy v oblasti evangelizace, viz ALBERICH Emilio a DŘÍMAL Ludvík. *Katechetika*. Str. 24 - 27.

3.8 Svědectví ze života

Tyto kamínky jedné mozaiky je možné obohatit svědectvím Jany Švecové.²⁶⁶ Ta využívá každodenně facebooku jako důležitého komunikačního prostředku: k šíření informací, které považuje za smysluplné, plánování (schůzek, událostí apod.), a „osobním“ rozhovorům. Přitom primárním záměrem, jak píše, nebylo využívat ho k čistě „pastoračním“ účelům, i když v řadě situací tomu tak je. Z něj lze obdobným způsobem číst integraci facebooku do života člověka.

Jedním z dalších aspektů je usnadnění komunikace mezi lidmi, např. introverty, pro něž je osobní setkání „face to face“ obtížnější než prostřednictvím sociální sítě. Zde může hrát svou pozitivní roli pocit anonymity, neboť takový hledající člověk málo kdy dostane odvahu zazvonit u dveří fary. K tomu lze připojit i osobní svědectví Ludmily Křivancové.²⁶⁷ Ta potvrzuje zkušenost s chatem na facebooku, jehož prostřednictvím mohla i při své nemoci komunikovat s knězem. I přesto, že tato facebooková setkání vyústila v setkání osobní, vnímá je dnes jako nenahraditelná. Prostředí sociálních sítí k tomuto poskytují zázemí a mohou se stát prvním komunikačním rozhraním na cestě hledání i postupného doprovázení.

Jana Švecová je také jedním z administrátorů umisťujících aktualizace na farní web, dnes již samozřejmě spojený s facebookovým profilem. Tímto se o akcích dozvídá mnohem větší okruh lidí, který není omezen jen na farníky. Uvádí jeden příklad se setkáním Taize v Praze (2014). Prostřednictvím facebooku se o této akci dozvěděla její kamarádka. Nejprve se šla podívat z pouhé zvědavosti, ale vrátila se odtud velmi nadšená. Je to velmi aktivní žena, která dokáže motivovat k podobným akcím další lidi. Facebook v tomto hrál důležitou roli, poněvadž pozvánky na plakátu vyvěšeném v kostelní nástěnce si nevšimla. Obdobně tomu může být v případě toho, kdo do kostela vůbec nechodí, ale nechá se pozvat svými přáteli, kterým důvěřuje.

Paní Švecová popisuje taktéž obdobnou zkušenost s otevřeností a ostychem, kdy přes facebook již před časem začala řešit s cizím člověkem hluboké otázky týkající se odpuštění, smyslu života, věrnosti. Právě informace, ze kterých bylo možné usuzovat, že na druhé straně facebooku je věřící člověk, pomohla se mu otevřít. Tak autentičnost profilu přispěla k tomu, že pocítil potřebu o tom „komunikovat“. Vzhledem k tomu, že jeho osobnost je introvertní, je pro něj komunikační forma v tomto případě přijatelnější. A navíc z jeho strany může být mnohem otevřenější, než při osobním rozhovoru face to face. Nejde pravděpodobně jen o chvilkový zájem, neboť rozhovory pokračují již několik měsíců.²⁶⁸

²⁶⁶ Byla ochotna reagovat svým svědectvím na výzvu uveřejněnou na facebooku dne 11.5.2015, viz <<https://www.facebook.com/RimskokatolickaFarnostCheb?fref=ts>> [2015-5-18].

²⁶⁷ Byla taktéž ochotna se podělit o svou stále probíhající intenzivní zkušenost „duchovního doprovázení“ v kybernetickém prostoru.

²⁶⁸ Viz příloha e-mail svědectví Ludmily Křivancové str. 8989.

Obdobným způsobem si prostřednictvím facebooku vyměňují hodnotné duchovní myšlenky s jedním z přátel k vzájemnému obohacování. V případě běžného zaměstnání není jiná prakticky realizovatelná možnost sdílení; setkání jednou za týden na bohoslužbě je v tomto případě velmi málo. Množství odkazů na duchovní téma, z nichž některé umísťuje na svoji „zed“, obohacují i jiné další návštěvníky, jak je vidět podle diskuzí a komentářů, jimiž reagují další lidé. To je dalším zdrojem inspirace v duchovním životě, přestože každý z komunikujících lidí je různý.

Při práci pro mládež je facebook velmi důležitý, neboť právě tam mladí tráví mnoho času a mohou být stále ve spojení. K tomuto účelu mají založenou vlastní chatovou skupinu, na niž umísťují zvláště křesťanské chvály a vzájemně se povzbuzují také ve víře. Do tohoto prostoru nepřicházejí pouze věřící, ale i návštěvníci z nízkoprahového zařízení, pro něž je takováto návštěva důležitá. Nutno připomenout, že společenství scházející se v kybernetickém prostoru se také pravidelně osobně setkají.²⁶⁹

Všechny techniky a dovednosti, kterými se lze inspirovat, jsou jen částí úsilí o evangelizaci kybernetického prostoru. V síle Ducha svatého je možné hledat nové cesty k srdci každého jednotlivého člověka, neboť bez Jeho pomoci a vedení každé lidské dílo zůstává pouze na povrchu. Otázku, zda tento technologický prostředek využívat, si musí zodpovědět každý sám, a to za pomoci rozvahy mezi jeho přínosy a riziky. Přestože církevní dokumenty vybízí k aktivnímu nasazení se pro věc evangelia i v této oblasti, je nutné nechat každému svobodu v rozhodnutí. Jen opravdové hluboké setkání lidí i přes svět elektronické komunikace tak může vyústit v plodnou cestu vedoucí k následování Ježíše Krista ukřižovaného a zmrtvýchvstalého.

²⁶⁹ Viz příloha e-mail svědectví Jany Švecové str. 89.

Závěr

Z církevních dokumentů lze vnímat nejen pozitivní přístup církve k moderním technologickým prostředkům, ale zároveň v nich nalézáme naléhavou výzvu k jejich využití v hlásání evangelia. Křesťanské poselství se díky nim může dostat až na konec země. (srov. Sk 1,8). Současně si je církev vědoma rizik, které sebou přináší jejich použití.

Sociální sítě v současnosti mnohdy nahrazují osobní fyzická setkání lidí, které ve skutečnosti mohou dělit stovky kilometrů. V úvahu přichází také opačná až extrémní situace, kdy dva lidi může fyzicky dělit pouze několik desítek centimetrů, a přesto sociální síť zůstává jediným komunikačním prostředkem. Takováto ztráta osobního kontaktu je samozřejmě nežádoucím efektem.

Druhým z dílčích cílů bylo zjistit, na kolik integruje mladá generace tyto prostředky do běžného života a zda si je vědoma podstatných úskalí jejich využívání. Ukazuje se, že křesťané prostor sociálních sítí již obývají. Zvláště mladí lidé, pro které je tento prostředek běžnou součástí komunikace. Průzkumy mezi mladými odhalují skutečnost, že velká část z nich velmi riskuje.²⁷⁰

Třetím z dílčích cílů bylo zjistit, jak se staví k moderním komunikačním prostředkům starší generace, která prožila většinu života před nástupem „informačního věku“. Lze nalézt nezanedbatelný počet lidí starších generací i seniorů využívající tento prostředek. Obdobně jako mladí lidé jsou i oni aktivní na facebooku. Přestože jsem nenalezl statistické údaje případného rizikového chování, nelze je vyloučit.

Čtvrtým z dílčích cílů bylo zjistit, jaký postoj zaujímají k moderním komunikačním prostředkům kněží. Nelze potvrdit často rozšířenou domněnku rezervovaného přístupu duchovních k sociálním sítím. Nemalý počet duchovních tento prostor běžně využívá. Prostřednictvím sociálních sítí nelze slavit resp. přijímat svátosti, nicméně duchovní mohou být v kontaktu s lidmi, kteří řeší existenciální otázky. Někteří z nich využívají tohoto nástroje k šíření Božího slova prostřednictvím svých promluv.²⁷¹

Zjistil jsem, že farností, které se zapojují do života v kybernetickém prostoru, je dosud jen malé procento. Ke dni 24. 3. 2015 bylo nalezeno v České republice 92 farností majících svůj profil na facebooku, což jsou necelé tři procenta. V tomto zorném úhlu lze vnímat obdobně dnes běžný farní web, který v současné době využívá necelých pětadvacet procent farností.²⁷² V tomto ohledu lze sociální sítě zapojené do života

²⁷⁰ Viz projekt e-bezpečí, školící materiály pro prevenci na školách <<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/>> [2015-5-16].

²⁷¹ Viz novinky.cz: Doba se mění. Dnešní moderní kněz by měl být i na sociální síti <<http://www.novinky.cz/muzi/367903-doba-se-meni-dnesni-moderni-knez-by-mel-byt-i-na-socialni-siti.html>> [2015-4-27].

²⁷² Posledních dostupné statistické údaje o církvi v české republice z roku 2003 je celkem 3137 farností (viz <http://snem.cirkev.cz/download/Udaje_cirkev_CR.htm> [2015-4-13]). Lze částečně

farnosti považovat stále za okrajovou záležitost. Mnohé z nich postrádají navíc odpovědnou administraci, nebo jsou dílem jednotlivého nadšence.

Facebook je moderní komunikační prostředek, zároveň zůstává pouze nástrojem. Na otázku, zda jej využít jako nástroj k hlásání evangelia, si musí odpovědět v podstatě každý sám. Jak bylo popsáno ve třetí kapitole, jeho používání vyžaduje množství energie, času a ochotných spolupracovníků. Při používání tohoto prostředku by měl každý uživatel mít na zřeteli zodpovědnost za své svědectví, které jeho prostřednictvím vydává. Křesťan žijící z víry by měl být poznán po lásce k druhým a naději v Ježíši Kristu.

Hlavním cílem bylo nalezení možných pohledů, které je třeba zvážit dříve, než začneme cokoli podnikat v prostoru sociálních sítí. Při posuzování jednotlivých dílčích kroků jsem se záměrně vyhnul hotové odpovědi na tuto otázku. Důvod může být zřejmý z bipolarity, kterou tyto moderní komunikační prostředky představují. Lze vnímat řadu výhod, jimiž se lze přiblížit lidem v tomto prostoru, ale vedle toho také rizika a úskalí s nimi spojená. Konečné rozhodnutí musí zůstat na každém zvlášť, zda je schopen dostát nárokům vyplývajícím z využívání tohoto prostředku.

předpokládat, že se tento údaj příliš nemění, vyjma plzeňské diecéze (z původních 324 farností vzniklo sloučením 71, viz <<http://www.bip.cz/dieceze/o-diecezi/>> [2015-4-13]). Vedle toho webové stránky má 765 farností. (dle <<http://farnost.katolik.cz>> [2015-4-18]).

Seznam literatury

1. Dokumenty magisteria církve

1.1 Dokumenty publikované v tištěné podobě

- *Dokumenty II. Vatikánského koncilu*. Vyd. 2., v KN 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 603 s. ISBN 8071924679.
- PAVEL VI. *Evangelii nuntiandi*. Český překlad: *Hlásání evangelia. Apoštolská exhortace Pavla VI. z 8. prosince 1975* [online]. 1. vyd. Praha: Zvon, 1990, 75 s. ISBN 8071130265.
- JAN PAVEL II. *Redemptoris Missio*. Český překlad: *Encyklika Jana Pavla II. O stálé platnosti misijního poslání ze 7. prosince 1990*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994, 104 s. ISBN 8071131016.
- JAN PAVEL II. *Pastores dabo vobis: posynodální apoštolská adhortace Jana Pavla II. z 25. března 1992*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1993. ISBN 8071130702.
- *Dokumenty o sdělovacích prostředcích*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 1996, 115 s. [INTER MIRIFICA; COMMUNIO ET PROGRESSIO; AETATIS NOVAE; O VÝZNAMU MEDIÁLNÍ PRÁCE V CÍRKVI].
- *Etika ve sdělovacích prostředcích*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2000, 24 s.
- JAN PAVEL II. *Novo millennio ineunte*: Český překlad: *Apoštolský list Jan Pavla II. na závěr jubilejního roku 2000*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2001, 48 s.
- *Církev a internet: Etika na internetu*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2002, 32 s.
- PAPEŽ FRANTIŠEK. *Evangelii gaudium*. Český překlad: *Radost evangelia: apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2014, 183 s. ISBN 9788074501180.
- *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě: závěrečný dokument Plenárního sněmu katolické církve v ČR*. Editor Jiří Kašný. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, 123 s. ISBN 978-80-7195-162-9.
- *Všeobecné direktorium pro katechizaci*. 1. vyd. Praha: Katolická církev, 1998, 239 s.

1.2 Dokumenty převzaté z internetových stránek

- Církev: Poselství papeže Jana Pavla II. K XXXV světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.cirkev.cz/cirkev-ve-svete/dokumenty/hnedarada/?cmd=download&id=10022>> [2014-9-15].
- Církev: Poselství papeže Jana Pavla II. K XXXVI světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.cirkev.cz/cirkev-ve-svete/dokumenty/hnedarada/?cmd=download&id=10030>> [2014-9-15].
- Proglas: České překlady poselství papežů ke světovým dnům modliteb za sdělovací prostředky. <<http://www.proglas.cz/dny-sdelovacich-prostredku.html>> [2014-9-8].
- Proglas: Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXIX. světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/174/019164.pdf>> [2014-9-10].
- Proglas: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLII. světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/021/002572.pdf>> [2014-9-10].
- Proglas: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLIII. světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/050/005717.pdf>> [2014-9-10].
- Tiskové středisko České biskupské konference: Poselství k 44. Světovému dni sdělovacích prostředků <<http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/poselstvi-ke-44-svetovemu-dni-sdelovacich-prostredku/>> [2014-9-16].
- Tiskové středisko České biskupské konference: Poselství k 45. Světovému dni sdělovacích prostředků <<http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/2011-poselstvi-k-45-svetovemu-dni-sdelovacich-prostredku/>> [2014-9-16].
- Proglas: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLVI světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/185/020437.doc>> [2014-9-10].
- Proglas: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLVII světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/211/023194.pdf>> [2014-9-10].
- Proglas: Poselství svatého otce Františka k XLVIII světovému dni sdělovacích prostředků <<http://www.proglas.cz/res/data/231/025349.pdf>> [2014-9-10].
- Blog papeže Františka – Twitter: Pope Francis <<https://twitter.com/pontifex>> [2014-9-21].

2. Prameny

2.1 Prameny v tištěné podobě

- DAVIE, Grace. *Výjimečný případ Evropa: podoby víry v dnešním světě*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009, 207 s. ISBN 9788073251925.
- KIRKPATRICK, David. *Pod vlivem Facebooku: příběh z nitra společnosti, která spojuje svět*. Vyd. 1. Překlad Helena Danihelková, Jiří Huf, Ondřej Doseděl. Brno: Computer Press, 2011, 320 s. ISBN 978-80-251-3573-0.
- *Jednou větou*. Praha: Paulínky, 2014. 64s. ISBN 978-80-7450-117-3.
- TICHÝ, Radek a VÁVRA, Martin. *Náboženství z jiného úhlu*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 142 s. *Quaestiones quodlibetales*, no. 18. ISBN 9788073252755.
- KUČEROVÁ Radka: *Postmoderní kultura: Proměny postojů, hodnot a vzorců chování v postmoderní společnosti (diplomová práce na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)* 2010.
- SIRONĚ Michal: *Sociální sítě a jejich praktické využití (bakalářská práce na Elektrotechnické fakultě Českého učení technického v Praze)* 2013.
- ŠIMEČKOVÁ Jana: *Děti, mládež a užívání facebooku (bakalářská práce na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)* 2013.
- JIRSA František: *Internet jako prostředek farní pastorace (bakalářská práce na Teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze)* 2003.
- ALBERICH SOTOMAYOR, Emilio a Ludvík DŘÍMAL. *Katechetika*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 215 s. ISBN 978-80-7367-382-6.
- KAPLÁNEK Michal. *Měnící se tvář evangelizace v posledních padesáti letech. Teologické texty*, 2014, č. 1

2.2 Prameny převzaté z internetových zdrojů

- Dočekal Daniel: Sociální sítě mění internet k nepoznání
<<http://www.slideshare.net/MedvidekPU/socialn-st-mn-internet-k-nepoznann>> [2015-1-8].
- Historie internetu <<http://www.apu.cz/ucebnicexp/internet/historie.php>> [2015-1-8].
- Patron internetu a uživatelů počítačů
<<http://www.isidorus.net/show/isidorus,24>> [2015-1-8].
- Český statistický úřad: Informační společnost v číslech 2014
<<http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p/061004-14>> [2015-1-12].
- Norton: Ochrana dětí v síti Facebook
<http://securityresponse.symantec.com/cs/cz/norton/familyresources/resources.jsp?title=column_protecting_your_kids_on_facebook> [leden 2015-12].
- Facebook: Římskokatolická farnost Cheb
<https://www.facebook.com/RimskokatolickaFarnostCheb?ref=br_rs> [2015-3-10].
- Facebook: Římskokatolická farnost Klatovy
<https://www.facebook.com/farnostklatovy?ref=br_rs> [2015-3-10].
- Facebook: Římskokatolická farnost Kralupy nad Vltavou
<https://www.facebook.com/pages/%C5%98%C3%ADmskokatolick%C3%A1-farnost-Kralupy-nad-Vltavou/176543702454949?ref=br_rs> [2015-3-10].
- Facebook: Římskokatolická farnost Podbořany
<https://www.facebook.com/farnost.podboorany?ref=br_rs> [2015-3-10].
- Facebook: Římskokatolická farnost Sušice
<https://www.facebook.com/groups/219227778124247/?ref=br_rs> [2015-3-10].
- Sociální sítě: Historie sociálních sítí
<<http://www.socialnisite.estranky.cz/clanky/historie-socialnich-siti.html>> [2015-1-23].
- HOFÍREK Pavel: Církevní dokumenty o médiích: přehled, obsah a seznam
<<http://www.proglas.cz/res/data/010/001382.pdf>> [2015-1-7].

- Papežská rada pro sdělovací prostředky
<http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/index.htm [2014-12-15].
- Pastorage.cz: *Malý kurz pastorage (01): Pastorální teologie a pastorage - úvod*
<<http://www.pastorage.cz/Clanky/Maly-kurz-pastorage-01-Pastoralni-teologie-a-pastorage-uvod.html>> [2015-20-4].
- KASPER Walter. Nová evangelizace. *Cesty katecheze*, 2009, č. 3. viz
<<http://www.cestykatecheze.cz/casopis/2009-3/Nova-evangelizace.html>> [2015-6-3].

3. Ostatní literatura a internetové zdroje

- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: John Arundel Barnes
<http://en.wikipedia.org/wiki/John_Arundel_Barnes> [2015-1-10].
- International Legal Technology Association: Social Networking
<<http://www.iltanet.org/MainMenuCategory/Publications/WhitePapersandSurveys/Social-Networking.html>> [2015-1-10].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Tim Berners-Lee
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Tim_Berners-Lee> [2015-1-10].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: SixDegrees.com
<<http://en.wikipedia.org/wiki/SixDegrees.com>> [2015-1-10].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Andrew Weinreich
<http://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_Weinreich> [2015-1-10].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Facebook
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Facebook>> [2014-12-8].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: sociální sítě
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_s%C3%AD%C5%A5#Nejzn.C3.A1m.C4.9Bj.C5.A1.C3.AD_soci.C3.A1ln.C3.AD_s.C3.ADt.C4.9B> [2014-10-15].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Počet uživatelů na facebooku
<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Population_pyramid_of_Facebook_users_by_age.png> [2014-10-15].
- Sociální sítě: Facebook <<http://www.socialnisite.123abc.cz/facebook>> [2014-10-9].

- Sociální síť: Google+ <<http://www.socialnisite.123abc.cz/google-plus>> [2014-10-9].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Google+ <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Google%2B>> [2015-2-10].
- Sociální síť: Myspace <<http://www.socialnisite.123abc.cz/myspace>> [2014-10-9].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Myspace <<http://en.wikipedia.org/wiki/Myspace>> [2015-2-10].
- Sociální síť: LinkedIn <<http://www.socialnisite.123abc.cz/linkedin>> [2014-10-9].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: LinkedIn <<http://en.wikipedia.org/wiki/LinkedIn>> [2015-1-19].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Twitter <<http://en.wikipedia.org/wiki/Twitter>> [2015-2-10].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: YouTube <<http://en.wikipedia.org/wiki/YouTube>> [2015-1-19].
- Sociální síť: Lidé <<http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>> [2014-10-9].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Spolužáci.cz <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Spolu%C5%BE%C3%A1ci.cz>> [2015-2-12].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Líbímseti.cz <<http://cs.wikipedia.org/wiki/L%C3%ADb%C3%ADmseti.cz>> [2015-2-10].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Sociální síť <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_s%C3%AD%C5%A5#Nejzn.C3.A1m.C4.9Bj.C5.A1.C3.AD_soci.C3.A1ln.C3.AD_s.C3.ADt.C4.9B> [2014-11-5].
- Česká televize: 10 let Facebooku: Jak změnil podnikání i životy uživatelů? <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/260838-10-let-facebooku-jak-zmenil-podnikani-i-zivoty-uzivatelu/>> [2014-12-10].
- New York Magazine: Čím se Zuckerberg stal <<http://nymag.com/news/features/zuckerberg-family-2012-5/index1.html>> [2014-10-13].

- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Mark Zuckerberg
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mark_Zuckerberg> [2014-10-13].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Facebook F8
<http://en.wikipedia.org/wiki/Facebook_F8> [2015-2-17].
- Tech Crunch: Co všechno Facebook zahájil na f8 a proč
<<http://techcrunch.com/2014/05/02/f8/>> [2015-2-17].
- Česko-slovenská filmová databáze: The social network
<<http://www.csfd.cz/film/262711-the-social-network/>> [2015-1-13].
- BBC: Ozbrojené skupiny Kolumbie <<http://www.bbc.com/news/world-latin-america-11400950>> [2015-1-7].
- Facebook: Skupina Un Millon de Voces Contra Las FARC
<<https://www.facebook.com/onemillionvoices/>> [2015-2-3].
- Tyden.cz: Státisíce Kolumbijců demonstrovaly proti FARC
<http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/amerika/statisice-kolumbijcu-demonstrovaly-proti-farc_42568.html?showTab=nejnovejsi#.VOxR_i7ApXs> [2015-1-28].
- Český statistický úřad: Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu 2011
<[http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/82002D348D/\\$File/17022014a01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/82002D348D/$File/17022014a01.pdf)> [2015-3-4].
- Hospodářské noviny: Nadvláda Facebooku trvá. Vede v počtu nových uživatelů i v ziscích <<http://archiv.ihned.cz/c1-63509910-nadvlada-facebooku-trva-vede-v-poctu-novych-uzivatelu-i-v-ziscich>> [2015-3-16].
- Facebook: Svobodu pro Asii Bibi <<https://www.facebook.com/pages/Svobodu-pro-Asii-Bibi/1397836087189437?fref=ts>> [2015-3-8].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Virtuální svět
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Virtuální_svět> [2015-1-26].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Kyberpeostor
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kyberprostor>> [2015-1-26].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Adware
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Adware>> [2015-1-26].

- E-Nebezpečí: Kyberšikana – studie <<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd?download=14%3Akybersikana-studie>> [2015-1-26].
- E-Nebezpečí: Kybergrooming – studie <<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd?download=11%3Aprehledovy-list-kybergrooming>> [2015-1-26].
- E-Nebezpečí: Stalking a kyberstalking – studie <<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd?download=9%3Astudie-o-stalkingu-a-kyberstalkingu>> [2015-1-26].
- Centrum PRVoK E-Bezpečí: Sexting <<http://www.sexting.cz/>> [2015-1-26].
- Centrum PRVoK E-bezpečí: Proč vlastně děti realizují sexting? <<http://e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/923-pro-vlastne-deti-realizuji-sexting>> [2015-1-26].
- KUČERA Jan: Masarykova Universita, Fakulta Informatiky: Sociotechnika <<http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2003p/xsimek3sociotechnika.htm>> [2015-1-26].
- Bezpečný internet: Rady pro bezpečné používání sociálních sítí <<http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/rady.aspx?kurz=true>> [2015-1-28].
- Prevence kyberšikany: Desatero bezpečnosti na sociálních sítích <<http://www.kybersikana.eu/2011/06/desatero-bezpecnosti-na-socialnich.html>> [2015-1-28].
- Norton: Bezpečnost na sociálních sítích <<http://cz.norton.com/social-networking-safety/article>> [2015-1-28].
- Blog.idnes.cz: Sociální sítě – fenomén 21. století aneb Facebook slaví deset let <<http://davidlacko.blog.idnes.cz/c/394899/Socialni-site-fenomen-21-stoleti-aneb-Facebook-slavi-deset-let.html>> [2015-2-6].
- Blog Avast: Jak nastavit soukromí a zabezpečení na Facebooku? <<https://blog.avast.com/cs/2014/08/19/jak-nastavit-soukromi-a-zabezpeceni-na-facebooku/>> [leden 2015-1-12].
- Lupa.cz: Jak na bezpečnější nastavení soukromí na Facebooku <<http://www.lupa.cz/clanky/tip-jak-na-bezpecnejsi-nastaveni-soukromi-na-facebooku-1/>> [leden 2015-1-12].

- eBUSINESSLOTSE: Facebook, Twitter, Xing & Co. – Chancen und Risiken für Unternehmen <<http://www.ebusiness-lotse-magdeburg.de/downloads/category/6-vortraege?download=17:facebook-twitter-xing-und-co-chancen-und-risiken-fuer-unternehmen>> [2015-3-16].
- Vypĺnto.cz: Čas strávený na sociálních sítích <<https://www.vypĺnto.cz/realizovane-pruzkumy/cas-straveny-na-socialnich-s/#oo>> [2015-3-16].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Streisand efekt <http://en.wikipedia.org/wiki/Streisand_effect> [2015-3-17].
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Signály.cz <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sign%C3%A1ly.cz>> [2015-4-13].
- Blog Realizačního týmu signály.cz <<https://tym.signaly.cz/0708/proc-se-registrovat>> [2014-11-5].
- Facebook: Matka Tereza <<https://www.facebook.com/pages/Matka-Tereza/215195066284?fref=ts>> [2015-3-19].
- Dotyk.cz: *Stahovat filmy z internetu je hřích.* <http://www.dotyk.cz/05-2013/16_rozhovor-stahovat-filmy-z-internetu-je-hrich> [2015-4-16].
- E15.cz: František Radkovský: *Breviář mám v mobilu* <<http://nazory.euro.e15.cz/rozhovory/frantisek-radkovsky-breviar-mam-v-mobilu-382531>> [2015-4-16].
- Katolický týdeník: *Jak vytvořit dobrý farní web?* <<http://www.katyd.cz/tema/jak-vytvorit-dobry-farni-web.html>> [2015-3-18].
- Katolický týdeník: *Webová okna dokořán!* <<http://www.katyd.cz/tema/webova-okna-dokoran.html>> [2015-4-21].
- Katolický týdeník: *Radostná zvěst by měla prostupovat i internetem* <<http://www.katyd.cz/tema/radostna-zvest-by-mela-prostupovat-i-internetem.html>> [2015-3-18].
- iEncyklopedie: *Evangelizace* <<http://www.iencyklopedie.cz/evangelizace/>> [2015-6-3].
- PIŠTORA Aleš. Statistika nám neřeknou vše. *Zpravodaj Pražské arcidiecéze*, 2015, č. 3. viz <<http://www.apha.cz/file/40711/zpravodajpa-3-final.pdf>> [2015-3-20].

Přílohy:

1. Svědectví Jany Švecové:
Jana Švecová (jana.svecovaa@gmail.com)
Re: Prosba-o-svědectví
Včera 17. 5. 2015, 20:12:46
Komu: kulhaj13579@seznam.cz

*Čím je pro mě facebook na mojí cestě víry? *

Facebook využívám každý den. Je to pro mě hodně důležitý komunikační prostředek, a to z těchto důvodů:

- k šíření informací, které považuji za smysluplné
- k plánování (schůzek, událostí apod.)
- k „osobním“ rozhovorům

Můj prvotní záměr nebyl využívat ho k čistě „pastoračním“ účelům, ale když nad tím těm přemýšlím, napadá mě řada situací, kdy se to tak děje:

1. Dávám na web informace o akcích farnosti – např. o setkání Taize. Díky tomu se na něj šla podívat jedna kamarádka a vrátila se velmi nadšená! Je to hodně aktivní žena, která dokáže na podobné akce zase namotivovat další lidi, facebook v tomto hrál důležitou roli.

2. Přes facebook jsem začala řešit s jedním (poměrně cizím) známým dost hluboké otázky týkající se odpuštění, smyslu života, věrnosti. Věděl, že jsem věřící a nějak cítil potřebu se mnou o tom „mluvit“ Vzhledem k tomu, že je stejný introvert jako já, psaná forma je v tomto případě z jeho strany mnohem otevřenější, než kdybychom o tom mluvili osobně. V rozhovorech pokračujeme už několik měsíců.

3. Já sama hledám přes FB podporu u kamarádky, která je hodně duchovně založená. Sice jiným směrem než já, ale přesto jsou pro mě některé její myšlenky hodně obohacující a inspirativní. Sama dává na svoji zeď hodně odkazů na duchovní témata a podle komentářů k nim je vidět, že to lidi zajímá a reagují na to.

4. Pracuji v nízkoprahovém klubu pro mládež. Kolegyně, která má na starost hudebnu, se svými mládežníky založila chatovou skupinu „Chválisti“ - dávají si tam odkazy na křesťanské chvály, které se v hudebně chtějí učit + vzájemně se povzbuzují ve víře (kluci z nízkoprahy začali navštěvovat církev Milost, takže je to pro ně teď důležité téma).

Jana Švecová

2. Svědectví Ludmily Křivancové:
Ludmila Křivancová (l.krivancova@centrum.cz)
Re: FB
Dnes 21. 5. 2015, 16:30:32
Komu: kulhaj13579@seznam.cz

Milý Jendo,

posílám svůj postřeh.

Křesťan v kyberprostoru

Mám profil na FB a na Signálech. Ale nejdůležitější je pro mě komunikace přes mail. Před dvěma lety jsem prožila epizodu bipolární poruchy, kdy jsem měla i náboženské bludy. Jen těžko jsem hledala kněze, který by mě pochopil a ujal se mě. Tenkrát jsem našla kněze, kterého sice znám osobně, ale byl ochotný si se mnou psát a radit mi, co a jak. Bylo to nenahraditelné. Umím si docela dobře představit takové „dálkové duchovní vedení po síti“, ale s tím, že bychom se několikrát do roka sešli k osobnímu setkání.

Na Signálech mám svůj blog, kde se můžu dělit o své názory. Nejvíce na FB používám chat. Můžu tak být v kontaktu i s lidmi, které mám ráda, a jsou daleko. Sleduji na web vira.cz, pravidelně si před internet objednávám knížky na ikarmel.cz. Cenné je, že můžeme jak na FB, tak na Signálech, sdílet pozvánky na různé bohu libé akce. Jsem fanynkou např. hospiců. Díky webovým stránkám jsem poznala třeba mladé jezuity, se kterými si píšu.

Nejvíce ale oceňuju rychlost mailové komunikace, díky které můžu udržovat kontakty s mnoha přáteli.

Ludmila Křivancová